

Årsredovisning 2002

Karlshamns på 60 sekunder

Karlshamns är en av världens ledande tillverkare av högförädlade vegetabiliska oljor och fetter. Karlshamns levererar specialfetter över hela världen och är marknadsledande i Norden samt Central- och Östeuropa.

Koncernen är organiserad i tre affärsområden: Oils & Fats, Technical Products och Feed Materials. Huvudkontoret, och den största produktionsanläggningen, är placerad i Karlshamn. Övriga produktionsenheter ligger i Hull, Storbritannien och i Zaandijk, Nederländerna. Karlshamns-koncernen omsätter ca 3.300 Mkr och medelantalet anställda under året har varit 754, varav 611 i Sverige. Karlshamnsaktien är sedan 1997 noterad på Stockholmsbörsens O-lista.

Verksamheten bygger på en djup kunskapsbas kring fettmolekylen och dess kommersiella möjligheter.

Affärsområdena är uppbyggda utifrån ett kretsloppstänkande där rest- och sidoprodukter tas tillvara, förädlas och marknadsförs som egna produkter.

Karlshamns högförädlade vegetabiliska specialoljor och fetter säljs över hela världen. Kunderna återfinns inom flera branscher. Merparten är dock

verksamma inom livsmedels-, choklad-, konfektyr- och kosmetikindustrin.

I Oils & Fats Academy utbildar Karlshamns tekniker kontinuerligt kunder och medarbetare i fettkemi och delger kunskaper om fettmolekylen och dess egenskaper.

Karlshamnskoncernens affärsidé är att nå ledande globala positioner inom utvalda specialområden baserat på en stark teknologibas inom vegetabiliska oljor och fetter.

Koncernen genomgår sedan 2001 en omfattande förändringsprocess. Målsättningen är ökad strategisk precision och en dynamisk organisation där samtliga medarbetare är involverade i ständiga förbättringar inom alla områden.

De närmaste åren är ambitionen att:

- växa snabbare än marknaden inom utvalda specialområden.
- successivt höja avkastningen på operativt kapital samt generera ett starkt kassaflöde.

2002 i sammandrag

Resultat

Koncernens rörelseresultat ökade med 15 Mkr till 211 Mkr (196 Mkr). Resultatet inom affärsområdena Oils & Fats och Feed Materials ökade med 3 respektive 12 Mkr, medan Technical Products resultat blev detsamma som 2001.

Nettoomsättning

Koncernens nettoomsättning ökade med 10 procent till 3.249 Mkr (2.942), vilket i huvudsak beror på högre råvarupriser men också på en viss volymökning.

Investeringar

Koncernens direktinvesteringar i anläggningstillgångar uppgick under året till 103 Mkr (109). Huvuddelen av investeringarna kan hänföras till kapacitetshöjande åtgärder inom de svenska enheterna.

Finansiell ställning

Karlshamns har en stark finansiell ställning. Koncernens egna kapital per den 31 december 2002 var 915 Mkr (850) och balansomslutningen uppgick till 1.771 Mkr (1.815). Soliditeten var 52 procent (47).

Förändringsprocessen fortsätter

Förändringsprocessen som påbörjades under 2001 har blivit en bestående process av förbättrad produktivitet och effektivitetshöjande åtgärder som präglar hela koncernen.

Förvärv och samarbetsavtal

- För att stärka koncernens tillväxtplattformar har ett helägt försäljnings- och distributionsföretag i Warszawa, Polen, etablerats.

- Raisios industrimargarinförsäljning i Sverige har förvärvats.
- Binol har ingått ett icke exklusivt samarbetsavtal med Shell.

Nya produkter

Under året har bl a följande produkter lanserats:

- Akocheese - vegetabiliskt fett till ost.
- Specidol OF - en oljeblandning som innehåller omega 3-fettsyror från fiskolja.
- Flera produkter inom Lipex Shea-familjen, vilka bygger på sheaolja för kosmetik- och hudvårdsprodukter.
- AkoFeed Gigant - specialfoderfett för mjölkkor.

	2002	2001	2000
Nettoomsättning, Mkr	3.249	2.942	2.728
Bearbetningsersättning, Mkr	962	892	759
Resultat före avskrivningar, Mkr	303	282	151
Resultat efter finansiella poster, Mkr	200	182	52
Årets resultat, Mkr	152	133	28
Kassaflöde från den löpande verksamheten, Mkr	310	137	131
Direktinvesteringar, Mkr	103	109	117
Nettolåneskuld, Mkr	154	282	223
Eget kapital, Mkr	915	850	781
Soliditet, %	52	47	47
Vinst per aktie före konvertering och utnyttjande av optionsrätter, kr	7,23	6,32	1,35
Vinst per aktie efter konvertering och utnyttjande av optionsrätter, kr	6,93	6,27	1,34
Eget kapital per aktie före konvertering och utnyttjande av optionsrätter, kr	43,59	40,46	37,20
Utdelning per aktie, kr	3,50 ⁽¹⁾	3,50	3,50
Avkastning på eget kapital, %	17	16	3
Avkastning på operativt kapital, %	17	16	6
Medelantal anställda	754	751	761

¹⁾ Föreslagen utdelning.

Definitioner, se sid 61. Bolagsstämma, se sid 66.

Innehåll

Koncernchefens kommentar – 6

Tack vare ökad produktivitet och de senaste årens hårt drivna förändringsarbete, har Karlshamns kunnat möta en fortsatt svag konjunktur, präglad av krympande marginaler och ökad konkurrens. Vårt rörelseresultat ökade med 15 Mkr till 211 Mkr. Vi har nu skapat en stabil grund för att nå en hög och lönsam tillväxt framöver, skriver Jerker Hartwall.

Affärsidén och förändringsprocessen – 8

Karlshamns ambition är att nå ledande globala positioner inom definierade specialområden, baserade på kunskapen om vegetabiliska oljor och fetter. Karlshamns har under de senaste två åren genomgått en förändringsprocess, där samtliga medarbetare engagerats, för att skapa en slagkraftig organisation.

Fetters betydelse – 10

Fett används i vårt dagliga liv på många sätt, t ex som näringskälla i mat- och foderfetter och som fyllningar i chokladpraliner. Fett har också stor betydelse för smak och konsistens i den slutliga produkten.

Oils & Fats – 12

Oils & Fats svarade under 2002 för 74 procent av nettoomsättningen och är Karlshamns största affärsområde. Genom specialistkunskap om fetter tillverkar och säljer Karlshamns produkter med olika förädlingsgrad till livsmedelsindustrin, choklad- och konfektyrindustrin samt kosmetik- och läkemedelsindustrin.

Technical Products – 20

Technical Products omfattar de båda dotterföretagen Tefac AB och Binol AB som vidareförädlar och marknadsför fettbaserade produkter till främst tekniska applikationer. Affärsområdet är Karlshamns näst största och svarade under 2002 för 14 procent av omsättningen.

Feed Materials – 23

Feed Materials kunder utgörs främst av den svenska foderindustrin. Under 2002 har Feed Materials gynnats av ett ökat fokus på fodersäkerhet och en växande användning av vegetabiliska fetter inom foderindustrin, vilket har bidragit till en ökad försäljningsvolym.

Medarbetare – 24

Under året har samtliga medarbetare på Karlshamns genomgått utbildning i ekonomi och projektkunskap.

Karlshamns medarbetarfilosofi bygger på delaktighet och engagemang, vilket skapar en framgångsrik företagskultur.

Forskning och utveckling – 26

Karlshamns forskningsorganisation arbetar ständigt med att utveckla nya och förbättrade applikationer kring fettmolekylen. Forskningen bedrivs även i samarbete med såväl nationella som internationella universitet och organisationer.

Karlshamns och miljön – 28

Karlshamns arbetar aktivt med miljöfrågor och är sedan flera år med på Svensk Miljöfonds topplista. Genom ständiga förbättringar strävar Karlshamns efter att minska företagets resursförbrukning och miljöpåverkan och under 2002 har ett flertal miljöprojekt initierats.

Ekonomisk redovisning*

Förvaltningsberättelse	32
Resultaträkning för koncernen	34
Kassaflödesanalys för koncernen	36
Balansräkning för koncernen	38
Resultaträkning för moderbolaget	40
Kassaflödesanalys för moderbolaget	41
Balansräkning för moderbolaget	42
Noter till räkenskaperna	44
Revisionsberättelse	55

Risk- och känslighetsanalys	56
Karlshamnsaktien	58
Flerårsöversikt	60
Definitioner	61
Corporate Governance	62
Styrelse och revisorer	64
Ledande befattningshavare	65
Informationstillfällen	66
Bolagsstämma	66
Adresser	67

*Årsredovisningen omfattar sidorna 32-55

Koncernchefens kommentar

2002 var ett tufft år som har stärkt Karlshamns. Tack vare ökad produktivitet och de senaste årens hårt drivna förändringsarbete har vi kunnat möta en fortsatt svag konjunktur, präglad av krympande marginaler och ökad konkurrens.

Rörelseresultatet ökade med 15 Mkr till 211 Mkr.

Kombinationen av stigande råvarupriser och ökad konkurrens ledde till minskade marginaler i Norden och Västeuropa. Det är främst konkurrensen inom områden för enklare oljor och fetter som har ökat kraftigt. Volymutvecklingen i Central- och Östeuropa har varit fortsatt god.

Koncernens rörelseresultat ökade med 15 Mkr till 211 Mkr, vilket ger en avkastning på operativt kapital med 17 procent.

Förändringsprocessen ger resultat

Karlshamns förändringsprocess inleddes 2001. Målsättningen har varit att skapa en stabil grund för en allt högre och lönsammare tillväxttakt framöver. Förstärkt strategisk precision, tydliga resultatansvar, högre produktivitet och effektivare kapitalanvändning har prioriterats. Processen genomsyrar hela företaget och alla anställda är involverade.

Det är därför tillfredsställande att konstatera att arbetet under det gångna året lett till mätbara förbättringar i form av stärkt kassaflöde och höjd kapitalavkastning trots kärva marknadsförhållanden.

Fokus på mer högförädlade produkter

Det är vår ambition att för samtliga verksamhetsgrenar nå ledande regionala och globala positioner inom väl definierade specialområden med hög förädlingsgrad. Det gångna året har gett begynnande resultat i form av stärkta marknadspositioner inom framförallt segmenten för kosmetik- och chokladfetter globalt, samt inom vegetabiliska foderråvaror på den nordiska marknaden. Det ökade intresset för den vegetabiliska råvarubasen ger positiva drivkrafter inom bl a foderråvaror och fetter för kosmetika och choklad. Allt mer förädlade vegeta-

biliska fetter kan framöver även substituera mjölkfett i t ex grädde och ost. Vår höga ambitionsnivå inom de högförädlade segmenten kräver att Karlshamns teknologibas kontinuerligt stärks. En marknadsorienterad forskning och utveckling är därför en kritisk framgångsfaktor.

Strategiska satsningar

I linje med vår målsättning att stärka vår internationella närvaro har ett helägt försäljnings- och distributionsbolag etablerats i Warszawa. Tillväxtpotentialen i Polen samt Central- och Östeuropa är betydande och ökad lokal närvaro har därför hög prioritet.

För att öka marknadstäckningen av Binols vegetabiliska oljebas inom tekniska applikationer har ett globalt samarbetsavtal tecknats med Shell.

För att öka andelen produkter med högre förädlingsvärde har Raisios industrimargarinförsäljning i Sverige förvärvat.

Under året har dessutom kapacitetshöjande investeringar genomförts vid Karlshamnsenheten för att möta tillväxtmöjligheten inom vegetabiliska foderråvaror, fettsyror och chokladfetter.

Framtiden

Det gångna året har skapat finansiell stabilitet och lagt grunden för en högre tillväxttakt framöver. Vi har ett allt starkare kunderbjudande och klara idéer om hur vi skall växa inom samtliga affärsenheter.

Ambitionen för de kommande åren är att stärka Karlshamns ställning som en av världens ledande tillverkare av högförädlade vegetabiliska specialfetter. Detta samtidigt som vi strävar efter att expandera tekniska produkter och foderråvaror

offensivare än tidigare. Målsättningen är att växa snabbare än marknaden inom utvalda specialområden. Samtidigt strävar vi efter att kontinuerligt förbättra kassaflödet och successivt höja avkastningen på det operativa kapitalet.

Fokuserad forskning och utveckling, ökad takt i internationaliseringen och en kontinuerlig organisationsutveckling är våra viktigaste framgångsfaktorer.

Avslutningsvis

Det gångna året har varit ett läro- och mognadsår för den nya organisationen i ett utmanande affärsklimat. Omvärlden förändras snabbt och den intensifierade konkurrenssituationen i hela Europa har ställt stora krav på snabb anpassning.

Nya affärsmöjligheter växer samtidigt fram inom samtliga affärsenheter baserade på det ökade intresset för den vegetabiliska råvarubasen.

De närmaste åren ska vi nu successivt se resultat av vår strävan att utveckla alltmer högförädlade produkter för en regional och global arena.

Det är min bedömning att vi har goda förutsättningar att lyckas.

Karlshamn i mars 2003

Jerker Hartwall
Koncernchef

Affärsidén och förändringsprocessen

Karlshamns är en av världens ledande tillverkare av högförädlade vegetabiliska oljor och fetter. Karlshamns arbetar med hela världen som marknad och är marknadsledande i Norden samt Central- och Östeuropa.

Karlshamns arbetar utifrån ett kretsloppstänkande vilket innebär att sidoprodukter och ämnen som uppstår i produktionsprocessen tas om hand, vidareförädlas och marknadsförs som egna produkter. Marknaden för oljor och fetter är mycket stor och kundernas behov och önskemål är mycket varierande. Karlshamns levererar därför såväl skräddarsydda helhetslösningar som mer standardiserade basprodukter och tjänster.

Affärsidé

Karlshamns ambition är att nå ledande globala positioner inom definierade specialområden, baserade på vår kärna av kunskap om vegetabiliska oljor och fetter. Vi vill också utveckla relaterade affärsområden till denna kunskapsbas. Innovation, kundnärhet och hög produktivitet är företagets kritiska framgångsfaktorer.

Mål

Karlshamns skall växa snabbare än marknaden inom utvalda specialområden och samtidigt sträva efter en successiv höjning av avkastningen på operativt kapital och ett starkt kassaflöde.

Organisation

Karlshamns skall vara en platt organisation med tydliga ansvarsområden. Allt arbete skall ske resultatorienterat och med tydligt uppställda mål, möjliga att utvärdera. Samtliga affärsområden och segment har egna mål samt budget- och resultatansvar. Karlshamns förmåga att expandera under fortsatt god lönsamhet är helt beroende av de enskilda medarbetarnas förmåga att identifiera såväl intäktsgenererande aktiviteter som kostnads-effektiviserande åtgärder. Kompetensutveckling och ett ökat individuellt ansvarstagande utgör därför viktiga fundament i Karlshamns strategi.

Produktutveckling

Karlshamns satsar årligen stora resurser på utveckling av nya produkter baserade på vegetabiliska oljor och fetter. Satsningarna skall intensifieras ytterligare och därigenom bidra till att öka andelen högförädlade produkter i Karlshamns produktportfölj.

Fortsatt internationalisering

Karlshamns är idag marknadsledande i Norden samt Central- och Östeuropa på vegetabiliska specialfetter. Målsättningen är att dels öka marknadsandelarna på de befintliga marknaderna, dels bearbeta nya globala och regionala tillväxtmarknader.

Fokus på nyckelkunder och utvalda marknader

Globala och regionala nyckelkunder har hög prioritet. Tillsammans med selektivt utvalda geografiska marknader bildar de plattformar för tillväxt.

Full kontroll över hela förädlingsprocessen

Karlshamns strävar efter maximal kontroll över hela processen, från obearbetad råvara till färdig produkt. Syftet med kontrollen är flera, dels att garantera kvalitén på slutprodukterna, dels att kunna utveckla och finna avsättningsområden för de sidoprodukter som uppstår under processen. Full kontroll ger även Karlshamns möjlighet att bedriva ett effektivt miljöarbete.

Kontinuerligt miljöarbete

Karlshamns bedriver ett omfattande miljöarbete med syfte att minimera företagets inverkan på miljön. Utöver de miljömässiga skälen finns även rent ekonomiska skäl till miljöarbetet då stora kostnader kan sparas genom ett effektivare utnyttjande av resurser.

Strategiuppföljning

Inga större organisatoriska förändringar genomfördes under 2002. De förändringar som genomfördes under 2001, bl a genom indelningen av Oils & Fats verksamhet i tre resultatorienterade affärssektorer, har fungerat väl och varit starkt bidragande faktorer till företagets positiva utveckling.

Fokuseringen på ett antal utvalda nyckelkunder har börjat ge resultat och kommer att utvecklas.

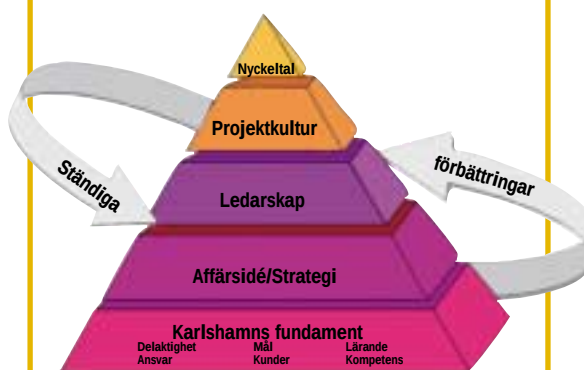
Målsättningen att fortsätta internationaliseringen för att därigenom minska beroendet av den svenska marknaden tog flera steg framåt.

FoU-arbetet prioriterar utveckling av nya produkter och produktivitetsförbättringar.

Den höga andelen medarbetare (44 procent) som valde att teckna sig för konvertibler är ett tydligt tecken på medarbetarnas delaktighet och tro på företaget. Miljöarbetet tog under året flera steg framåt genom bl a förbättrad tillämpning av miljöledningssystemet, omfattande energibesparingar och slutförande av freonavvecklingsprojekt.

Förändringsprocessen

Karlshamns har under de senaste två åren genomgått en omfattande förändringsprocess. Det övergripande syftet med processen har varit att lägga grunden för en snabbare tillväxt med god lönsamhet. Förändringsprocessens framgång beror till stora delar på att den genomsyrat hela organisationen och förts på flera plan. Arbetet har resulterat i en ny affärsidé, ett antal regionala och globala tillväxtområden har identifierats och organisationen har strukturerats om med tydligare mål samt budget- och resultatansvar.

Ständiga förbättringar

Karlshamns pyramid är basen för ständiga förbättringar och samtidigt ett verktyg för att illustrera och hålla samman den pågående förändringsprocessen. Pyramiden och dess innehåll är väl etablerad och genomgången i såväl ledning och styrelse som ute i organisationen.

● **Karlshamns sex fundament** anger vilka värderingar som gäller i det dagliga arbetet. Fundamenten genomsyrar det lagarbete som är basen i pyramiden och själva utgångspunkten för de ständiga förbättringar som krävs för tillväxt och ökad lönsamhet.

● **Affärsidé och strategi** anger verksamhetsinriktning och beskriver hur tillväxten skall nås.

● **Ledarskap** handlar om att skapa bästa möjliga förutsättningar för samtliga medarbetare. Det nya ledarskapet ska stimulera Karlshamns chefer att bli bättre på att skapa ambitioner hos medarbetarna, kommunicera och förklara mål och strategier, stimulera gruppkänslan samt påskynda förändringsarbetet.

● **Projektkultur** handlar om att arbeta strukturerat. Genom den nya projektkulturen skapas förutsättningar för effektivitet och flexibilitet samtidigt som fokus kan läggas på rätt uppgifter.

● **Nyckeltal** och uppföljningen av dessa bidrar till effektivitet och ökad lönsamhet. Nyckeltalen går som en röd tråd genom hela verksamheten. Förutom ekonomiska och produktivitetsrelaterade nyckeltal genomförs återkommande kundattitydundersökningar och medarbetarutvärderingar.

Fyra frågor om fett

1. Vad består fett av?

Av de fetter som förekommer i naturen är större delen en blandning av triglycerider. En triglycerid är uppbyggd av glycerol och fettsyror. Triglyceridernas egenskaper beror på de ingående fettsyornas kemiska och fysikaliska egenskaper, till exempel kedjelängd, antalet dubbelbindningar och deras placering i kolkedjan.

2. Hur mycket fett får vi ungefär i oss per dag?

Fett bör utgöra högst 30 procent av dagsintaget av energi, vilket motsvarar cirka 70 gram per dag för en vuxen kvinna och 90 gram för en vuxen man.

3. Vad är skillnaden mellan olika typer av fett?

Man brukar för det mesta tala om tre huvudtyper av fett; mättat, enkelomättat och fleromättat. Mättat fett finns framförallt i animaliska produkter som smör, ost och mjölk. Mättat fett höjer det "onda" kolesterolet som är en riskfaktor för hjärt- och kärlsjukdomar. Enkelomättat fett finns i raps- och olivolja samt i nötter. Fleromättat fett delas upp i två grupper – omega 3- och omega 6-fettsyror. Omega 3 finns bland annat i raps-, soja- och linfröolja samt i fet fisk. Omega 6 finns i t ex majs-, solros- och sojaolja.

4. Vad är essentiella fettsyror?

Essentiella fettsyror är fettsyror som måste tillföras genom kosten eftersom kroppen inte själv kan tillverka dessa byggstenar. Basen för dessa fettsyror heter linolsyra och α -linolensyra. Linolsyra förekommer i höga halter i vegetabiliska oljor, bland annat majs-, solros- och sojaolja samt i medelhöga halter i rapsolja. α -linolensyra förekommer i hög halt i linfröolja och måttliga halter i raps- och sojaolja.

Fetters betydelse

Fett används i vårt dagliga liv på många sätt; som näringskälla i mat, mjukgörare i hudvårdsprodukter, smörjmedel till maskiner och fyllningar i chokladpraliner. Karlshamns kunskap om fetter och dess sammansättning kan användas för att skraddarsy fetter för olika ändamål och typer av produkter.

Fett i livsmedel är dels en viktig näringskälla som tillför energi och värdefull näring, dels avgörande för konsistens och smak i den slutliga produkten. Fettets betydelse för struktur och konsistens är mest uppenbar i produkter där fett utgör en stor del, till exempel choklad och margarin. Kanske mindre uppenbar, men precis lika viktig, är fettets roll när det gäller bageriprodukter och glass. I båda fallen är fettets fysikaliska egenskaper viktiga för dess funktion.

Kristallisationshastighet avgörande för kvaliteten

Karlshamns har under många år studerat hur olika typer av fett beter sig med avseende på dess stelningsegenskaper. Stelningshastigheten i ett fetttrikt livsmedel har en avgörande betydelse för produktionsekonomi och produktkvalitet. Fettrika produkter får sämre lagringshållbarhet, konsistens och utseende om fettets sammansättning är felaktig. Om fettet stelnar långsamt måste kyltiden förlängas, vilket leder till lägre produktionskapacitet. Kunskaper om fettets sammansättning och egenskaper är därför avgörande för att kunna välja optimala produktionssätt och för slutprodukten kvaliteten.

Det är fettkristallernas storlek och form som gör att glassen får den rätta krämiga konsistensen eller att chokladen motsvarar kraven på både konsistens och hållbarhet.

Bygger struktur i kosmetik och läkemedel

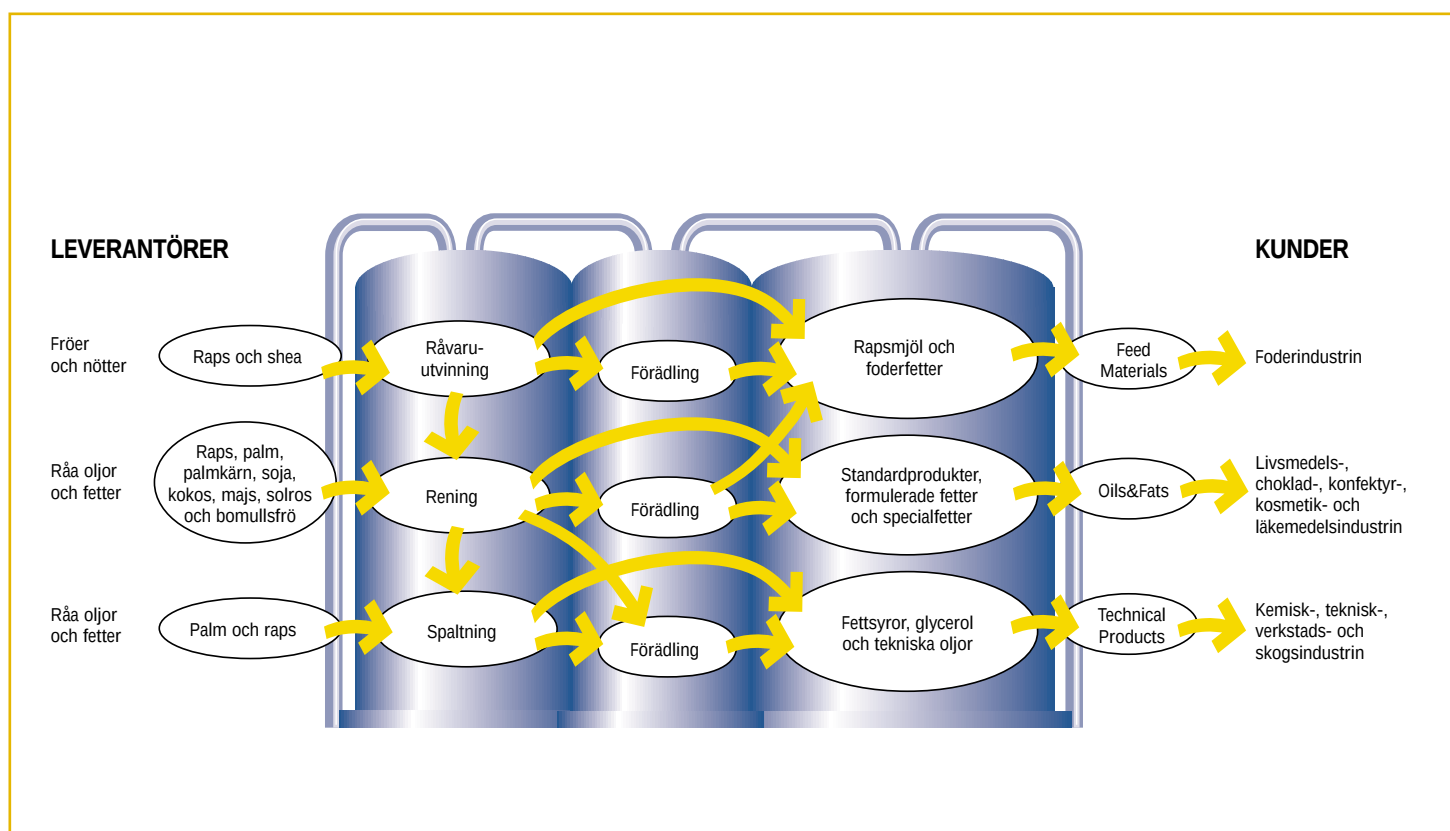
När det gäller fettets betydelse för kosmetik- och läkemedel är huvudsyftet att bygga upp strukturen i produkterna. Fettets egenskaper, tillsammans med speciella komponenter, som finns naturligt i vissa oljor, skapar en funktionalitet som t ex visar sig i läppstiftets förmåga att sitta kvar på läpparna. I hudvård är ett exempel på funktion de vårdande egenskaperna och den behagliga känslan som skapas av en hudkräm.

Karlshamns förädlingskedja

Karlshamns verksamhet bygger på ett kretsloppstänkande som genomsyrar hela verksamheten. Med råvarorna som bas utvinns produkter med olika förädlingsgrad. På vägen genom förädlingskedjan tar Karlshamns tillvara på de produkter som uppstår vid råvaruutvinning, rening och spaltning. Vid råvaruutvinningen av raps och shea erhålls till exem-

pel rapsmjöl och foderfetter. Från raps, palm, soja, kokos m m kommer både enklare standardfetter, som används i våra basprodukter, men också högförädlade specialfetter som skräddarsys efter kundernas behov. Allt bygger på den specialistkompetens om fetter som kännetecknar Karlshamns.

Oils & Fats

Oils & Fats är Karlshamns största affärsområde. Under 2002 svarade området för 74 procent av koncernens nettoomsättning och för 69 procent av rörelse-resultatet.

Oils & Fats är indelat i tre affärssektorer – Chocolate & Confectionery Fats, Edible Oils och Lipids for Care. Var och en av de tre sektorerna har ett tydligt resultatansvar och deras uppgift är att utveckla, tillverka och marknadsföra sina respektive produkter åt berörda kundgrupper över hela världen.

Samtliga produkter från Lipids for Care är specialprodukter för kosmetik- och läkemedelsindustrin. Inom Chocolate & Confectionery Fats är huvuddelen av produktvolymerna baserade på högförädlade specialfetter. Inom Edible Oils säljs huvudsakligen Edge Products, som är specialprodukter inom livsmedelsområdet, Dairy Fat Alternatives (DFA) som är vegetabiliska fetter för mejeriapplikationer och Volume Products som säljs i stora volymer till matolja, margarin och snacks.

Specialistkunskap inom fett

Karlshamns är en av världens ledande tillverkare av högförädlade vegetabiliska specialfetter. Fetterna används framförallt som fyllningar i chokladpraliner och överdrag på chokladkakor, men också i barnmat, hudvårds- och läkemedelsprodukter.

För att kunna tillhandahålla ett tillräckligt brett sortiment med specialprodukter erfordras en stor

råvarubas på uppemot 50 olika råvaror och kvaliteter. Vissa exotiska råvaror kan inte köpas på råvarubörser eller andra liknande marknadsplatser.

I tillverkningens olika processer är Karlshamns djupgående kunskap och långa erfarenhet avgörande för att kunna skräddarsy produkter efter kundernas önskemål. Kraven på ständigt förbättrade produkter kräver också omfattande resurser inom forskning och utveckling. Dessa krav på kompetens och resurser har medfört att antalet konkurrenter på marknaden för specialfetter är väsentligt färre än inom övriga fett- och oljesegment. För lönsamhet erfordras högre bearbetningsmarginaler än för övriga fettprodukter eftersom kostnaderna för den bredare råvarubasen, mer avancerade tillverkningsprocesser och omfattande FoU-insatser är högre. Specialprodukternas unika egenskaper gör att de är mindre priskänsliga än övriga produkter där marknaden är utsatt för stark prispress.

Marknads- och försäljningsvolymer

Världsmarknaden för vegetabiliska livsmedelsfetter växer med cirka 3-4 procent per år och uppskattas till ca 90 miljoner ton år 2002. I Västeuropa växer marknaden med cirka 2 procent per år.

Karlshamns försäljning av produkter inom Chocolate & Confectionery Fats under 2002 uppgick till 77.000 ton (75.000), d v s en ökning med 3 procent.

Försäljningen av produkter inom Edible Oils uppgick under 2002 till 205.000 ton (208.000), d v s en minskning jämfört med 2001, till stor del beroende på att konkurrensen i Västeuropa intensifierats under året.

Försäljningen av produkter inom Lipids for Care ökade med drygt 15 procent. Marknads- och konkurrenssituationen redovisas för respektive affärssektorer inom Oils & Fats på följande sidor.

Tillverkning

Koncernens tillverkning inom affärsområde Oils & Fats sker i tre anläggningar. Dessa finns i Karlshamn i Sverige, Hull i Storbritannien och i Zaandijk i Nederländerna. Den största tillverkningsenheten finns i Karlshamn och har nominell kapacitet om 300.000 ton per år. Tillverkningsenheterna i Nederländerna och Storbritannien har en kapacitet motsvarande 70.000 ton vardera. Koncernens samtliga produktionsanläggningar är kvalitetscertifierade enligt ISO 9001.

Resultatutveckling 2002

Affärsområde Oils & Fats rörelseresultat ökade från 143 Mkr till 146 Mkr. Volymerna för specialfetter ökade under året. Minskade volymer med låg förädlingsgrad medförde att den totala volymen blev oförändrad. En hårdnande priskonkurrens har mötts med kostnadseffektiviseringar och ökat fokus på mer förädlade produkter.

Oils & Fats och förändringsprocessen

Många produkter inom Oils & Fats är utsatta för stark prispress. Därför är ökad kostnadseffektivitet inom tillverkningen av stor betydelse. Inom ramen för Karlshamns förändringsprocess genomförs omfattande program för ständiga förbättringar. Både små och större projekt har redan resulterat i betydande besparingar. Inom specialfetter noteras både utökad tillverkningskapacitet, ökat kapacitetsutnyttjande och förbättrade utbyten.

Energiförsörjning, underhåll och kvalitetskontroll är andra områden som bearbetats framgångsrikt. Bränslealternativen vid ångproduktionen har blivit fler. Underhållsavdelningen fokuserar på drifttillgänglighet och kostnader i produktionsanläggningarna. Inom analyskontroll utvecklas effektivare tekniker som bl a bygger på att stora mängder mätdata bearbetas i databaser.

Befintliga tillverkningskapaciteter har studerats för att effektivt möta framtidens volymtillväxt och för att optimera resursanvändningen. Framtida investeringar i nya anläggningar avser främst kompletteringar i befintliga tillverkningskedjor och utbyggnader för att ta hand om kommande expansion.

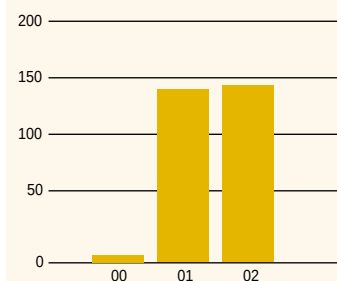
Förändringsprocessen kommer att fortsätta generera olika satsningar som motiveras med god lönsamhet.

Oils & Fats

	2002	2001	2000
Nettoomsättning, Mkr	2.394	2.179	2.121
Bearbetningsersättning, Mkr	694	651	525
Rörelseresultat, Mkr	146	143	6
Operativt kapital, Mkr	958	994	893
Avkastning på operativt kapital, %	14	16	1
Medelantal anställda	617	615	630
Volym, tusen ton			
Edible Oils	205	208	197
Chocolate & Confectionery Fats	77	75	75
Lipids for Care	3	2	2
Totalt	285	285	274

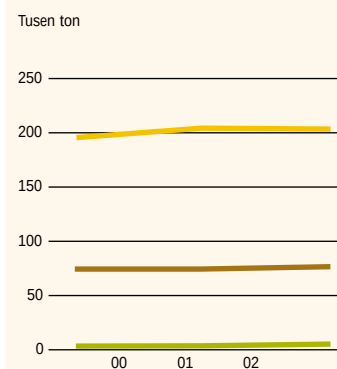
Oils & Fats produktprogram är heltäckande för livsmedelsindustrin och indelas i Chocolate & Confectionery Fats, Edible Oils och Lipids for Care.

Rörelseresultat (Mkr)

Rörelseresultatet 2002 ökade med 3 Mkr till 146 Mkr jämfört med föregående år.

Volymutveckling

— Edible Oils
— Chocolate & Confectionery Fats
— Lipids for Care

”Under året har vi fått fart på vår långsiktiga produktutveckling som inriktar sig på högförädlade produkter. Resultatet av detta arbete kommer vi att se under de närmaste åren. Vi märker en ökad konkurrens på marknaden, men vi har trots detta lyckats behålla en marknadsledande position i Norden samt Central- och Östeuropa. Vi ser en ökad efterfrågan på marknader som Central- och Östeuropa samt i Asien.”

Björn Samuelsson,
President Chocolate & Confectionery Fats

Chocolate & Confectionery Fats

Med produkterna inom affärssektor Chocolate & Confectionery Fats är Karlshamns marknadsledare i Norden samt Central- och Östeuropa. Produktutbudet vänder sig till choklad- och konfektyrindustrin i hela världen. Utbudet omfattar fettprodukter som skapar mervärde i slutprodukten genom teknik- och kvalitetsfördelar när choklad- eller konfektyrprodukter tillverkas, distribueras, lagras och konsumeras.

Karlshamns har utifrån sin omfattande kunskap om fetter utvecklat ett brett produktsortiment inom affärssektorn Chocolate & Confectionery Fats. Det fett som traditionellt utgjort fettdelen i choklad är kakaosmör. I mjölkchoklad ingår dessutom varierande mängder mjölkfett. Kakaosmör är emellertid en relativt dyr råvara och priset varierar kraftigt.

Hög kvalitet och fördelaktigt pris

Karlshamns har utvecklat olika vegetabiliska alternativ till kakaosmör, så kallade CBA-fetter (Cocoa Butter Alternatives), till vilka räknas CBE (Cocoa Butter Equivalents), CBR (Cocoa Butter Replacers) och CBS (Cocoa Butter Substitutes). Genom att helt eller delvis ersätta kakaosmör med dessa produkter, uppnår chokladtillverkaren såväl ekonomiska som processmässiga fördelar, vilket ger en bättre kvalitet i slutprodukten. De tekniska fördelarna med att helt eller delvis ersätta kakaosmöret är flera.

Fördelarna avser främst chokladprodukters hållbarhet, värmetålighet och stabilitet vid lagring. Till skillnad från kakaosmör kräver CBS- och CBR-fetterna inte temperering vid chokladtillverkning, vilket innebär att tillverkningsprocessen blir enklare och säkrare för chokladproducenten.

Förutom att CBS- och CBR-fetterna inte behöver tempereras ligger den stora fördelen med att helt eller delvis ersätta kakaosmöret i att priserna på

råvarorna är betydligt lägre än priset på kakaosmör. Omfattningen av den kostnadsbesparing som kan uppnås beror på hur stora prisskillnaderna är mellan kakaosmör och de råvaror som utgör basen för alternativen.

Långsiktig produktutveckling

Karlshamns strategi för Chocolate & Confectionery Fats under de närmaste åren är utpräglat offensiv. Under året har Karlshamns långsiktiga produktutveckling tagit fart. Resultatet av detta arbete kommer vi att se under de närmaste åren. Affärs- och produktmässigt inriktar sig Karlshamns på högkvalitativa chokladfetter, fraktionerade så kallade CBA-fetter och premium filling fats, d v s förstklassiga fyllnadsfetter som skapar tekniskt mervärde. Inom detta segment är företaget marknadsledare i Norden samt Central- och Östeuropa. Den marknadsledande positionen skall ytterligare förstärkas. Målet är också att växa globalt.

Karlshamns kommer att bearbeta selektivt utvalda geografiska marknader och fokusera på de stora multinationella choklad- och konfektyrkoncernerna. Det finns ett uttalat fokus på bearbetning av nyckelkunder och en speciell organisation har byggts upp för detta ändamål.

Karlshamns arbetar även mycket med sitt eget utbildningsforum Oils & Fats Academy. Speciella upplägg har under året genomförts inom ramen för Chocolate & Confectionery Fats. Till exempel presenterade Karlshamns i oktober en studie om hur livsmedelsemulgatorer påverkar kristallisationsegenskaperna hos ett fett. Utbildningen hölls i Tyskland hos den tyska chokladindustrins fackskola. Den var mycket uppskattad av deltagarna som kom från ett tiotal olika länder.

Stigande priser på kakao

Världsmarknadspriserna på kakao har stigit under 2002. Detta har gjort att efterfrågan på alternativa fetter ökat. Eftersom konkurrensen inom området samtidigt har ökat har detta inte fått någon positiv effekt på Karlshamns marginaler.

De nya EU-reglerna, som ger chokladindustrin möjlighet att använda upp till 5 procent vegetabiliskt fett i det som säljs som choklad gäller från och med augusti 2003. Reglerna är gynnsamma för Karlshamns, eftersom de innebär att marknaden för ersättningsprodukter till kakaosmör vidgas med

25-50 tusen ton. 5 %-regeln bedöms successivt tillföra ökade CBA-volymer under 2004-2005. Ersättningsgraden påverkas av aktuella kakao-smörpriser.

Fyllningsfetter med tekniskt mervärde

Vegetabiliska fetter är en viktig ingrediens i mange typer av fyllningar i choklad- og konfektyrprodukter. Egenskaperna hos fyllningsfetter har avgjørende betydelse for smak, aromfrisetning og holdbarhet. Karlshamns har samlat sitt specialsortiment for fyllningsfetter (premium filling fats) under produktnavnet Akomic 2000. Utmærkende for samtlige produkter er bra avsmeltning, vilket er væsentligt for att skapa en fyllning som smelter fullstændigt i munnen og inte læmnar kvar en fet kænsla.

Akocentfamilien karakteriseres av snabb og fullstændig avsmeltning som ger den eftertraktade kylande kænslan i munnen. Akocent inneholder inget hydrerat fett og er dermed fria från transfetter.

Akofill er en gruppe fetter vars fræmste egenskaper er snabb og enkel kristallisation kombinert med god munkænsla og en avsmeltning næstan i paritet med Akocent.

Speielt i mjuka fyllningar med høg halt flytende olje från nøtter og andra ingredienser kan fettbloom (d v s att chokladen blir grå) vara ett problem.

Akomicgruppen har en spesiell fœrmåge att fœrhindre oppkomsten av bloom. Resultatet blir en avsevært længe holdbarhet for slutprodukt.

Marknad og konkurrenter

Værlsdmarknaden for choklad- og konfektyrprodukter bedøms oppgå till 5,6 millioner ton og den årlige tillvæksten de nærmaste åren fœrvæntas bli 3-4 prosent. Den stœrste kundgruppen for fettleverantœrerna utgœrs av sex multinationella choklad- og konfektyrtillverkere, vilka svarar for omkring 60 prosent av værldens totale choklad- og konfektyrproduksjon.

Inom affærssektor Chocolate & Confectionery Fats konkurrerer Karlshamns på den globale marknaden og betjænar kunderna med produkter från samtlige tre produktionsanlæggninger. De fræmste konkurrenterna er Aarhus Olie, Fuji Oils og Loders Crokiaan. Konkurrenten Loders Crokiaan har under 2002 sålts till ett malaysisk bolag, IOI Corporation. Tidigare var Loders Crokiaan ett dotterbolag till Unilever.

Karlshamns mærker en økad efterfrågen på marknader som Central- og Østeuropa samt i Asien. Fœretaget har stærkt sine positioner i Øst-europa og etableret ett heløgt fœrsælningss- og distributionsfœretag i Warszawa, Polen.

”Under året har vi sålt en ökad andel specialfetter och högförädlade produkter. Trenden går mot produkter som sätter hälsa och säkerhet i fokus, t ex ekologiska oljor och produkter med lägre transhalter. Detta gynnar Karlshamns som har en stor kunskap om fetter, ett brett produktsortiment och möjlighet att skrädarsy lösningar för kunderna.”

Håkan Christensson,
President Edible Oils

Edible Oils

Affärssektor Edible Oils ansvarar för Karlshamns samtliga fettprodukter till kunder inom livsmedelsindustrin med undantag för choklad- och konfektyrindustrin. Affärssektorn omfattar ett brett produktsortiment inom tre produktområden där Dairy Fat Alternatives (DFA) och Edge Products är viktiga för att nå tillväxtmålet.

Ökad andel specialprodukter

Inom Edible Oils finns ett omfattande produktsegment som sträcker sig från matolja och margarinoljor till avancerade funktionella ingredienser. Karlshamns täcker efterfrågan inom hela detta segment, vilket gör koncernen till en av marknadens mest kompletta fettleverantörer.

Under året har Karlshamns ökat försäljningen av specialprodukter. Detta är en av de bidragande orsakerna till att Edible Oils har uppnått ett bra resultat trots den prispress som råder på marknaden. Omfattande produktivitetsförbättringar har genomförts inom hela koncernen.

Edible Oils är uppdelat i tre produktområden med olika fokus, beroende på affärsförutsättningar inom respektive produktområde:

Volume Products, dvs produkter som säljs i stora volymer till matolja, margarin och snacks. Volume Products säljs huvudsakligen på lokala och regionala marknader.

Edge Products, som är specialprodukter inom livsmedelsområdet. Edge Products säljs i Europa och på vissa utvalda geografiska marknader.

Dairy Fat Alternatives (DFA), som är vegetabiliska fetter för mejeriapplikationer. DFA-fetterna säljs på regionala marknader.

De främsta konkurrenterna till Karlshamns inom Edible Oils är Aarhus Olie, Cargill och ADM samt lokala producenter.

Mål

Med produkterna från Edible Oils har Karlshamns en stark ställning i Sverige, i övriga Norden och i delar av Central- och Östeuropa. Målsättningen inom Edible Oils är att under de kommande tre åren befästa den starka ställningen och öka affärssektorns försäljningsvolymerna.

Målet skall nås genom att bygga vidare på en hög service- och kvalitetsnivå samt satsa på selektiv tillväxt på vissa marknader i Europa. Stort fett- och applikationskunnande ger Karlshamns möjligheter att utveckla och kundanpassa fettlösningar avpassade till industrins olika behov. Produktområdena Edge Products och DFA är viktiga i denna tillväxtstrategi.

VOLUME PRODUCTS

Området Volume Products utgörs av ingredienser som bland annat används vid tillverkning av margarin, majonnäs och dressing. Fett till margarinindustrin är Karlshamns volymmässigt största segment.

Konsumentmarknaden för margarin minskar stadigt, vilket innebär minskad efterfrågan på denna typ av fett. Ett ökat intresse för mer förädlade produkter, utan transfettsyra, ger möjlighet att kompensera den minskade efterfrågan av traditionellt margarinfett.

Marknad

Inom Volume Products är priset, tillsammans med god leveransservice och en hög och jämn produktkvalitet, de främsta konkurrensmedlen. Under året har marknaden präglats av en fortsatt prispress som i huvudsak beror på överkapacitet samt pressade priser inom livsmedelsindustrin.

EDGE PRODUCTS

Nya trender hos konsumenterna ökar efterfrågan på färdigmat samt på produkter med speciella egenskaper vad gäller hälsa, miljö och säkerhet. Tillsammans med livsmedelsindustrins kontinuerliga strävan efter rationellare produktion, innebär detta nya krav på de vegetabiliska fetterna. Karlshamns har utvecklat ett antal produkter som möter de nya kraven och organiserat de nya applikationerna i ett produktområde – Edge Products.

Marknad

Karlshamns Edge Products ligger i framkanten av teknologiutvecklingen när det gäller vegetabiliska specialfetter. Produktslag inom detta område har givit koncernen en ledande ställning på marknaden, som för denna produktgrupp är Europa, men vissa produkter säljs på hela världsmarknaden.

Konsumenternas ökade medvetenhet om de positiva effekterna av hälsosam och näringsriktig föda, skapar ett större intresse för olika livsmedelsprodukters näringsinnehåll. Karlshamns märker en ökad efterfrågan på livsmedelsprodukter med positiva effekter för kroppen och dess olika funktioner.

För att möta detta behov har Karlshamns under året utvecklat specialprodukter som uppfyller kraven på såväl kvalitet som hälsa.

Fett med speciella hälsoeffekter

En av de nya specialprodukterna, som Karlshamns har tagit fram inom Edge Products, är Specidol OF. Specidol OF innehåller långkedjiga omega 3-fettsyror från fiskolja. Omega 3-fettsyror är viktiga för människokroppen. Eftersom de bidrar till bildandet av cellmembran och hormoner spelar de en viktig roll i många fysiologiska funktioner.

Ekologiska oljor i modersmjölkersättning

Fett är av yttersta betydelse för utveckling hos spädbarn. Barnmatsindustrin är ett segment inom livsmedelsindustrin som ställer höga krav på sina råvaror och råvaruleverantörer. Karlshamns är sedan flera år etablerat inom detta segment. Under året har Karlshamns i partnerskap med kunder utvecklat ekologiska modersmjölkersättningar. Tillgången på råvaror samt möjligheten att leverera en specifik fettsyrasammansättning gör Karlshamns till en stark partner inom området. Strävan är att göra en bröstmjölkersättning som är så lik modersmjölken som möjligt.

DAIRY FAT ALTERNATIVES

Dairy Fat Alternatives, vegetabiliska fetter som utgör alternativ till mjölkfett, används framför allt av mejerier. Vegetabiliskt fett används i mejeriprodukter främst av kostnadsskäl. Dessutom kan vegetabiliska fetter ge positiva hälsoeffekter och nya egenskaper i mejeriprodukterna. Produkterna från området Dairy Fat Alternatives baseras huvudsakligen på fetter som utvecklas för att ge specifika egenskaper i kundernas produkter.

För framgångsrik verksamhet inom produktområdet erfordras en bred råvarubas för att kunna tillhandahålla ett tillräckligt brett produktprogram. Genom en kombination av hög effektivitet i produkterna, hög nivå på smakkvalitet samt framför allt, djup kunskap om kundernas applikationer, skall Karlshamns erbjuda kunderna den mest kostnadseffektiva lösningen för mejeriprodukter.

Utvecklingsarbete banar väg för vegetabiliskt fett i hårdost

Tidigare har smaken i ostar baserade på vegetabiliskt fett varit aningen smaklös. För att bemöta detta problem har Karlshamns nu utvecklat en ny produkt speciellt för ost - Akocheese. I ett samarbetsprojekt med ett välkänt västeuropeiskt forskningsinstitut inom livsmedelsbranschen har Karlshamns oljeblandningar testats och utvärderats. Resultaten har presenterats och Akocheese har hittills fått mycket höga betyg från forskningsinstitutet. Karlshamns ambition är att Akocheese ska ge hårdost, baserad på vegetabiliskt fett, en kvalitet och smak som är fullt jämförbar med hårdost baserad på mjölkfett.

Drivkrafterna bakom vegetabiliskt fett i hårdost är såväl av ekonomisk karaktär som av hälsoskäl. Med vegetabiliskt fett istället för mjölkfett i osten kan kostnadsbesparingar i produktionen uppnås, samtidigt som det vegetabiliska fettet är mer fördelaktigt ur hälsoaspekt. Några av det vegetabiliska fettets främsta hälsoegenskaper är dess gynnsamma fettsyrasammansättning och mycket låga kolesterolhalter.

Marknad

Marknaden för Dairy Fat Alternatives är huvudsakligen regional, eftersom transportkostnaden även för dessa produkter har en avgörande betydelse i konkurrensen. Förutom i Norden, Central- och Östeuropa, marknader som företaget betjänar från anläggningarna i Karlshamn, är produktgruppen också viktig för marknaderna i Mellaneuropa vilka försörjs med Dairy Fat Alternatives från koncernens anläggningar i Nederländerna och Storbritannien. Den totala storleken på enskilda marknader avgörs av pris och tillgång på mjölk och mjölkfett samt nationell lagstiftning vad avser tillåtna ingredienser i mejeriprodukter.

Lipids for Care

Affärssektor Lipids for Care vänder sig till kunder inom kosmetik- och läkemedelsindustrin över hela världen. Produkterna baseras i huvudsak på högt förädlade specialfetter. Området har utvecklats positivt under året.

Affärssektor Lipids for Care inom affärsområde Oils & Fats skapades hösten 2000 i syfte att öka Karlshamns fokusering på de framtida tillväxtbranscherna kosmetik och läkemedel.

Affärssektorn har under året utvecklats mycket väl. Intresset för kosmetik- och hudvårdsprodukter baserade på naturliga råvaror är stort. Ansvarsområdet för Lipids for Care omfattar utveckling, produktion och marknadsföring av fettbaserade produkter för kosmetikapplikationer. Koncernen prioriterar sina insatser för läkemedelsindustrin till högförädlade oljor och fetter som ingredienser vid tillverkning av näringslösningar för klinisk användning.

Mål och strategi

Utmärkande för vegetabiliska oljor är att de är neutrala, naturliga, non-toxiska och icke irriterande. Andra egenskaper är att de inte reagerar med aktiva komponenter och att de är biologiskt nedbrytbara, vilket gör vegetabiliska oljor och specialfetter till säkra och pålitliga ingredienser i kosmetik- och läkemedelsindustrins produkter.

Koncernens målsättning inom Lipids for Care är att växa snabbare än marknaden. Detta skall åstadkommas genom att dels fokusera de egna marknadsföringsinsatserna på större företag och geografiskt utvalda marknader. Dels genom att utveckla samarbetet med distributörer i prioriterade länder samt bredda kosmetiksortimentet genom fokuserad produktutveckling.

Ett nära samarbete med de större kunderna och distributörerna ingår i Karlshamns strategi för en snabb tillväxt och kontinuerlig produktutveckling. Karlshamns har idag ett direkt samarbete med flera ledande kosmetikleverantörer och kan på så sätt skraddarsy lösningar utifrån kundernas önskemål och efterfrågan på produkter.

Utmärkande för produkterna inom Lipids for Care är att de är:

- naturliga
- vegetabiliska
- funktionella

Biologiskt aktiva egenskaper

Karlshamns vegetabiliska produkter ger unik funktionalitet i hud-, hår-, make-up och olika hygienartiklar för tvätt, dusch och bad, som inte bara mjukar upp, utan även återställer hudens naturliga balans av t ex fuktighet. Karlshamns olje- och fettsystem för kosmetiska produkter har en direkt påverkan på strukturen i huden och en reglerande verkan på hudcellerna. För att behålla friskheten i hyn har även vissa olje- och fettsystem utvecklats, vilka har flera biologiskt aktiva egenskaper. Dessa system ingår i högteknologiska kosmetik- och hudvårdsprodukter, som bl a bidrar till att skydda huden mot luftföroreningar och solens strålar, lindra och reparera irriterad hud samt tillföra huden viktiga fettkomponenter.

Ökad efterfrågan på naturliga råvaror

Slutkonsumenterna prioriterar i allt större utsträckning kosmetikprodukter baserade på vegetabiliska råvaror framför syntetiska, animaliska och petroleumbaserade alternativ. Flera studier pekar på att vegetabiliska oljor ger en minskad allergisk jämfört med dessa. Vegetabiliska oljor och fetter har länge använts i kosmetiska produkter, varför kunskapen om hälso- och säkerhetsaspekterna är omfattande och väldokumenterade.

Dagens konsumenter ställer stora krav på att kosmetikindustrin hela tiden utvecklar nya produkter. Karlshamns har därför satsat extra resurser på forskning inom området. Det har bidragit till ett intensivt produktutvecklingsprogram och ett tjugotal nya produkter har lanserats under året. Som exempel kan nämnas Lipex BC och Lipex Shea. Den förstnämnda produkten fungerar utmärkt för läppstift och liknande produkter tack vare sin kristallstruktur som ger en mycket god lagringsstabilitet. Lipex Shea, en nykomling i Lipex Shea Family, är ett förbättrat "Lipex Shea Butter". Alla sheasmörets goda egenskaper har behållits men dess nackdelar i form av långsam stelning och dålig lagringsstabilitet har eliminerats.

Högförädlade fetter i marknadsledande kosmetikprodukter

Karlshamns har utvecklat flera system av högförädlade vegetabiliska oljor och fetter som ingår i mark-

nadsledande kosmetikprodukter för hud- och hårvård samt i märkesartiklar för make-up och hygien. Produkter baserade på sheasmör är ett av företagets flaggskepp och Karlshamns har etablerat en produktfamilj baserade på sheasmör som går under namnet "Lipex Shea Family". Produkter baserade på sheasmör har förutom fuktgivande och vårdande egenskaper även antiinflammatoriska effekter. Produkterna inom "Shea Family" innehåller allt från ren sheaolja till superkoncentrat (Lipex Shea-U) tillverkade enligt en patenterad process. Det finns också vattenlösliga sheaprodukter speciellt designade för användning i hårvårds- och duschprodukter.

Akorex L och Lipex Canola-U (patenterad) är två unika, rapsbaserade oljor som koncernen utvecklat speciellt för kosmetik. Båda produkterna har en dokumenterad läkande effekt på irriterad och inflammerad hud. En produkt i tiden är Akogel, som Karlshamns utvecklat som ett vegetabiliskt alternativ till mineraloljebaserade ingredienser för hudvårdsprodukter. Produktsortimentet för kosmetik marknadsförs under varumärket Lipex.

Marknad och konkurrenter

Marknaden för kosmetik, och framförallt hudvårdsprodukter växer med 4-5 procent om året. Segmentet för kosmetiska artiklar baserade på vegetabiliska ingredienser, i stället för syntetiska, animaliska och petroleumbaserade alternativ, växer snabbare än totalmarknaden. Fler och fler intresserar sig för sin hälsa och efterfrågar kosmetik- och hudvårdsprodukter med ökad dokumenterad funktionalitet. En starkt växande konsumentgrupp runt om i världen är 40-talisterna som efterfrågar speciella hudvårdsprodukter, t ex mot åldrande hud. En ny potentiell målgrupp är män. Det finns också en ökad efterfrågan på säkra och naturliga hygien- och hudvårdsprodukter till barn.

Vad gäller leveranser av oljor och fetter, till såväl kosmetik- som läkemedelsindustrin, möter Karlshamns en annan typ av konkurrenter än inom marknaden för produkter till livsmedelsindustrin. Konkurrenterna till Lipids for Care är främst stora, globala kemikoncerner som Cognis, Croda och Uniqema. Den stora konkurrensfördelen för Karlshamns är företagets specialkunskande inom fetteknologi. Inom kosmetikbranschen upplevs Karlshamns alltmer som den ledande lipid (fett) specialisten bland råvaruleverantörerna.

"Kosmetikindustrin är en bransch som hela tiden efterfrågar nya produkter. Vi har under året därför intensifierat våra forskningsinsatser inom området, vilket har resulterat i ett utökat utbud med flera nya produkter. Genom en direkt dialog med kunderna försöker vi fånga upp de trender och produkter som efterfrågas. Ofta skräddarsyr vi produkter efter kundernas önskemål."

Jan Gunnerdal,
President Lipids for Care

”Att vi fortsätter att växa på en marknad i stagnation visar tydligt på vår styrka som en av de ledande europeiska leverantörerna av fettsyra och glycerol. Den pågående förändringsprocessen har gjort oss än mer målmedvetna och fokuserade. Vår målsättning för de kommande åren är klar; vi skall fortsätta växa och öka våra marknadsandelar. Vi ser en fortsatt tillväxtpotential på befintliga marknader.”

Tommie Holmberg
President Tefac AB

Technical Products

Technical Products omfattar de båda dotterföretagen Tefac AB och Binol AB. Affärsområdet är Karlshamns näst största och svarade under 2002 för 14 procent av koncernens nettoomsättning och 17 procent av rörelseresultatet.

De helägda dotterföretagen Tefac och Binol vidareförädlar och marknadsför fettbaserade produkter till främst tekniska applikationer. Tefac tillverkar och marknadsför fettsyror och glycerol medan Binol utvecklar, tillverkar och marknadsför miljöanpassade tekniska oljor.

Resultatutveckling 2002

Affärsområde Technical Products rörelseresultat uppgick till 36 Mkr (36). Tefacs resultat förbättrades under året trots försämrade marginaler på glycerol jämfört med 2001. Kapacitetshöjande investeringar har färdigställts under senare delen av året.

Nedgången inom främst fordonsindustrin gjorde att både försäljningen och resultatet minskade för Binol under året.

Tefac

När fett spaltas bildas fettsyror och glycerol. Det främsta användningsområdet för fettsyror är som råvara inom kemisk industri. Efter vidareförädling till produkter (t ex fettalkoholer, aminer och estrar)

används fettsyra som råvara inom flera marknadssegment. De främsta applikationsområdena är papperskemikalier, plastadditiv, gummitillsatser samt tvål- och tvättprodukter. Ett konkret exempel är stearinljus som uteslutande består av fettsyra. Kunder inom pappers-, tvål-, tvätt- och ljusindustrin står för mer än hälften av Tefacs försäljningsvolymerna.

Även användningsområdena för glycerol är många. Efter bearbetning och förädling förekommer glycerol i bl a kosmetik, sprängämne, målarfärg och livsmedel. Kunderna återfinns främst inom teknisk industri.

Ca 25 procent av Tefacs försäljning sker i Sverige. Karlshamns är marknadsledande på fettsyror i Sverige och Finland. Exempel på andra större marknader är Tyskland, Storbritannien, Ryssland och Baltikum.

Marknadsutveckling under 2002

Applikationsområdena för fettsyra är i hög grad konjunkturoberoende. För helåret bedöms totalmarknaden vara i nivå med 2001 trots en negativ utveckling under första halvåret.

Trots marknadsmässig stagnation ökade Tefac under 2002 försäljningsvolymerna med ca 8 procent. Ökningen beror främst på fortsatt god försäljningsutveckling mot kunder inom tvätt- och skölmiddels- samt ljusindustrin. Marknaden för dessa segment är relativt konjunkturoberoende, vilket verkar stabiliserande för Tefac. Exportandelen var fortsatt hög, omkring 75 procent. Priserna steg aningen under året, främst p g a stigande råvarupriser. Marginalerna var de samma. Merparten av

Tefacs leveranser sker i flytande form som bulkvara.

Trots den dåliga konjunkturutvecklingen i Europa har efterfrågan på glycerol varit hög och för helåret bedöms att marknaden ökat med ca 5 procent. Samtidigt beräknas utbudet på råglycerol fortsätta öka som en konsekvens av EU:s beslut att subventionera biodiesel. Hög produktion inom biodieselindustrin medförde prispress på glycerol under första halvåret medan minskat utbud, som följd av höga rapsolepriser under andra halvåret, lett till prisökningar.

Konkurrenter

De största aktörerna på fettsyra- och glycerolmarknaden i Europa är Uniqema, Cognis och Oleon. Marknaden för fettsyra har under de senaste åren genomgått en betydande strukturomvandling, vilket resulterat i färre men större aktörer på såväl producent- som konsumentensidan. I Europa finns ca 15 större aktörer, varav tre klart dominerande. I USA har konsolideringen gått ännu längre, vilket lett till att antalet betydande aktörer minskat till sex stycken.

Framtiden

Tefacs målsättning är att med konkurrenskraftig lönsamhet öka marknadsandelarna inom befintliga segment. Fokus skall även framöver främst ligga på norra Europa, men Tefac har för avsikt att växa i Östeuropa och Baltikum. Då företagets produkter inte skiljer sig avsevärt från konkurrenternas, är det andra faktorer som utgör huvudsakliga konkurrensfördelar, främst kostnadseffektivitet, kundfokusering och logistik.

Tefac och förändringsprocessen

Ett högt kapacitetsutnyttjande är en förutsättning för kostnadseffektivitet och lönsamhet. Som ett led i Karlshamns övergripande förändringsprocess har under året ett flertal projekt initierats, vilka redan resulterat i mätbara förbättringar. Projekten har varit av olika storlek och behandlat en rad områden, allt från produktion och energitnyttjande till medarbetarfrågor. Projekten har bl a lett till att flaskhalsar identifierats och eliminerats, vilket möjliggjort ett bättre utnyttjande av befintliga resurser. Totalt uppgår Tefacs produktionskapacitet till cirka 50.000 ton fettsyra och omkring 6.000 ton glycerol per år. I och med en hög beläggning har även såväl produktions- som kostnadseffektiviteten ökat. Framtida investeringar i nya anläggningar kommer att inriktas mot kapacitetsökning inom nuvarande produktionsstruktur.

Binol

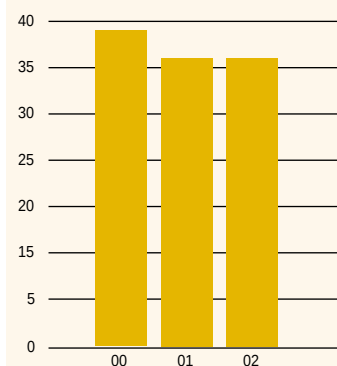
Binol ansvarar för utveckling, tillverkning och marknadsföring av koncernens miljöanpassade tekniska oljor. Tekniska oljor används bl a som metallbearbetningsvätskor och andra smörjmedel inom verkstadsindustrin, som hydraul- och sågkedjeoljor inom skogs- och entreprenadbranschen, som termovätskor i radiatorer samt som specialprodukter inom jordbruket. Merparten av företagets produkter avsätts på den nordiska hemmamarknaden. Export-

Technical Products

	2002	2001	2000
Nettoomsättning, Mkr	455	397	355
Bearbetningsersättning, Mkr	148	142	138
Rörelseresultat, Mkr	36	36	39
Operativt kapital, Mkr	164	133	117
Avkastning på operativt kapital, %	25	29	33
Medelantal anställda	90	89	84
Volym, tusen ton			
Fettsyror	52	48	45
Glycerol	6	6	6

Verksamheten inom affärsområde Technical Products bedrivs inom två resultatenheter: Tefac och Binol.

Rörelseresultat (Mkr)

Rörelseresultatet inom affärsområde Technical Products uppgick till 36 Mkr (36).

”Den enskilt största händelsen för Binol under året var tecknandet av ett globalt samarbetsavtal med Shell. Avtalet visar på styrkan i våra produkter och är ett viktigt steg i vår strategi att internationalisera våra produkter. Bara inom EU beräknas efterfrågan på miljöanpassade tekniska oljor öka med 10-15 procent årligen de kommande åren. Vårt mål är att vara en av de ledande aktörerna i denna marknadsförändring.”

Magnus Jörsmo
President Binol AB

andelen uppgick under 2002 till ca 20 procent. De viktigaste exportmarknaderna är USA, Kanada och Tyskland.

Binols produkter och funktionslösningar bygger på kretsloppstänkande och förnybarhet. För produkter till verkstadsindustrin är det framförallt arbetsmiljöegenskaper som är i fokus, medan produkter till skogs- och entreprenadindustrierna främst utnyttjar produkternas bättre egenskaper för den yttre miljön. På den nordiska marknaden säljer Binol direkt till slutförbrukare under varumärket Binol. På övriga marknader säljs produkterna oftast under kundernas egna varumärken. En ökande miljömedvetenhet i samhället gör att marknaden för miljöanpassade tekniska oljor inom EU beräknas öka med 10-15 procent de närmsta åren, samtidigt som totalmarknaden, vilken utgörs av traditionella mineraloljor, minskar. Substitutionshastigheten är dock till viss del beroende på prisrelationen mellan vegetabilisk olja och mineralolja.

Genom att använda Binols miljöanpassade tekniska oljor, istället för traditionella petroleumbaserade mineraloljor, stärker kunderna sina miljöprofiler. Användandet av biologiskt nedbrytbara oljor ingår ibland även i kraven för flera miljöcertifieringar, bl a ISO 14001. Krav på miljöhänsyn blir allt vanligare även vid offentliga upphandlingar i såväl Sverige som övriga EU.

Marknadsutveckling under 2002

Totalmarknaden för tekniska oljor fortsatte under 2002 att minska. Binol har under året behållit sina marknadsandelar på verkstadssidan. Inom skogs- och anläggningsprodukter har försäljningen av sågkedjeoljor ökat medan försäljningen av hydraulolja minskat p g a delvis ökad konkurrens från mineraloljor.

Den fortsatta lågkonjunkturen inom framförallt verkstads- och fordonsindustrin har påverkat Binols resultat negativt. Med anledning av marknadsläget har fokus under 2002 legat på kostnadskontroll, kassaflöde och kapitalbindning.

Tydligare fokus

Under 2002 har Binol fortsatt att arbeta utifrån strategin att fokusera på verkstads-, skogs- och anläggningsprodukter. Målsättningen är att internationalisera produktutbudet för att därigenom lägga grunden för en fortsatt tillväxt. Målet skall nås dels genom att befästa och vidareutveckla Binols starka ställning på den nordiska hemmamarknaden, dels genom att i utökad omfattning erbjuda Binols färdigformulerade produkter till stora, internationella och

välkända företag med egna starka varumärken.

Ett viktigt led i denna strategi var ingåendet av ett globalt samarbetsavtal med Shell. Avtalet innebär att Shell får rätten att under eget varumärke marknadsföra Binols hydraul-, sågkedje- och skär-oljor samt formsläppmedel och produkter till sågverksindustrin. Avtalet är globalt, men fokus ligger på Europa utanför Norden.

Konkurrenter

Binol konkurrerar med de stora oljebolagen, t ex specialföretag inom smörjmedel såsom Castrol och Quaker Chemicals och andra tillverkare av vegetabiliska oljor, t ex Raisio. Konkurrenssituationen skiljer sig åt mellan verkstadsindustrin och skogs- och anläggningsindustrin. Binols främsta konkurrensmedel mot verkstadskunderna är att erbjuda fullständig teknisk support och en konkurrenskraftig totalkostnad. Mot kunderna inom skogs- och anläggningssegmentet är strategin att erbjuda anpassade distributionslösningar. Binol har en unik konkurrensfördel genom att erbjuda de internationella kunderna färdigformulerade produkter som testats i verkligheten på Binols hemmamarknad.

Framtiden

Arbetet med internationaliseringen genom strategiska allianser utanför Norden kommer att fortsätta. Efter uppbyggnaden av ett rikstäckande återförsäljarnät för skogs- och anläggningsprodukterna kommer Binol under 2003 att fokusera hårdare på verkstadsindustrin. Ledorden kommer att vara Miljö, Prestanda och Totalkostnad. Målsättningen är att inom tre år vara en av de två största aktörerna i Norden.

Binol och förändringsprocessen

Sammanlagt har 27 projekt av olika storlekar sjösatts under året. Projekten är anledningen till att lönsamheten kunnat bibehållas trots lågkonjunkturen. Projekten har bl a syftat till att minska kapitalbindningen t ex genom minskning av lager, färre inköp av konsulttjänster samt minskade kostnader för råvaruinköp. Även strategin att fokusera på verkstads- och anläggningsprodukter är en direkt konsekvens av förändringsprocessen. I beslutet inbegrips även att i större utsträckning än tidigare fokusera på stora verkstadskunder.

Feed Materials

Feed Materials ansvarar för förädling och marknadsföring av vegetabiliska protein- och fett-råvaror till foderindustrin. Affärsområdet ansvarar också för Karlshamns utvinning av vegetabilisk olja ur rapsfrö och sheanötter.

Feed Materials har under 2002 gynnats av fortsatt ökat fokus på fodersäkerhet och en växande användning av vegetabiliska fetter inom foderindustrin. Bearbetningsmarginalerna för rapsfrö har varit goda. Försäljningsvolymen för Karlshamns foderprodukter var högre än under föregående år och Feed Materials ökade sina marknadsandelar i Norden. Feed Materials svarade under 2002 för 12 procent av koncernens nettoomsättning och 14 procent av rörelseresultatet.

Marknad och kunder

Fodermarknaden omfattar främst foder för nötkreatur, svin och fjäderfä. Kofoderprodukterna utgör ca hälften av den totala fodermarknaden.

Feed Materials kunder utgörs främst av den svenska foderindustrin. Karlshamns foderråvaror ingår som vitala komponenter i flera marknadsledande foderprodukter hos t ex Svenska Lantmännen och Svenska Foder.

Karlshamns foderråvaror konkurrerar med soja och rapsmjöl från ADM och Cargills anläggningar i Nederländerna och Tyskland.

Produkter och försäljning

Karlshamns foderprodukter omfattar ExPro-mjöl, ExPro-kaka samt fasta och flytande AkoFeed foderfetter. Produkterna ingår som protein- och fettkomponenter i foderindustrins blandningar av foderprodukter.

Som ett led i Feed Materials satsning på utveckling av nya nischprodukter introducerades under året specialfoderfettet AkoFeed Gigant. Fettet är en vidareutveckling av AkoFeed Kalkfett och särskilt anpassat för att normalisera mjölkfetthalten i

mjölkkobesättningar med låg fetthalt. Understigs vissa fett- och proteinnivåer drabbas mjölkbonden normalt av prisavdrag. AkoFeed Gigant kan därmed direkt bidra till ökade intäkter för mjölkproducerande bönder. Fettet introducerades i augusti och försäljningen har utvecklats väl och väntas fortsätta öka under det kommande året.

De främsta anledningarna till resultat- och volymförbättringen är en fortsatt mycket hög efterfrågan på by-pass-fettet AkoFeed Kalkfett och det salmonellafria och våmskyddade ExPro-mjölet. Även försäljningen av det vegetabiliska foderfettet AkoFeed VFC (vegetabiliskt fett till kalv), som introducerades under 2001, har utvecklats positivt.

Feed Materials är långt framme inom fodersäkerhet och företagets produkter ligger sedan tidigare före EU:s krav och lagstiftning.

Tillverkning och kapacitetsutnyttjande

Råvarorna till foderprodukterna utgörs av rapsfrö, vegetabiliska fetter och fettsyror. Ur rapsfrö utvinns rapsolja och proteinrikt rapsmjöl. Rapsoljan vidareförädlas och säljs externt av affärsområde Oils & Fats, medan mjölet säljs till foderindustrin. I princip allt mjöl som utvinns vidareförädlas i en värmebehandlingsprocess (ExPro), innan det säljs till kund.

Karlshamns maximala kapacitet, om hela tillverkningskapaciteten används till att producera ExPro-mjöl och rapsolja, uppgår till ca 270.000 ton rapsfrö per år. Kapacitetsutnyttjandet under 2002 var i likhet med föregående år högt. Som ett led i den pågående förändringsprocessen har en rad produktionsrelaterade flaskhalsar identifierats. T ex kommer beslutet att investera i en ny kyl- och torkanläggning att möjliggöra en kapacitetsökning om cirka 15 procent under 2003.

Resultatutveckling 2002

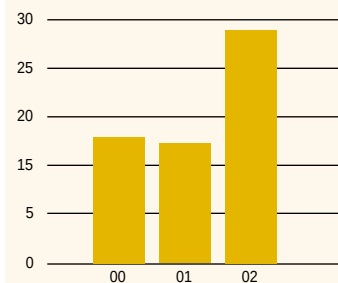
Affärsområde Feed Materials rörelseresultat uppgick under 2002 till 29 Mkr (17). Bearbetningsersättningen för rapsfrö var hög under hela 2002, vilket tillsammans med ökade volymer bidrog till resultatförbättringen. Kapacitetshöjande investeringar har bidragit till att volymerna har ökat under andra halvåret.

Feed Materials

	2002	2001	2000
Nettoomsättning, Mkr	400	366	252
Bearbetningsersättning, Mkr	120	99	96
Rörelseresultat, Mkr	29	17	18
Operativt kapital, Mkr	58	137	91
Avkastning på operativt kapital, %	28	15	26
Medelantal anställda	47	47	47

Rörelseresultat (Mkr)

Årets rörelseresultat uppgick till 29 Mkr (17).

"2002 var ett bra år för Feed Materials. Det faktum att vi ökade rörelseresultatet med cirka 71 procent är ett tydligt tecken på att vår strategi är rätt. Bra bearbetningsmarginaler för rapsfrö, uppskattat proteinfoder och vegetabiliskt foderfett med hög fodersäkerhet. Under 2003 har vi som målsättning att stärka vår position ytterligare. Detta skall ske främst genom ökade försäljningsvolymer och marknadsandelar för ExPro-mjöl och AkoFeed Gigant. Pågående kapacitetshöjande investeringar får positivt utslag först sista kvartalet."

Hans Nilsson
President Feed Materials

Medarbetare

Förändringsprocessen, som Karlshamns påbörjade under 2001, har fortsatt under 2002. Ett stort antal åtgärder har genomförts i syfte att höja kompetensen hos samtliga medarbetare och skapa en slagkraftig organisation.

En accelererande tillväxt och ökad lönsamhet kräver ett fortsatt stort engagemang hos samtliga medarbetare. Delaktighet, kundfokus och lärande är nyckelbegrepp för en kontinuerlig utveckling av företaget. Strävan att finna ständiga förbättringar och nya lösningar har blivit ett kännetecken för Karlshamns och företagets medarbetare.

Fokus på kompetensutveckling

Under 2002 har fokus varit på att utbilda medarbetarna inom ledarskap, projektkunskap och ekonomi. Arbetet bygger vidare på den strategi som fastlades under 2001. Karlshamns fundament kännetecknas av delaktighet, ansvar, mål, kundfokus, lärande samt kompetensutveckling. Tillsammans med affärsidé/strategi, ledarskap, projektkultur och nyckeltal skapar detta grunden för allt arbete.

Utmärkande för verksamheten är att allt mer arbete sker i projektform. Målet är att alla anställda skall ha en gemensam kunskapsplattform inom områden som är kritiska för företagets fortsatta utveckling.

Malin Pedersen har varit en av de interna lärarna i den projektutbildning som alla anställda på Karlshamns har genomgått under året. Till vardags arbetar Malin som tekniskt ansvarig för nyckelkunder inom affärssektor Chocolate & Confectionery Fats. Det innebär att hon ger teknisk sup-

port och driver utvecklingsprojekt tillsammans med kunderna.

Kan du berätta om projektutbildningens upplägg?

Vi var totalt elva personer från olika delar av Karlshamns, som utbildades till interna lärare i projektkunskap. Pedagogik ingick som ett moment. Vi genomförde sedan utbildningen i grundläggande projektkunskap för alla anställda, även globalt, uppdelade i grupper om 20 personer vid varje tillfälle.

Hur ser du på idén med interna lärare – har det fungerat bra?

Jag tror att det har varit mycket positivt både för de som har gått utbildningen och för oss som har undervisat. Eftersom Karlshamns är i ett intensivt skede av förändringar har det varit bra med någon som kan applicera projektkunskapen på vår verksamhet. För oss som lärare har projektundervisningen inneburit tillfälle att knyta många nya kontakter samtidigt som vi har vuxit med uppgiften.

Har du fått någon respons från deltagarna?

Ja, både muntligt och skriftligt genom utvärdering. Merparten tycker att detta har varit ett lyckat koncept. Det har blivit en bra diskussion mellan oss eftersom vi alla är insatta i företaget. Sedan är det självklart en utmaning att undervisa sina kollegor!

Ekonomi- och projektutbildning

I syfte att skapa större förståelse för ekonomiska begrepp och företagets finansiella mål, har alla anställda under våren 2002 genomgått en kurs i grundläggande ekonomi. Utbildningen kopplade på ett kreativt sätt samman ett privatekonomiskt perspektiv med företagsekonomiska termer.

En framgångsrik projektkultur kräver att alla anställda har en likartad syn på projekt. Därför har alla i hela koncernen genomgått en projektutbildning som omfattar grunderna i projektmetodik. En fördjupad kunskap kombinerat med mallar för att bedriva ett effektivt projektarbete har varit huvudtemat. Elva personer inom koncernen har utbildats till interna lärare, vilka har genomfört utbildningen i hela organisationen på global nivå.

Ledarskapsutveckling

En fortsatt positiv utveckling av företaget kräver, förutom välutbildade och engagerade medarbetare, även ett framsynt och modernt ledarskap. Under två konferenser för företagets högre chefer har ledarskapsfrågorna stått i fokus. Under året har även en arbetsledarutbildning påbörjats och denna beräknas avslutas under våren 2003. Basen för utbildningen har varit de tankar om ledarskap som har tagits fram internt under förändringsprocessen. Skapa ambitioner, kommunicera riktningen, påskynda förändringen och stimulera gruppkänslan är viktigt för Karlshamns ledarskapsfilosofi.

Kartläggning av attityder

I början av året genomförde Karlshamns en omfattande attitydundersökning i syfte att kartlägga samtliga anställdas uppfattningar om strategi, mål, ledarskap och utvecklingsmöjligheter. Undersökningen visade att merparten av medarbetarna kände hög motivation och stort engagemang i sitt arbete. Med utgångspunkt från svaren i undersökningen

har handlingsplaner för olika aktiviteter upprättats. Arbetet kommer kontinuerligt att följas upp och för att mäta effekterna av åtgärderna ska en ny undersökning genomföras under 2003.

Rekrytering

För att säkerställa företagets kompetens inom kritiska områden har Karlshamns under året rekryterat nya medarbetare. Ett 20-tal medarbetare har anställts under året, många med examen från teknisk högskola. Rekryteringarna kommer på ett påtagligt sätt att medverka till att stötta de utvecklingsambitioner som har fastställts i de strategiska planerna.

Henrik Gustafsson

genomgick under året Karlshamns kurs i grundläggande företagsekonomi. Henrik arbetar som processkötare med rening och destillering av glycerol på Tefac AB.

Vad tyckte du om kursen?

Jag tyckte upplägget var bra, kopplingen till ett

privatekonomiskt perspektiv var ett annorlunda grepp. Läraren genomförde det på ett mycket bra sätt.

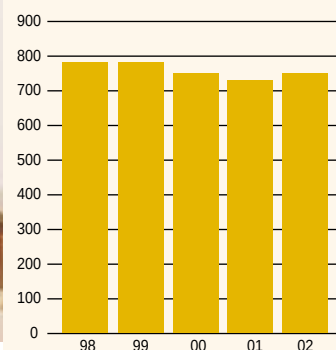
Vad var den största behållningen?

Eftersom jag i mitt dagliga arbete inte kommer i kontakt med ekonomiska termer är det roligt att lära sig något inom ett nytt område. Kursen var avsedd som en introduktion till företagsekonomi och jag skulle gärna vilja lära mig mer.

Hur kommer du att använda kunskapen?

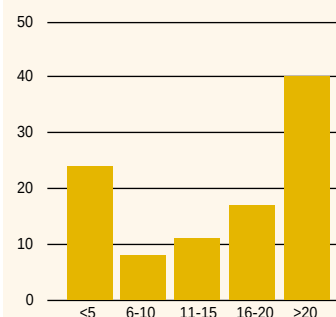
På Karlshamns pågår ständiga projekt för förbättrad effektivitet i verksamheten. En grundläggande kunskap om ekonomiska begrepp ökar förståelsen för de olika delar som ingår i ett projekt.

Medelantal anställda

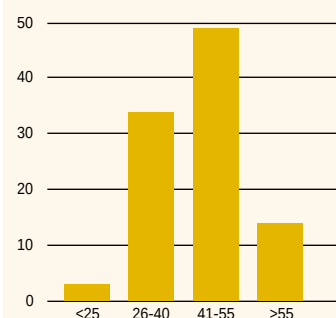
Medelantalet anställda 2002 är 754.

Anställningstid

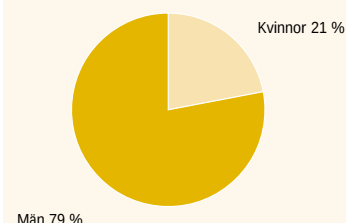
40 % har varit anställda längre än 20 år.

Åldersfördelning

34 % av personalen finns i åldersintervallet 26-40 år.

Fördelning män/kvinnor

Forskning och utveckling

I linje med strategin att öka andelen högförädlade produkter, utvecklar Karlshamns kontinuerligt nya och förbättrade applikationer kring fettmolekylen. Genom samarbete med ledande forskare, både i Sverige och internationellt, har ett omfattande nätverk etablerats.

Karlshamns forskningsarbete har sin grund i många års intensivt arbete. Företagets framtida konkurrensmöjligheter bygger ytterst på förmågan att ta tillvara och vidareutveckla koncernens omfattande kunskaper om fettmolekylen och dess egenskaper i kundernas produkter.

Merparten av produktutvecklingsarbetet sker i nära samarbete med kunderna i syfte att stärka deras marknadsposition och konkurrenskraft. Genom åren har Karlshamns utvecklat ett betydande kunnande inom sensorisk analys med tillämpning på flertalet berörda produktapplikationer, vilket är ett värdefullt redskap i dialogen med kunderna.

För att öka andelen högförädlade produkter fokuseras forsknings- och utvecklingsarbetet på att finna nya och förbättrade applikationer inom de tre affärssektorerna Chocolate & Confectionery Fats, Edible Oils samt Lipids for Care. Under 2002 har ett närmare samarbete etablerats med de olika affärssektorerna genom att de i högre utsträckning

beställer forskning kring vissa produkter som de önskar utveckla. En tydligare uppdelning har också gjorts avseende långsiktiga respektive kortsiktiga forskningsprojekt.

Forskningsarbetet bedrivs i syfte att optimera oljors och specialfetterns egenskaper och funktioner, dels för den slutprodukt där olja och fett skall ingå, dels för att effektivisera tillverkningsprocessen av slutprodukten i fråga. I grunden inriktas koncernens forskningsarbete på att optimera tre teknologiska funktioner i produkterna oavsett till vilken bransch produkterna ska levereras:

Fysikaliska egenskaper – fetternas förmåga att skapa eftersträvad struktur och konsistens hos slutprodukten.

Biologisk funktion – fetternas förmåga att påverka olika fysiologiska förlopp.

Processhjälpmedel – fetternas förmåga att bidra till att effektivisera tillverkningen av den slutprodukt i vilken de ingår.

Fysikaliska egenskaper

Karlshamns specialfetter används för att ge livsmedels-, choklad- och kosmetikprodukter en specifik konsistens och struktur. Även i läkemedelsberedningar har fett ofta en viktig uppgift för att skapa den rätta strukturen. Skräddarsydda fysikaliska egenskaper hos fett är nyckeln till att erhålla den önskade konsistensen i den slutprodukt där fett ingår. Merparten av koncernens intäkter inom Chocolate & Confectionery Fats och Lipids for Care genereras av produkter vars fysikaliska egenskaper är avgörande. En grundläggande förståelse och kunskap om fetternas fysikaliska kemi och

egenskaper, i såväl fast som flytande tillstånd, är därför en förutsättning för att Karlshamns specialfetter fortsatt skall kunna utvecklas med framgång i den internationella konkurrensen.

Biologisk funktion

Förutom att satsa på att utveckla helt nya produkter, syftar Karlshamns forskning till att finna nya specialfetter inom livsmedelsområdet. Endast en mindre del av intäkterna kommer ännu så länge från produkter där fetternas biologiska egenskaper eller deras funktion som processhjälpmedel är dominerande.

Vegetabiliska oljor innehåller många komponenter med egenskaper som kan påverka olika fysiologiska förlopp och därmed ha betydelse för hälsa och sjukdom. Intresset omfattar inte bara functional food utan även t ex ingredienser för olika salvor. Det är dock för tidigt att säga om och när forskningsinsatserna kan kommersialiseras. Pågående forskning pekar emellertid på en rad intressanta möjligheter med biologiskt eller fysiologiskt aktiva komponenter i fett.

Koncernens utveckling på området är inte inriktad på renframställning av dessa substanser. I stället används metoder att framställa oljor med kraftigt förhöjda halter av de i naturen naturligt förekommande kombinationerna av tokoferoler och steroler samt vissa andra aktiva komponenter.

Internationellt samarbete

Förutom ett nära samarbete med kunderna har Karlshamns forskare kontinuerliga och nära kontakter med berörda nationella och internatio-

nella myndighetsorgan, forskningsinstitutioner, universitet och högskolor. Vetenskapliga och tekniska samarbetsprojekt med högskolor och forskningsinstitut utgör en integrerad del av Karlshamns långsiktiga kunskaps- och teknologiutveckling.

Ett exempel på ett internationellt projekt är det projekt som bedrivs i samarbete med Uppsala Universitet och Universitetet i Leeds. Näringslära är huvudtema och i projektet studeras livsmedels inverkan på mättnadskänsla och mental prestation. Projektet närmar sig därmed functional food och har en bredare inriktning än enbart fett, vilket Karlshamns har nytta av i sin framtida utveckling av produkter.

Karlshamns bedömer att koncernens FoU-arbete ligger i industrins framkant. Karlshamns är också väl förberett för att möta eventuella skärpningar i nationella och internationella myndighetskrav vad gäller produkternas och produktionsanläggningarnas hälso-, miljö- och säkerhetsaspekter. Genom den tydligare uppdelningen mellan kort- och långsiktiga projekt som genomfördes under året, har en konkret projektportfölj med anknytning till de olika affärsområdena skapats. Merparten av forskarna, liksom de moderna och välutrustade laboratorerna, finns i anslutning till anläggningarna i Karlshamn. Totalt arbetar 35 personer med FoU inom koncernen.

Koncernens totala FoU-satsningar uppgår årligen till 4-5 procent av bearbetningsersättningen. Under 2002 var kostnaderna cirka 38 Mkr eller drygt 4 procent av bearbetningsersättningen på 962 Mkr.

Karlshamns och miljön

Miljöhänsyn, effektiv resursanvändning och ett kontinuerligt förbättringsarbete utgör grunden för Karlshamns miljöarbete.

Under året har arbetet varit inriktat på att få ett nytt tillstånd för verksamheten i Karlshamn, söka tillstånd för muddring av hamnen och förbättra tillämpningen av miljöledningssystemet. Liksom tidigare år är Karlshamns med på Svensk Miljöfonds topplista. I Folksam Klimatindex omnämns Karlshamns som ett företag med god kvalitet på sin miljöinformation och som dessutom svarat för en stor förbättring av koldioxidutsläppen.

Produktionsprocessen

Koncernens produktionsanläggningar är belägna i Sverige, Storbritannien och Nederländerna.

I Karlshamn utvinns olja ur rapsfrö och sheanötter genom mekanisk pressning och extraktion. Andra oljor köps in som råa oljor. Därefter tvättas och avfärgas oljan. De efterföljande förädlingsprocesserna omfattar härdning, omestring, avvaxning, torrfraktionering och/eller fraktionering. Behandlingarna ger upphov till ett stort antal olika mellanprodukter, vilka blandas till slutprodukter innan den återstående behandlingen, ångdestillation, genomförs. Vid ångdestillationen avlägsnas de sista resterna av ämnen, som kan ge upphov till oönskad lukt eller smak i produkten.

Vid anläggningarna i Karlshamn bearbetas årligen omkring 250.000 ton oljevaxter. Mjölet från fettutvinningen blir till foderråvara.

Detta kompletteras med vegetabiliska foderfetter av olika förädlingsgrad. Oljan kompletteras med inköpt rå olja. Totalt renas 200.000 ton vegetabilisk olja. Vidare produceras cirka 50.000 ton tekniska produkter som t ex fettsyra, glycerol och smörjmedel.

I koncernens engelska anläggning behandlas årligen omkring 40.000 ton vegetabilisk olja. Produktionen omfattar tvättning, avfärgning, härdning, omestring, blandning samt ångdestillation.

Vid anläggningen i Nederländerna består råvarorna av främst palmolja. Förädlingsprocessen omfattar förbehandling, avfärgning, härdning, omestring, ångdestillation och blandning. Totalt behandlas omkring 50.000 ton vegetabilisk olja årligen vid anläggningen i Nederländerna.

Miljöledning

Vid samtliga anläggningar har Karlshamns sedan flera år etablerat erkända och väl beprövade miljöledningssystem. I Sverige och Nederländerna följer koncernen ISO 14001 och i Storbritannien BS 7750. Genom miljöledningssystemen uppnås en systematisk, successiv och kontinuerlig förbättring på alla plan av Karlshamns miljöprestanda. Miljöledningssystemen för fabrikerna i Nederländerna och i Karlshamn är certifierade. Den engelska anläggningen är egendeklarerad.

Verksamhetens miljöpåverkan

Resursförbrukning: Verksamheten inom Karlshamnskoncernen grundar sig på förnyelsebara råvaror. I produktionen förbrukas färskvatten, el, fossila bränslen samt tillsatser och hjälpkemikalier. Arbetet med att ersätta de fossila bränslena

med biobränslen i form av egna restprodukter har fortsatt. Transporterna av råvaror och förädlade produkter till och från anläggningarna sker till ungefär lika delar med båt och med landtransporter.

Avfall och restprodukter: Karlshamns har en lång tradition av att hushålla med och ta tillvara verksamhetens materialströmmar. De växtnäringsämnen som avskiljs i reningsverket i Karlshamn har till exempel omvandlats till fosforkalk, ett jordförbättringsmedel som används i jordbruket. Beck från fettsyraatillverkningen utnyttjas som bränsle i en extern pannanläggning, samtidigt som andra restprodukter kan eldas i koncernens egna pannor. Det svenska systemet för att ta hand om förpackningsavfall tillämpas i Sverige. I övrigt genererar verksamheten sopor, processavfall och farligt avfall. Farligt avfall utgörs i huvudsak av laboratorieavfall och smörjoljor. Dessa tas om hand enligt de regler som gäller i respektive land. Under året har mängden avfall till tipp minskats med 20 procent.

Luftutsläpp: Karlshamns anläggningar genererar utsläpp från förbränning, lukt och av extraktionshexan. Utsläppen av extraktionshexan är störst vid den svenska anläggningen genom att råoljeframställning sker där. Den hexanhaltiga luften samlas upp och leds till ångpannorna så att hexanet förbränns. En kartläggning av lukt har gjorts. Åtgärder som väsentligt minskar luktstörningarna kommer att genomföras under 2003. I de engelska och holländska anläggningarna, som inte utviner olja ur fröer och nötter, alstras betydligt mindre luktstörningar.

Vattenutsläpp: Samtliga anläggningar ger upphov till utsläpp av sanitärt spillvatten, industriavloppsvatten samt dag- och kylvatten. Spillvattnet leds till respektive kommuns avloppsnät. Dag- och kylvattnet tas i Sverige och Nederländerna omhand i särskilda system för att förhindra att eventuella fettspill förorenar omgivningen. I Storbritannien leds dag- och kylvatten till spillvattennätet. Industriavloppsvattnet vid den svenska anläggningen renas i ett eget reningsverk innan det renade vattnet leds ut till det intilliggande havet. I Storbritannien och Nederländerna leds industriavloppsvattnet efter viss rening till kommunens spillvattennät. Den belastning som oljereining ger upphov till är främst fosfor. Fosfor är ett näringsämne och bidrar till ökad växtlighet i de vattendrag som tar emot utsläppet.

Buller: Genom installation av bullerdämpande utrustning har störningar från bullerkällor i produktionen reducerats. Bullerstörningarna från Karlshamns verksamheter är därför små och ligger vid samtliga anläggningar på en acceptabel nivå.

Markföroreningar: I Nederländerna har en utredning visat på markföroreningar inom ett begränsat avsnitt inom fabriksområdet. Dessa föroreningar håller på att åtgärdas. Frågan om markförorening vid anläggningen i Storbritannien har ännu inte utretts fullt ut. Koncernen gör emellertid bedömningen att det inte föreligger några väsentliga föroreningar, som kommer att kräva kostsamma saneringsåtgärder. För den svenska verksamheten har en utredning (mifo steg 1) genomförts. Utredningen visar på några områden som ska

Karlshamns miljöprestanda jämfört med skandinaviskt branschindex¹⁾

Hexan från extraktion²⁾ (kg/ton frö)

Skandinaviskt branschindex	1,7
Karlshamns i Sverige	0,23

COD³⁾ (kg/ton olja)

Skandinaviskt branschindex	1,9
Karlshamns	
i Sverige	0,56
i Storbritannien	0,72
i Nederländerna	0,57

Fosfor³⁾ (g/ton olja)

Skandinaviskt branschindex	13
Karlshamns i Sverige	9,9

Färskvattenanvändning (m³/ton olja)

Skandinaviskt branschindex	2,8
Karlshamns	
i Sverige	2,6
i Storbritannien	2,2
i Nederländerna	0,7

Avfall (kg/ton)

Skandinaviskt branschindex	34
Karlshamns	
i Sverige	4,4
i Nederländerna	0,7

Koldioxid (kg/ton olja)

Skandinaviskt branschindex	560
Karlshamns	
i Sverige	83
i Storbritannien	227
i Nederländerna	105

1) Indexberäkningarna är gjorda utifrån publicerade uppgifter avseende 1996-2001 från Karlshamns i Sverige, Aarhus Olje i Danmark och Denofa i Norge.

2) I Storbritannien och Nederländerna mäts inte utsläppen av hexan och fosfor eftersom verksamheternas inriktning endast genererar mycket små eller inga utsläpp av dessa ämnen.

3) Syreförbrukning vid nedbrytning (Chemical Oxigene Demand COD).

Kväveoxider NO_x (mg/MJ tillfört bränsle)

Genomsnitt hela Sverige 2001	59
Karlshamns anläggningar i Sverige	52

studeras vidare. Kartläggningen syftar till att öka kunskapen inför kommande utbyggnader. Inga omedelbara saneringsåtgärder behövs.

Egna miljöprojekt

Karlshamns miljöarbete bygger på ständig förbättring, vilket resulterar i förändringsprojekt som syftar till att minska företagets resursförbrukning och miljöpåverkan. Den pågående förändringsprocessen inom Karlshamnskoncernen påverkar även miljöarbetet. Den höga förändringstakten medför att det blir många ärenden för miljöavdelningen. Under 2002 har ett flertal projekt av olika storlek initierats, drivits och utvärderats. Flera av projekten är även mer långsiktiga och löper över flera år.

Under året har frågan om nytt tillstånd för verksamheten bearbetats. För att öka effektiviteten i transportledet har en ansökan om fördjupning av hamnen tagits fram i samarbete med kommunen. Åtgärden kommer att göra det möjligt för större fartyg att anlöpa hamnen, vilket i sin tur innebär att det totala antalet transporter blir färre.

På avfallsområdet har mycket gjorts men det

återstår en del åtgärder för att Karlshamns helt ska uppfylla uppsatta mål. I Sverige har freonavvecklingsprojektet slutförts.

Åtgärder mot lukt har utretts och kommer att genomföras under 2003.

Karlshamns planerar för en fortsatt ökad användning av biobränslen och i kommande mål för det egna miljöarbetet ligger även satsningar på energieffektiviseringar. Effektivare förbränning har nåtts tack vare de genomförda förändringarna av pannorna. Framöver kommer fokus att ligga på effektiv användning av energin. Detta innehåller några lite större projekt och många mindre av karaktären "ständig förbättring".

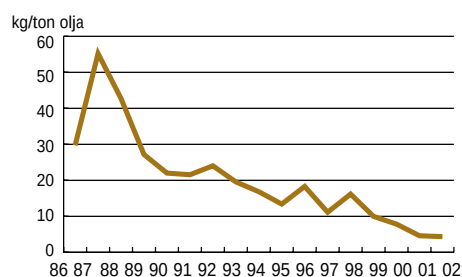
Arbetet med verktyg för att livscykeloptimera tekniska produkter fortskrider enligt plan.

I Storbritannien har energibesparingar genomförts och i Nederländerna är marksaneringsprojektet nästan klart.

Miljötillstånd

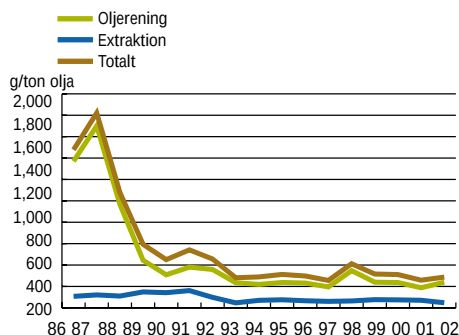
Verksamheterna i sin helhet, såväl i Sverige som i Storbritannien och Nederländerna, kräver myndigheternas tillstånd. I Sverige krävs tillstånd enligt miljöbalken. Ett nytt tillstånd beviljades i

Avfall till tipp

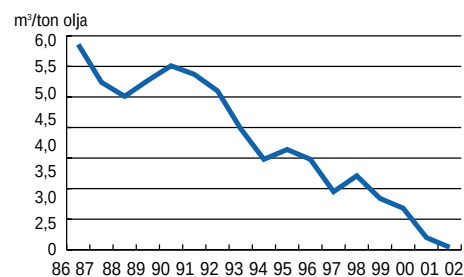
Anläggningarna i Karlshamn

Hexan

Anläggningarna i Karlshamn

Flöde till reningsverk

Anläggningarna i Karlshamn

början av 2003. Nästa tillstånd kommer att behövas 2005. I Storbritannien tillståndsprövades verksamheten 1992 och för närvarande omprövas detta tillstånd. Prövningen bedöms inte komma att kräva några stora eller kostsamma åtgärder för att tillståndet skall förnyas. I Nederländerna har en rad miljöförbättrande åtgärder genomförts, bl a saneringen av markföroreningen som i princip är genomförd. Detta betyder att en bra nivå på miljöprestandan har uppnåtts vid anläggningen och en omprövning av miljötillståndet har påbörjats.

Miljöarbetets kostnader

Karlshamns kostnader för miljöskydd har utvecklat sig enligt nedan

Mkr	2002	2001	2000
Administration	1	1	1
Drift	19	16	16
Skatter	5	7	7
Totalt	25	24	24

Ökade driftskostnader har tagits för att de ger lägre produktionskostnader i andra positioner. Utöver detta uppgick de miljörelaterade investeringarna till 4 Mkr. För att genomföra planerade miljöåtgärder beräknas kostnaderna under de tre kommande åren uppgå till 17 Mkr.

Planerade miljöåtgärder år 2003

Sverige:

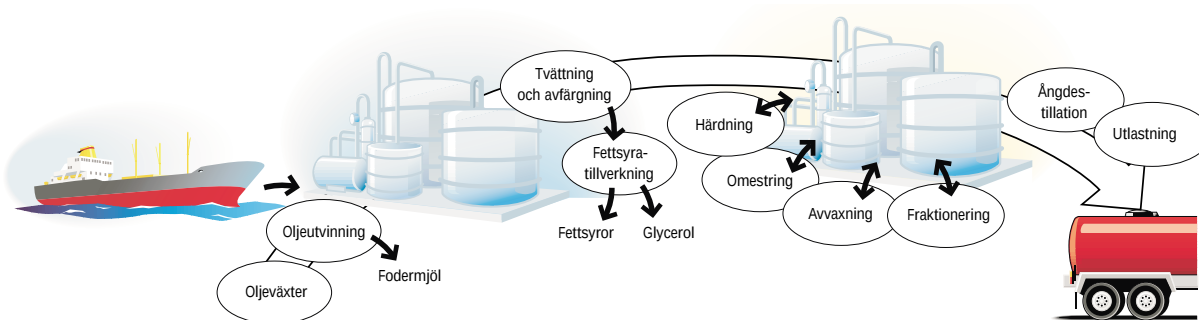
- Fortsätta minska avfall till tipp.
- Minska luktstörningar i omgivningen.
- Minska energiförbrukningen med fem procent till år 2005.
- Minska riskerna i verksamheten till uppsatta kriterier.
- Minska energianvändningen för företagets transporter.

Storbritannien:

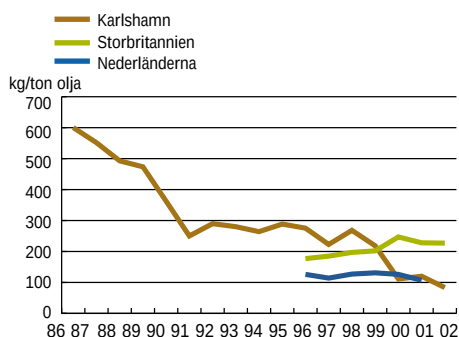
- Erhålla förnyat miljötillstånd.
- Minska energiförbrukningen med tio procent före utgången av 2011.

Nederländerna:

- Marksanera.
- Ansöka om nytt miljötillstånd.
- Införa bättre miljömättningsprogram.
- Införa bättre energimättnings-system.
- Minska energiförbrukningen i produktionen.

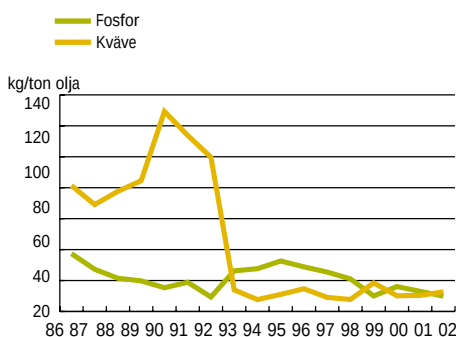

Koldioxid

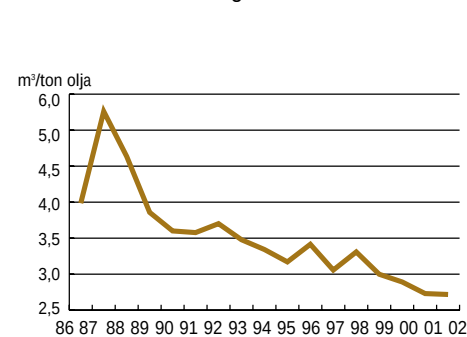
Samtliga anläggningar i koncernen

Fosfor och kväve till vatten

Anläggningarna i Karlshamn

Färdskvattenförbrukning

Anläggningarna i Karlshamn

Förvaltningsberättelse

Verksamheten

Den förändringsprocess som startades under 2001 har gett tydliga resultat under det gångna året. Det övergripande syftet med processen har varit att stärka koncernen inom flera områden och därigenom bidra till uppsatta mål. Processen har hittills resulterat i en ny strategi för de kommande åren, ett antal regionala och globala tillväxtområden har identifierats och organisationen har strukturerats om med tydliga mål samt budget- och resultatansvar. Koncernen bedriver verksamhet i tre affärsområden: Oils & Fats, Technical Products och Feed Materials. Moderbolaget bedriver affärsverksamhet inom affärsområdena, Oils & Fats och Feed Materials. Därutöver har moderbolaget huvudansvaret för samtliga koncerngemensamma funktioner.

Oils & Fats, som är Karlshamns största affärsområde, är indelat i tre affärssektorer; Chocolate & Confectionery Fats, Edible Oils och Lipids for Care. Var och en av de tre sektorerna har ett tydligt resultatansvar och deras uppgift är att utveckla, tillverka och marknadsföra sina respektive produkter för berörda kundgrupper över hela världen.

Chocolate & Confectionery Fats inriktar sig på högkvalitativa chokladfetter, fraktionerade så kallade Cocoa Butter Alternatives (CBA) och premium filling fats, d v s fyllningsfetter som skapar tekniska mervärden.

Edible Oils är uppdelat i tre produktområden som inriktar sig på hela livsmedelsindustrin; Edge Products som är specialprodukter inom livsmedelsområdet, Dairy Fat Alternatives (DFA) som är vegetabiliska fetter för mejeriapplikationer och Volume Products som säljs i stora volymer till matolja, margarin och snacks.

Lipids for Care inriktar sig på högförädlade produkter inom framför allt kosmetik och kliniska näringslösningar.

Tillsammans med de gemensamma resurserna för råvaruinköp, produktion, administration och FoU ansvarar affärssektorerna för affärsområdets resultat.

Koncernens tillverkning inom Oils & Fats sker i tre anläggningar. Dessa finns i Karlshamn, Sverige, i Hull, Storbritannien samt i Zaandijk, Nederländerna.

Technical Products, som är Karlshamns näst största affärsområde, bedriver verksamhet i de två helägda dotterföretagen Tefac AB och Binol AB. Tefac utvecklar, tillverkar och marknadsför fettsyror och glycerol som huvudsakligen utgör råvaror för kemisk industri. Karlshamns är den ledande tillverkaren av fettsyror på den svenska och finska marknaden. Binol utvecklar, tillverkar och marknadsför miljöanpassade tekniska oljor för verkstads- och entreprenadindustrin samt för skogsbruket. I Sverige är man den ledande tillverkaren av tekniska oljor baserade på förnyelsebara, biologiskt nedbrytbara vegetabiliska oljor. Produkterna används som ersättning för petroleumbaserade oljor i vissa tekniska tillämpningar.

Inom koncernen finns en anläggning för produktion av fettsyra och glycerol, samt en anläggning för blandning av miljöanpassade tekniska oljor. Båda dessa anläggningar finns i Karlshamn.

Feed Materials ansvarar för förädling och marknadsföring av vegetabiliska protein- och fettråvaror till foderindustrin. Affärsområdet ansvarar dessutom för Karlshamns utvinning av vegetabilisk olja ur rapsfröer och sheanötter. Huvudsakligen utvinns rå rapsolja och rapsmjöl ur rapsfrö. Det proteinrika rapsmjölet vidareförädlas inom affärsområdet, medan den råa rapsoljan vidareförädlas inom affärsområde Oils & Fats för att säljas till livsmedelsindustrin. Feed Materials anläggning finns i Karlshamn.

Händelser under 2002

Under 2002 har råvarupriset ökat och den svenska kronan stärkts mot dollarn. Kronförstärkningen har endast haft en marginell påverkan på årets resultat. Världsmarknadspriset på kakaosmör har stigit under 2002, vilket har ökat efterfrågan på alternativa fetter inom CBA-segmentet.

Den hårdare konkurrensen inom vegetabiloljeindustrin har främst påverkat marginalerna i Västeuropa negativt. Volymutvecklingen i Östeuropa har varit god.

Efterfrågan på vegetabiliska foderråvaror har fortsatt att öka medan marginalerna för rapsoljeutvinning har legat kvar på förra höstens höga nivå under hela 2002.

Konjunktur nedgången inom verkstadsindustrin har haft fortsatt negativ påverkan på tekniska oljor.

Marknaderna för fettsyror och glycerol är konjunkturberoende. Trots en negativ utveckling under första halvåret bedöms totalmarknaden för helåret 2002 vara i nivå med föregående år.

För att stärka koncernens tillväxtplattform har ett helägt försäljnings- och distributionsbolag etablerats i Warszawa, Polen.

Raisios industrimargarinsförsäljning i Sverige, som har en årlig omsättning på ca 60 Mkr, förvärvades den 1 november 2002.

Binol har ingått ett icke exklusivt distributionsavtal med Shell.

Miljö

Koncernens verksamheter är tillståndspliktiga såväl i Sverige som i de utländska enheterna. Verksamheterna påverkar miljön genom utsläpp av luktande ämnen, VOC (flyktiga organiska föreningar) och rökgaser till luft, utsläpp av fett, syreförbrukande ämnen och närsalter till vatten, samt uppkomst av buller och organiskt avfall. Vid samtliga anläggningar har Karlshamns sedan flera år etablerat erkända och väl beprövade miljöledningssystem. I Sverige och Nederländerna följer koncernen ISO 14001 och i Storbritannien BS 7750. Genom miljöledningssystemet uppnås en systematisk, successiv och kontinuerlig förbättring på alla plan av Karlshamns miljöprestanda. Verksamheterna i sin helhet, såväl i Sverige som i Storbritannien och Nederländerna, kräver myndigheternas till-

stånd. I Sverige krävs tillstånd enligt miljöbalken. Nytt tillstånd beviljades i början av 2003. I Storbritannien tillståndsprövades verksamheten 1992 och för närvarande pågår en förnyelse av detta tillstånd. I Nederländerna har en rad miljöförbättrande åtgärder genomförts, bl a sanering av markförorening, som i princip är genomförd. Även i Nederländerna har omprövning av miljötillståndet påbörjats. För dessa verksamheter förväntas inte några stora eller kostsamma åtgärder behövas med anledning av omprövningen. Sammantaget väntas koncernens planerade miljöåtgärder under de kommande tre åren kosta ca 17 Mkr.

Forskning och utveckling

Karlshamns forskningsarbete har sin grund i många års intensivt arbete. Forskningsarbetet bedrivs i syfte att optimera oljors och specialfetterns egenskaper och funktioner, dels för den slutprodukt där olja och fett skall ingå och dels för att effektivisera tillverkningsprocessen av slutprodukten i fråga. Merparten av produktutvecklingsarbetet sker i nära samarbete med kunderna i syfte att stärka deras marknadspositioner och konkurrenskraft.

I linje med koncernens strategi att öka andelen högförädlade produkter, fokuseras forsknings- och utvecklingsarbetet på att finna nya och förbättrade applikationer inom Chocolate & Confectionery Fats, Edible Oils och Lipids for Care. Koncernens forskningsarbete bedrivs i huvudsak inom Karlshamns största affärsområde, Oils & Fats, men även inom Technical Products. Förutom ett nära samarbete med kunderna har Karlshamns forskare kontinuerliga och nära kontakter med berörda nationella och internationella myndighetsorgan, forskningsinstitutioner, universitet och högskolor.

Karlshamns bedömer att koncernens forsknings- och utvecklingsarbete ligger i industrins framkant. Karlshamns är också väl förberett att möta eventuella skärpningar i nationella och internationella myndighetskrav vad gäller produkternas och produktionsanläggningarnas hälso-, miljö- och säkerhetsaspekter. Totalt arbetar 35 personer med forskning och utveckling inom koncernen och under 2002 var kostnaderna cirka 38 Mkr eller drygt 4 procent av bearbetningsersättningen på 962 Mkr.

Personalkonvertibel 1999

Bolagsstämman den 18 maj 1999 beslutade att moderbolaget skulle upptaga förlagslån om nominellt högst 2.825.000 kronor genom emission av skuldebrev med högst 565.000 optionsrätter till nyteckning av aktier. Totalt tecknades 167.800 optionsrätter av det totalt erbjudna antalet om 546.400 optionsrätter. Priset på en optionsrätt fastslogs till 7,20 kr och teckningskursen för tiden 1 september 1999 – 31 augusti 2001 till 101 kr per aktie samt för tiden 1 september 2001 – 1 juli 2004 till 79 kr per aktie. Utspädning vid full konvertering blir 0,8 procent. Förlagslånet

löpte med en årlig ränta på tre procent och förföll till betalning den 1 juli 2000.

Personalkonvertibel 2002

Bolagsstämman beslutade i april 2002 att erbjuda de fast anställda i Sverige, Storbritannien och Nederländerna att teckna konvertibla skuldförbindelser i moderbolaget om totalt 93.700.000 kr. Av det totala erbjudandet tecknades konvertibler för totalt 74.625.000 kr, eller cirka 80 procent. Utspädningseffekten vid full konvertering blir cirka 3,5 procent av aktiekapitalet och rösterna. Lånebeloppet förfaller till betalning den 20 juni 2007 i den mån konvertering inte ägt rum dessförinnan. Konverteringskursen fastställdes till 100 kr och lånet kan konverteras från 10 maj 2005 till 10 maj 2007. Förlagslånet löper med en årlig räntesats motsvarande STIBOR med avdrag av 0,50 procentenheter.

Riskhantering

Koncernens hantering av risker beskrivs i avsnittet Risk- och känslighetsanalys på sidan 56.

Styrelseberättelse

Styrelsens sammansättning och arbete redogörs för i avsnittet Corporate Governance på sidan 62.

Förslag till vinstdisposition

Koncernen

Enligt upprättad balansräkning uppgår koncernens fria egna kapital den 31 december 2002 till 298.970 tkr.

Ingen avsättning föreslås till bundna reserver.

Moderbolaget

Till bolagsstämmans förfogande står:

Balanserade vinstmedel	87.066.057 kr
Årets resultat	<u>162.357.510 kr</u>
	249.423.567 kr

Styrelsen föreslår att företagets vinstmedel disponeras på följande sätt: Till aktieägarna utdelas 3,50 kr per aktie.

Utdelning	73.507.000 kr
I ny räkning balanseras	<u>175.916.567 kr</u>
	249.423.567 kr

Resultaträkning för koncernen

Belopp i tusental kronor		2002	2001
Nettoomsättning	Not 1,2	3.248.563	2.941.642
Förändring av varulager		18.965	-551
Aktiverat arbete för egen räkning		6.939	8.843
Övriga rörelseintäkter		10.631	14.949
Summa rörelseintäkter		3.285.098	2.964.883
Råvaror och förnödenheter		-2.175.087	-1.891.658
Handelsvaror		-98.087	-115.279
Övriga externa kostnader		-317.052	-320.405
Personalkostnader	Not 3	-391.365	-355.423
Avskrivningar	Not 8,9	-91.660	-86.387
Övriga rörelsekostnader		-456	-170
Summa rörelsekostnader		-3.073.707	-2.769.322
Rörelseresultat	Not 1	211.391	195.561
Finansiella intäkter och kostnader	Not 5	-11.361	-14.191
Resultat efter finansiella poster		200.030	181.370
Skatt	Not 7	-48.133	-48.730
Årets resultat		151.897	132.640

Resultat per aktie

	2002	2001
Antal aktier, tusental	21.002	21.000
Utestående optioner och konvertibler, tusental	912	168
Vinst per aktie före konvertering och utnyttjande av optionsrätter, kr	7,23	6,32
Vinst per aktie efter konvertering och utnyttjande av optionsrätter, kr	6,93	6,27
Eget kapital per aktie före konvertering och utnyttjande av optionsrätter, kr	43,59	40,46
Föreslagen utdelning per aktie, kr	3,50	3,50

Karlshamns resultatutveckling, kvartalsfördelat

(Mkr)	2002					2001				
	1	2	3	4	Helår	1	2	3	4	Helår
Nettoomsättning	786	790	800	873	3.249	726	699	700	817	2.942
Bearbetningsärsättning	232	241	228	261	962	222	219	218	233	892
Rörelseresultat	49	53	61	48	211	47	49	54	46	196
Finansiella intäkter och kostnader	-4	-5	-3	1	-11	-4	-4	-4	-2	-14
Resultat efter finansiella poster	45	48	58	49	200	43	45	50	44	182

Kommentarer till resultaträkningen

Nettoomsättning

Koncernens nettoomsättning ökade med 10 procent till 3.249 Mkr (2.942), vilket i huvudsak beror på högre råvarupriser men också på en viss volymökning.

Bearbetningsersättning

Bearbetningsersättningen ökade med 8 procent till 962 Mkr (892). Affärsområde Oils & Fats står för 43 Mkr och Feed Materials för 21 Mkr av denna ökning.

Rörelseresultat

Koncernens rörelseresultat ökade med 15 Mkr till 211 Mkr jämfört med föregående år. Den intensifierade konkurrenssituationen för Oils & Fats i Västeuropa har krävt snabb anpassning av kostnadsstrukturen vid våra anläggningar i Sverige, Storbritannien och Nederländerna. Den lägre riskexponeringen har gjort att koncernen löpande kunnat möta nödvändiga omstruktureringskostnader. Avskrivningarna ökar med 6 Mkr jämfört med föregående år och uppgår till 92 Mkr.

Affärsområde Oils & Fats

(Mkr)	2002	2001	2000
Nettoomsättning	2.394	2.179	2.121
Bearbetningsersättning	694	651	525
Rörelseresultat	146	143	6
Operativt kapital	958	994	893
Avkastning på operativt kapital, %	14	16	1

Affärsområde Oils & Fats rörelseresultat ökade från 143 Mkr till 146 Mkr jämfört med föregående år. Volymerna för specialfetter ökade under året medan volymerna för produkter med låg förädlingsgrad minskade, vilket medförde att den totala volymen förblev oförändrad. En alltmer hårdnande priskonkurrens har mötts

med kostnadseffektiviseringar och ett ökat fokus mot mer förädlade produkter.

Affärsområde Technical Products

(Mkr)	2002	2001	2000
Nettoomsättning	455	397	355
Bearbetningsersättning	148	142	138
Rörelseresultat	36	36	39
Operativt kapital	164	133	117
Avkastning på operativt kapital, %	25	29	33

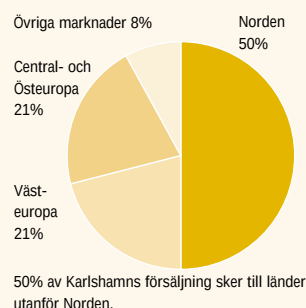
Affärsområde Technical Products rörelseresultat är oförändrat i jämförelse med föregående år. Tefacs resultat förbättrades under året trots försämrade marginaler på glycerol jämfört med 2001. Kapacitetshöjande investeringar har färdigställts under senare delen av 2002. Nedgången inom främst fordonsindustrin gjorde att såväl försäljningen som resultatet minskade för Binol under året.

Affärsområde Feed Materials

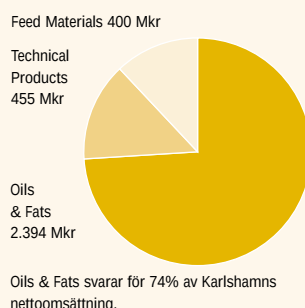
(Mkr)	2002	2001	2000
Nettoomsättning	400	366	252
Bearbetningsersättning	120	99	96
Rörelseresultat	29	17	18
Operativt kapital	58	137	91
Avkastning på operativt kapital, %	28	15	26

Affärsområde Feed Materials rörelseresultat uppgick till 29 Mkr (17). Feed Materials har under 2002 gynnats av fortsatt ökad fokus på fodersäkerhet och en växande användning av vegetabiliska foderfetter inom foderindustrin. Bearbetningsersättningen för raps var hög under hela 2002, vilket tillsammans med ökade volymer bidrog till resultatförbättringen. Kapacitetshöjande investeringar har bidragit till att volymerna har ökat under andra halvåret.

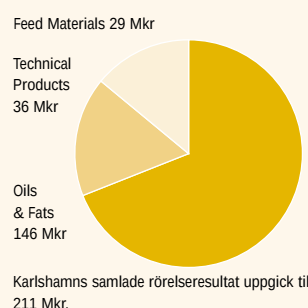
Geografisk fördelning av Karlshamns försäljning 2002

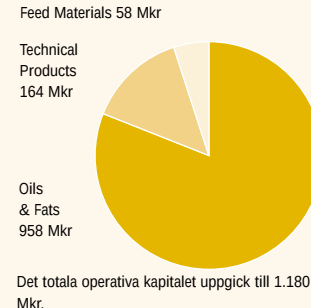
Nettoomsättning per affärsområde 2002

Rörelseresultat per affärsområde 2002

Operativt kapital per affärsområde 2002

Kassaflödesanalys för koncernen

Belopp i tusental kronor	2002	2001
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Rörelseresultat	211.391	195.561
Avskrivningar	91.660	86.387
Förändring av avsättningar	-533	568
Övriga ej likviditetspåverkande poster	<u>-1.930</u>	<u>-5.052</u>
	300.588	277.464
Erhållen ränta	5.617	5.999
Erhållen utdelning	602	254
Erlagd ränta	-17.054	-23.259
Betald inkomstskatt	<u>-22.835</u>	<u>-23.340</u>
	266.918	237.118
Förändring av rörelsekapital		
Ökning av varulager	-9.132	-65.547
Ökning av kundfordringar	-12.047	-53.253
Minskning av kortfristiga fordringar	47.326	26.701
Ökning av leverantörsskulder	28.673	20.833
Minskning av övriga kortfristiga rörelseskulder	-11.937	-28.580
Kassaflöde från den löpande verksamheten	309.801	137.272
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investeringar i immateriella och materiella anläggningstillgångar	-110.621	-119.043
Avyttrade materiella anläggningstillgångar	1.328	771
Avyttrade aktier och andelar	2.835	–
Placeringar i övriga finansiella anläggningstillgångar	–	718
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-106.458	-117.554
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Nyemission	158	–
Upptagna lån	74.625	62.851
Amortering av skulder	-169.652	–
Ökning/minskning av kortfristiga finansiella skulder	1.806	-4.787
Utbetald utdelning	-73.507	-73.500
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-166.570	-15.436
Årets kassaflöde	36.773	4.282
Likvida medel vid årets början	70.440	63.549
Omräkningsdifferens i likvida medel	-1.219	2.609
Likvida medel vid årets slut	105.994	70.440

Kommentarer till kassaflödesanalys

Den löpande verksamheten

Kassaflödet från den löpande verksamheten förbättrades under 2002 och uppgick till 310 Mkr (137) eller 14,75 kronor per aktie (6,54). Det ökade resultatet har påverkat kassaflödet från den löpande verksamheten positivt. Ett förbättrat rörelsekapital, som främst beror på effektivare kapitalanvändning, har också bidragit till det förbättrade kassaflödet.

Investeringsverksamheten

Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick under året till -106 Mkr (-118). Koncernens direktinvesteringar i anläggningstillgångar uppgick under året till 103 Mkr (109). Affärsområde Oils & Fats svarade för 61 Mkr (73) av koncernens direktinvesteringar, Technical Products för 32 Mkr (9) samt Feed Materials för 10 Mkr (27).

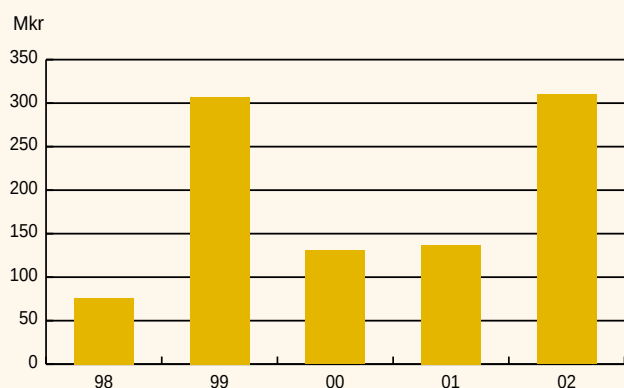
Likvida medel

Koncernens likvida medel uppgick vid årets slut till 106 Mkr (70), varav 96 Mkr (68) avser kassa och bank och 10 Mkr (2) kortfristiga placeringar.

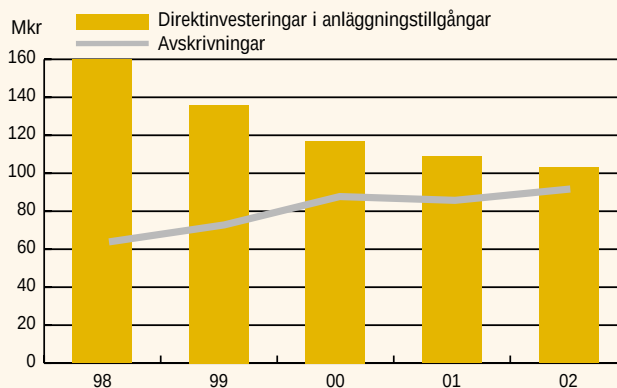
Nettolåneskuld

Nettolåneskulden minskade med 128 Mkr under 2002 och uppgick vid årets slut till 154 Mkr. Koncernens skulder till kreditinstitut minskade med 174 Mkr och uppgick vid årsskiftet till 185 Mkr. Under året har konvertibler tecknats för 75 Mkr vilket har bidragit till att skulderna till kreditinstitut minskat.

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Direktinvesteringar - Avskrivningar

Förändring av räntebärande nettolåneskuld

Belopp i tusental kronor	01-12-31	Kassaflöde	Förändring av lån	Andra förändringar	02-12-31
Långfristiga fordringar	5.562	–	–	-5.562	–
Kortfristiga fordringar	6.652	–	–	-6.138	514
Likvida medel	70.440	36.773	–	-1.219	105.994
Skulder till kreditinstitut	-358.893	–	174.319	–	-184.574
Konvertibellån	–	–	-74.625	–	-74.625
Övriga skulder	-5.416	–	–	4.332	-1.084
Räntebärande nettolåneskuld	-281.655	36.773	99.694	-8.587	-153.775

Balansräkning för koncernen

Belopp i tusental kronor		02-12-31	01-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Goodwill	Not 8	7.377	–
		7.377	–
Materiella anläggningstillgångar			
	Not 9		
Byggnader och mark		151.285	153.315
Maskiner och tekniska anläggningar		567.878	542.231
Inventarier, verktyg och installationer		12.638	15.751
Pågående nyanläggningar		8.790	40.713
		740.591	752.010
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktier och andelar	Not 10,21	432	861
Långfristiga fordringar	Not 11	11.659	17.507
		12.091	18.368
Summa anläggningstillgångar		760.059	770.378
Omsättningstillgångar			
Varulager	Not 12	439.534	433.143
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		430.135	421.886
Övriga fordringar	Not 13	24.635	103.303
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		11.066	16.061
		465.836	541.250
Kortfristiga placeringar			
Obligationer och värdepapper		9.521	1.866
Kassa och bank		96.473	68.574
Summa omsättningstillgångar		1.011.364	1.044.833
SUMMA TILLGÅNGAR		1.771.423	1.815.211

Kommentarer till balansräkningen

Tillgångar och rörelsekapital

Koncernens totala tillgångar vid årets slut uppgick till 1.771 Mkr, vilket var 44 Mkr lägre än föregående år.

Koncernens rörelsekapital per den 31 december 2002 uppgick till 420 Mkr (499). I rörelsekapitalet ingår varulagret, som den 31 december 2002 uppgick till 440 Mkr, en ökning med 7 Mkr jämfört med föregående år. Rörelsefordringarna har minskat med 69 Mkr under året, varav övriga fordringar minskade med 77 Mkr medan kundfordringar ökade med 8 Mkr.

Eget kapital

Koncernens egna kapital ökade under året med 65 Mkr och uppgick per balansdagen till 915 Mkr.

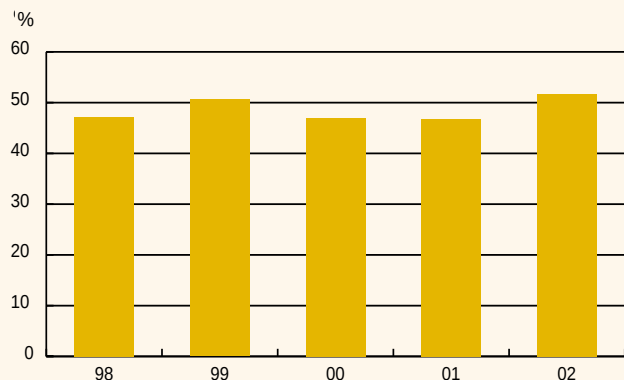
Förändringen består av följande delposter:

	Mkr
Årets resultat	152
Utdelning	-74
Omräkning av utländska dotterbolag	-13
Summa	65

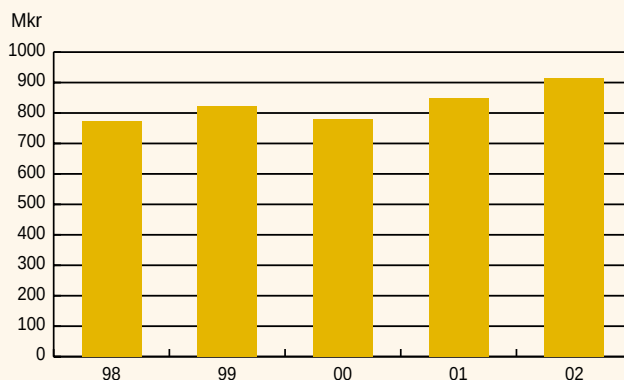
Nyckeltal

Soliditeten vid årets slut uppgick till 52 procent (47). Såväl avkastningen på eget kapital som avkastningen på operativt kapital ökade med 1 procent till 17 procent under 2002. Vinsten per aktie ökade från 6,32 kr till 7,23 kr. Eget kapital per aktie ökade med 3,13 kr och uppgick vid årets slut till 43,59 kr.

Belopp i tusental kronor		02-12-31	01-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	Not 14		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		210.020	210.000
Bundna reserver		406.492	381.884
		616.512	591.884
Fritt eget kapital			
Fria reserver		147.074	125.051
Årets resultat		151.897	132.640
		298.970	257.691
Summa eget kapital		915.482	849.575
Avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser		3.028	4.029
Uppskjuten skatteskuld	Not 16	107.735	128.338
Summa avsättningar		110.763	132.367
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	Not 17	184.574	358.893
Övriga långfristiga skulder	Not 18	75.473	848
Summa långfristiga skulder		260.047	359.741
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		268.457	255.482
Övriga kortfristiga skulder	Not 19	44.826	28.118
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 20	171.848	189.928
Summa kortfristiga skulder		485.131	473.528
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		1.771.423	1.815.211
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser	Not 22	34.378	25.501

Soliditet

Soliditeten uppgick 2002-12-31 till 52 %.

Eget kapital

Eget kapital uppgick 2002-12-31 till 915 Mkr.

Resultaträkning för moderbolaget

Belopp i tusental kronor		2002	2001
Nettoomsättning	Not 1,2	2.256.194	1.982.494
Förändring av varulager		9.050	-882
Aktiverat arbete för egen räkning		6.939	8.843
Övriga rörelseintäkter		9.028	16.396
Summa rörelseintäkter		2.281.211	2.006.851
Råvaror och förnödenheter		-1.497.947	-1.302.785
Handelsvaror		-81.172	-68.921
Övriga externa kostnader		-220.734	-210.112
Personalkostnader	Not 3	-247.426	-236.610
Avskrivningar	Not 8,9	-58.820	-55.012
Summa rörelsekostnader		-2.106.099	-1.873.440
Rörelseresultat	Not 1	175.112	133.411
Finansiella intäkter och kostnader	Not 5	22.130	35.063
Resultat efter finansiella poster		197.242	168.474
Bokslutsdispositioner	Not 6	26.101	-110.737
Skatt	Not 7	-60.985	-10.978
Årets resultat		162.358	46.759

Kassaflödesanalys för moderbolaget

Belopp i tusental kronor	2002	2001
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Rörelseresultat	175.112	133.411
Avskrivningar	<u>58.820</u>	<u>55.012</u>
	233.932	188.423
Erhållen ränta	13.003	15.258
Erhållen utdelning	9.602	13.762
Erlagd ränta	-22.222	-26.270
Betald inkomstskatt	<u>-15.830</u>	<u>-18.078</u>
	218.485	173.095
Förändring av rörelsekapital		
Ökning av varulager	-2.117	-43.647
Ökning av kundfordringar	-25.840	-29.895
Minskning/ökning av kortfristiga fordringar	19.670	-31.555
Minskning/ökning av leverantörsskulder	-1.838	14.088
Minskning/ökning av övriga kortfristiga rörelseskulder	-3.243	34.322
Kassaflöde från den löpande verksamheten	205.117	116.408
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investeringar i immateriella och materiella anläggningstillgångar	-71.306	-88.107
Avyttring av materiella anläggningstillgångar	1.328	771
Avyttrade aktier och andelar	2.835	–
Förändring i övriga finansiella anläggningstillgångar	4.873	-12.772
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-62.270	-100.108
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Nyemission	158	–
Upptagna lån	74.858	52.397
Amortering av skuld	-154.031	–
Erhållet koncernbidrag	31.000	32.800
Utbetald utdelning	-73.507	-73.500
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-121.522	11.697
Årets kassaflöde	21.325	27.997
Likvida medel vid årets början	46.886	18.889
Likvida medel vid årets slut	68.211	46.886

Balansräkning för moderbolaget

Belopp i tusental kronor		02-12-31	01-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Goodwill	Not 8	7.377	–
		7.377	–
Materiella anläggningstillgångar			
	Not 9		
Byggnader och mark		127.707	126.908
Maskiner och tekniska anläggningar		320.938	296.875
Inventarier, verktyg och installationer		5.931	7.633
Pågående nyanläggningar		8.789	40.713
		463.365	472.129
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktier och andelar	Not 10,21	285.111	277.490
Långfristiga fordringar	Not 11	104.368	120.500
		389.479	397.990
Summa anläggningstillgångar		860.221	870.119
Omsättningstillgångar			
Varulager	Not 12	306.040	303.923
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		297.143	271.303
Övriga fordringar	Not 13	124.927	158.928
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		8.558	10.736
		430.628	440.967
Kassa och bank		68.211	46.886
Summa omsättningstillgångar		804.879	791.776
SUMMA TILLGÅNGAR		1.665.100	1.661.895

Belopp i tusental kronor		02-12-31	01-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	Not 14		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		210.020	210.000
Överkursfond		138	-
Uppskrivningsfond		34.848	34.848
Reservfond		42.000	42.000
		287.006	286.848
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		87.066	113.814
Årets resultat		162.358	46.759
		249.424	160.573
Summa eget kapital		536.430	447.421
Obeskattade reserver	Not 15	239.488	265.589
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	Not 17	183.832	345.690
Övriga långfristiga skulder	Not 18	83.287	8.770
Summa långfristiga skulder		267.119	354.460
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		158.097	172.480
Övriga kortfristiga skulder	Not 19	330.498	262.631
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 20	133.468	159.314
Summa kortfristiga skulder		622.063	594.425
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		1.665.100	1.661.895
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser	Not 22	43.069	33.242

Noter

(Belopp i tusentals kronor, om inget annat anges)

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och Redovisningsrådets rekommendationer och uttalanden. Tillämpade redovisningsprinciper är oförändrade i jämförelse med föregående år. Anpassning har skett till de rekommendationer från Redovisningsrådet som trätt i kraft under 2002, men detta har inte lett till något byte av redovisningsprincip.

Koncernredovisning

Dotterföretag

Koncernredovisningen omfattar Karlshamns AB och samtliga företag i vilka moderbolaget direkt eller indirekt innehar mer än 50 procent av röstetalet.

Förvärvsmetoden

Koncernredovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden. I de fall anskaffningsvärdet för aktierna i det förvärvade dotterföretaget överstigit dotterföretagets egna kapital vid förvärvstidpunkten, har denna skillnad hänförs till dotterföretagets tillgångar eller goodwill. Dotterföretag konsolideras från och med förvärvsdagen till och med avyttringsdagen. Samtliga koncerntransaktioner, koncerninterna fordringar och skulder samt internvinster har eliminerats.

Omräkning av utländska dotterföretags bokslut

Samtliga utländska dotterföretag har klassificerats som självständiga utlandsverksamheter, varför dotterföretagets bokslut har omräknats enligt dagskursmetoden, dvs balansräkningen omräknas till balansdagskurs och resultaträkningen till genomsnittskurs. Härvid uppkomna kursdifferenser förs direkt till eget kapital. Vid avyttring av utländska dotterföretag resultatförs ackumulerade kursdifferenser som en del av realisationsresultatet.

Omräkning har skett till följande valutakurser:

Valuta	Genomsnittskurs		Balansdagskurs	
	2002	2001	02-12-31	01-12-31
USD	9,71	10,33	8,78	10,60
EUR	9,14	9,24	9,15	9,35
GBP	14,57	14,92	14,07	15,34

Uppskjuten skatt

Koncernen redovisar uppskjuten skatt hänförlig till obeskattade reserver och koncernmässiga justeringar. Obeskattade reserver och bokslutsdispositioner i enskilda företag återförs i koncernredovisningen med tillämpning av aktuell skattesats i respektive land. Den därvid beräknade uppskjutna skatten redovisas i koncernens resultaträkning som uppskjuten skatt. Den ackumulerade uppskjutna skatteskulden redovisas i koncernens balansräkning som uppskjuten skatt under Avsättningar.

Intresseföretag

De företag, i vilka Karlshamns AB innehar ett långsiktigt aktieinnehav med mellan 20 och 50 procent av röstetalet, klassificeras som intresseföretag. Intresseföretagen är tillsammans av ringa betydelse och redovisas därför enligt anskaffningskostnadsmetoden i koncernredovisningen.

Värdering

Intäktsredovisning

Försäljning redovisas vid leverans av varor och efter kundens accept. Försäljning redovisas netto efter moms och rabatter och efter att koncernintern försäljning har eliminerats.

Leasing

Koncernen har endast ett leasingobjekt som klassificeras som finansiell leasing. Denna tillgång redovisas som materiell anläggningstillgång och de framtida leasingavgifterna som skuld. Övriga leasingavtal är klassificerade som operationell leasing, men är av ringa omfattning.

Forsknings- och utvecklingsarbete

Utgifter för forskning och utveckling kostnadsförs i takt med att de uppkommer.

Pensioner

Redovisning av pensioner sker enligt respektive lands regler.

Lånekostnader

Samtliga lånekostnader kostnadsförs i den period till vilken de hänförs sig.

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Immateriella och materiella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan. Avskrivningarna baseras på tillgångarnas bedömda nyttjandetid. Goodwill skrivs av över 5 år. För maskiner och tekniska anläggningar samt inventarier, verktyg och installationer tillämpas avskrivningstider som ligger mellan 3 och 15 år. Industribyggnader och forskningslaboratorium skrivs av över 20 respektive 25 år och kontorsbyggnader över 50 år. I de fall en tillgångs redovisade värde överstiger dess beräknade återvinningsvärde, skrivs tillgången ned omedelbart till sitt återvinningsvärde.

Varulager

Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärde och nettoförsäljningsvärde. Anskaffningsvärdet beräknas genom först-in-först-ut-principen (FIFU). Anskaffningsvärdet för färdiga varor och varor under tillverkning består av direkt materiell, direkt lön, andra direkta tillverkningskostnader och en skälig andel av indirekta tillverkningskostnader baserade på normal produktionskapacitet, men exklusive lånekostnader. Nettoförsäljningsvärdet består av det beräknade försäljningspriset under normala omständigheter minskat med kostnaden för färdigställande samt försäljningskostnader.

Fordringar

Fordringar värderas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs. I de fall valutasäkringsåtgärd genomförts används terminskursen. Vinster och förluster på rörelsefordringar och rörelseskulder redovisas i rörelseresultatet, medan vinster och förluster på finansiella fordringar och skulder redovisas som finansiella poster.

Terminskontrakt i råvaror och valutor

Huvuddelen av de kontrakt som ingåtts i råvaror och valutor avser att säkra inköpspriset avseende tecknade försäljningsavtal. Resultat avseende stängda positioner resultatförs löpande.

Skatter

Redovisning i resultaträkningen inkluderar all skatt som belöper på redovisat resultat. Dessa skatter har beräknats enligt varje lands skatteregler och består av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Uppskjuten skatt redovisas enligt balansräkningsmetoden på samtliga temporära skillnader som uppkommer mellan det skattemässiga värdet på tillgångar och skulder och dess redovisade värden i balansräkningen. De huvudsakliga temporära skillnaderna härrör från avskrivning av materiella anläggningstillgångar, avsättningar för pensioner och andra pensionsförmåner samt skattemässiga underskottsavdrag. Beslutade skattesatser i respektive land har använts vid beräkning av uppskjuten skatt. Uppskjutna skattefordringar redovisas i den omfattning det är sannolikt att framtida skattemässiga resultat kommer att kunna avräknas mot överskott vid framtida taxering. I moderbolaget redovisas den uppskjutna skatteskulden på obeskattade reserver som en del av obeskattade reserver på grund av kopplingen mellan redovisnings- och skattelagstiftningen.

Likvida medel

I kassaflödesanalysen inkluderar likvida medel kassa, banktillgodohavanden och övriga kortfristiga placeringar som snabbt kan omvandlas till kontanter samt checkräkningskredit.

Not 1 – Nettoomsättning och rörelseresultat per affärsområde

Affärsområde	Koncernen				Moderbolaget			
	Nettoomsättning		Rörelseresultat		Nettoomsättning		Rörelseresultat	
	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001
Oils & Fats	2.394.322	2.178.662	145.911	142.352	1.856.528	1.616.431	145.711	116.605
Technical Products	454.575	397.075	36.079	36.403	-	-	-	-
Feed Materials	399.666	365.905	29.401	16.806	399.666	366.063	29.401	16.806
Summa	3.248.563	2.941.642	211.391	195.561	2.256.194	1.982.494	175.112	133.411

Not 2 – Nettoomsättning per geografisk marknad

Geografisk marknad	Koncernen		Moderbolaget	
	Nettoomsättning		Nettoomsättning	
	2002	2001	2002	2001
Norden	1.630.147	1.432.700	1.437.486	1.267.595
Västeuropa	684.896	674.134	107.791	98.689
Central- och Östeuropa	681.934	597.683	556.836	486.416
Övriga marknader	251.586	237.125	154.081	129.794
Summa	3.248.563	2.941.642	2.256.194	1.982.494

Not 3 – Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002		2002	
	2002	2001	2002	2001
Löner och andra ersättningar	258.513	239.163	158.040	148.582
Sociala kostnader	118.012	111.217	80.474	80.963
(varav pensionskostnader)	(43.718)	(41.425)	(28.114)	(32.253)

Av koncernens pensionskostnader avser 7.433 tkr (7.632) styrelse, VD och övriga ledande befattningshavare.

Löner och andra ersättningar fördelade per land och mellan styrelseledamöter m fl och övriga anställda:

	2002			2001		
	Styrelse, VD, övriga ledande befattningshavare		Övriga anställda	Styrelse, VD, övriga ledande befattningshavare		Övriga anställda
	Lön och ersättning	Varav bonus	Lön och ersättning	Lön och ersättning	Varav bonus	Lön och ersättning
Moderbolag i Sverige	13.895	553	144.145	12.703	984	135.879
Dotterföretag i Sverige	2.151	166	38.793	2.114	110	37.915
	16.046	719	182.938	14.817	1.094	173.794
Dotterföretag utomlands						
Nederländerna	3.027	-	33.400	842	-	31.259
Storbritannien	1.049	-	18.815	970	-	15.335
Litauen	-	-	619	-	-	618
Malaysia	728	-	447	723	-	444
Polen	-	-	837	-	-	-
Tjeckien	459	-	148	250	-	111
Koncernen totalt	21.309	719	237.204	17.602	1.094	221.561

I enlighet med bolagsstämans beslut har arvode till styrelseledamöter, som inte är anställda i koncernen, utgått med 900 tkr (900), varav 370 tkr (300) till ordföranden. Inga arvoden utöver styrelsearvoden har utgått.

Till verkställande direktör Jerker Hartwall har utgått lön under 2002 på sammanlagt 2.745 tkr (2.527) inklusive bostadsförmån. Därutöver har utgått bonus på 350 tkr (720). Övriga ledande befattningshavare innefattar totalt 14 personer. Till dessa har utgått ersättningar och förmåner om totalt 11.747 tkr (10.040) under 2002.

Verkställande direktören har enligt avtal rätt att avgå i pension från 58 års ålder med bibehållande av 54 % av årslönen exklusive förmåner fram till 65 års ålder, då normal pension utgår. Av de övriga ledande befattningshavarna har fyra personer rätt att gå i pension från 60 års ålder med bibehållande av 70 % av årslönen exklusive förmåner fram till 65 års ålder, då normal pension utgår, medan de övriga har pensionsvillkor i enlighet med gällande kollektivavtal. Alla pensioner har tryggats genom premiebetalningar till försäkringsbolag.

Uppsägningstiden från företagets sida för verkställande direktören är ett år, medan uppsägningstiden från VD:s sida är sex månader. Vid uppsägning från företagets sida har VD rätt till avgångsvederlag motsvarande ett års lön. I gruppen övriga ledande befattningshavare har sju personer likartade uppsägningsvillkor medan övriga har uppsägningsvillkor i enlighet med gällande kollektivavtal.

Ersättningar till verkställande direktören bereds och beslutas av moderbolagets styrelse. Ersättningar till övriga ledande befattningshavare bereds och beslutas av verkställande direktören efter samråd med styrelsens ordförande.

Not 4 – Medelantalet anställda

	2002				2001		
	Antal anställda	Varav män	Varav kvinnor	Antal anställda	Varav män	Varav kvinnor	
Moderbolag Sverige	475	372	103	477	376	101	
Dotterföretag i Sverige	136	112	24	134	107	27	
	611	484	127	611	483	128	
Dotterföretag utomlands							
Nederländerna	86	71	15	83	69	14	
Storbritannien	40	34	6	44	37	7	
Litauen	5	3	2	5	3	2	
Malaysia	5	2	3	5	2	3	
Polen	4	2	2	-	-	-	
Tjeckien	3	1	2	3	1	2	
Totalt utanför Sverige	143	113	30	140	112	28	
Koncernen totalt	754	597	157	751	595	156	

Medelantalet anställda för 2001 har justerats för att bättre återspegla det faktiska antalet anställda.

Not 5 – Finansiella intäkter och kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
Resultat från aktier i dotterföretag				
Utdelning			9.000	13.500
Koncernbidrag			22.700	31.000
Resultat från aktier i intresseföretag				
Vinst vid avyttring av aktier	2.407	-	2.407	-
Utdelning	602	262	602	262
Resultat från fordringar				
Ränteintäkter dotterföretag, långfristiga			9.174	11.598
Ränteintäkter övriga	5.712	7.141	2.718	3.062
Resultat från skulder				
Räntekostnader dotterföretag			-7.603	-5.970
Räntekostnader konvertibellån	-1.580	-	-1.580	-
Räntekostnader övriga	-18.502	-21.594	-15.288	-18.389
Finansnetto	-11.361	-14.191	22.130	35.063

Not 6 – Bokslutsdispositioner

	Moderbolaget	
	2002	2001
Förändring avskrivning utöver plan,		
-byggnader	3.724	3.446
-maskiner och tekniska anläggningar samt inventarier, verktyg och installationer	49.477	-103.700
Förändring periodiseringsfond	-27.100	-10.483
Summa	26.101	-110.737

Not 7 – Skatt

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
Aktuell skatt för året	-66.173	-13.521	-60.304	-10.094
Aktuell skatt hänförlig till tidigare år	-	-5.152	-	-5.087
Uppskjuten skattekostnad avseende temporära skillnader	20.603	-35.035	-	-
Kursdifferenser	-708	-	-	-
Uppskjuten skatteintäkt avseende temporära skillnader	-1.855	4.978	-681	4.203
Summa	-48.133	-48.730	-60.985	-10.978
Skillnaden mellan nominell skatt och faktisk skattekostnad				
Redovisat resultat före skatt	200.030	181.370	223.342	57.737
Nominell skatt 28%	56.008	50.784	62.536	16.166
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	2.050	3.813	1.088	3.528
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter	-2.792	-4.741	-2.738	-8.521
Justering för aktuell skatt tidigare år	-	5.152	-	5.087
Justering för uppskjuten skatt tidigare år	-6.805	-	-	-
Uppskjuten skattefordran pensioner	-43	-4.203	681	-4.203
Effekt av utländska skattesatser	383	-1.231	-	-
Skatt på koncernjusteringar	1.298	-	-	-
Utnyttjade ej tidigare redovisade förlustavdrag	-1.542	-	-	-
Övrigt	-424	-844	-582	-1.079
Summa	48.133	48.730	60.985	10.978

Not 8 – Goodwill

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
Ingående anskaffningsvärde	-	-	-	-
Inköp	7.700	-	7.700	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	7.700	-	7.700	-
Ingående avskrivningar	-	-	-	-
Årets avskrivningar	323	-	323	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	323	-	323	-
Utgående planenligt restvärde	7.377	-	7.377	-

Not 9 – Materiella anläggningstillgångar

Koncernen	Byggnader och mark		Maskiner och tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggningar	
	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001
Ingående anskaffningsvärde	349.266	333.862	1.112.128	1.020.539	93.639	79.622	40.713	27.344
Inköp	4.356	7.092	77.380	55.005	5.075	10.608	8.726	36.306
Försäljningar och utrangeringar	-	-454	-11.854	-898	-1.528	-1.378	-1.328	-
Omklassificeringar	3.558	5.094	35.119	13.886	644	3.957	-39.321	-22.937
Kursdifferenser	-2.378	3.672	-17.760	23.596	-1.207	830	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	354.802	349.266	1.195.013	1.112.128	96.623	93.639	8.790	40.713
Ingående avskrivningar	230.799	220.235	569.897	489.399	77.888	69.998	-	-
Försäljningar och utrangeringar	-	-	-6.710	-480	-1.434	-1.322	-	-
Omklassificeringar	-	-	-803	-1.595	803	1.595	-	-
Årets avskrivningar	8.770	8.536	74.821	70.921	7.745	6.918	-	-
Kursdifferenser	-1.204	2.028	-10.070	11.652	-1.017	699	-	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	238.365	230.799	627.135	569.897	83.985	77.888	-	-
Ingående uppskrivningar	34.848	34.848	-	-	-	-	-	-
Utgående ackumulerade uppskrivningar	34.848	34.848	-	-	-	-	-	-
Utgående planenligt restvärde	151.285	153.315	567.878	542.231	12.638	15.751	8.790	40.713
Taxeringsvärden								
Svenska företag								
Byggnader	100.282	99.144						
Mark	44.146	43.853						
Summa	144.428	142.997						
Bokfört värde för motsvarande tillgångar	130.129	129.468						

Moderbolaget	Byggnader och mark		Maskiner och tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggningar	
	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001
Ingående anskaffningsvärde	278.498	267.207	424.406	372.217	26.586	18.616	40.713	27.344
Inköp	4.255	6.651	35.669	36.424	2.412	6.512	8.725	36.306
Försäljningar och utrangeringar	-	-454	-	-621	-	-	-1.328	-
Omklassificeringar	3.558	5.094	35.763	16.386	-	1.458	-39.321	-22.937
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	286.311	278.498	495.838	424.406	28.998	26.586	8.789	40.713
Ingående avskrivningar	186.438	179.696	127.531	83.373	18.953	15.145	-	-
Försäljningar och utrangeringar	-	-	-	-304	-	-	-	-
Årets avskrivningar	7.014	6.742	47.369	44.462	4.114	3.808	-	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	193.452	186.438	174.900	127.531	23.067	18.953	-	-
Ingående uppskrivningar	34.848	34.848	-	-	-	-	-	-
Utgående ackumulerade uppskrivningar	34.848	34.848	-	-	-	-	-	-
Utgående planenligt restvärde	127.707	126.908	320.938	296.875	5.931	7.633	8.789	40.713
Taxeringsvärden								
Byggnader	97.228	96.381						
Mark	43.061	43.046						
Summa	140.289	139.427						
Bokfört värde för motsvarande tillgångar	127.707	126.908						

Not 10 – Aktier och andelar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
Aktier i dotterföretag				
Ingående anskaffningsvärde			230.545	230.545
Årets anskaffning			8.050	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden			238.595	230.545
Ingående uppskrivningar			94.878	94.878
Utgående ackumulerade uppskrivningar			94.878	94.878
Ingående nedskrivningar			48.793	48.793
Utgående ackumulerade nedskrivningar			48.793	48.793
Utgående planenligt restvärde			284.680	276.630
Aktier i intresseföretag				
Ingående anskaffningsvärde	711	711	711	711
Försäljning	-429	-	-429	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	282	711	282	711
Utgående planenligt restvärde	282	711	282	711
Aktier i övriga företag				
Ingående anskaffningsvärde	150	150	149	149
Årets anskaffning	-	-	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	150	150	149	149
Utgående planenligt restvärde	150	150	149	149
Summa	432	861	285.111	277.490

Specifikation över aktieinnehav återfinns i not 21.

Not 11 – Långfristiga fordringar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
Fordringar hos dotterföretag				
Ingående anskaffningsvärde			176.260	156.896
Utlåning			432	9.866
Amortering			-9.101	-
Omklassificering			-	-
Kursdifferenser			-4.253	9.498
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden			163.338	176.260
Ingående nedskrivningar			65.935	65.935
Utgående ackumulerade nedskrivningar			65.935	65.935
Bokfört värde fordringar hos dotterföretag			97.403	110.325
Övriga fordringar				
<u>Räntebärande</u>				
Ingående anskaffningsvärde	5.562	11.117	2.529	9.120
Återbäringsmedel KP och Alecta	-5.562	-5.555	-2.529	-6.591
	0	5.562	0	2.529
<u>Ej räntebärande</u>				
Ingående anskaffningsvärde	11.945	7.577	7.646	3.443
Uppskjuten skattefordran	-1.855	4.978	-681	4.203
Amortering	-	-610	-	-
Utlåning	1.569	-	-	-
	11.659	11.945	6.965	7.646
Bokfört värde övriga fordringar	11.659	17.507	6.965	10.175
Summa långfristiga fordringar	11.659	17.507	104.368	120.500

Not 12 – Varulager

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
Råvaror och förnödenheter	308.323	322.891	227.783	234.716
Varor under tillverkning	53.298	40.483	46.052	33.036
Färdiga varor och handelsvaror	77.913	69.769	32.205	36.171
Summa	439.534	433.143	306.040	303.923

Not 13 – Övriga fordringar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
Räntebärande				
Återbäringsmedel KP och Alecta	514	6.652	-	5.639
Ej räntebärande				
Fordran dotterföretag			103.890	82.598
Skattefordran	-	29.865	-	32.162
Övriga fordringar	24.121	66.786	21.037	38.529
	24.121	96.651	124.927	153.289
Summa	24.635	103.303	124.927	158.928

Not 14 – Eget kapital

Koncernen	Aktie- kapital	Bundna reserver		Fritt eget kapital	Summa
Enligt fastställd balansräkning 01-12-31	210.000	381.884		257.691	849.575
Nyemission	20	138			158
Utdelning				-73.507	-73.507
Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital		24.470		-24.470	0
Valutakursdifferenser				-12.641	-12.641
Årets resultat				151.897	151.897
Enligt balansräkning 02-12-31	210.020	406.492		298.970	915.482

Moderbolaget	Aktie- kapital	Överkurs- fond	Uppskriv- ningsfond	Reserv- fond	Fritt eget kapital	Summa
Enligt fastställd balansräkning 01-12-31	210.000	-	34.848	42.000	160.573	447.421
Nyemission	20	138				158
Utdelning					-73.507	-73.507
Årets resultat					162.358	162.358
Enligt balansräkning 02-12-31	210.020	138	34.848	42.000	249.424	536.430

Aktiekapitalet är fördelat på 21.002.000 aktier à nominellt 10 kronor. Samtliga aktier är till fullo betalda.

Antal aktier 01-12-31	21.000.000
Utnyttjade optioner	2.000
Antal aktier 02-12-31	21.002.000

Not 15 – Obeskattade reserver

	Moderbolaget	
	2002	2001
Avskrivningar utöver plan,		
- byggnader	25.339	29.063
- maskiner och tekniska anläggningar samt inventarier, verktyg och installationer	54.223	103.700
Periodiseringsfond	159.926	132.826
Summa	239.488	265.589

Not 16 – Uppskjuten skatt

Temporära skillnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
Uppskjuten skattefordran				
Underskottsavdrag	975	2.872	-	-
Pensioner	7.096	7.004	6.373	7.004
Övrigt	592	642	592	642
Summa	8.663	10.518	6.965	7.646
Uppskjuten skatteskuld				
Obeskattade reserver	87.633	91.762	-	-
Koncernjusteringar	-1.732	5.706	-	-
Maskiner och inventarier	21.834	30.870	-	-
Summa	107.735	128.338	-	-

Uppskjuten skattefordran redovisas i posten långfristiga fordringar not 11.

Not 17 – Skulder till kreditinstitut

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
<u>Räntebärande</u>				
Upplåning i utländska valutor	128.086	135.174	128.086	135.174
Kreditmarknadslån	56.488	223.719	55.746	210.516
Summa	184.574	358.893	183.832	345.690
Varav förfaller till betalning efter mer än fem år	0	0	0	0

Not 18 – Övriga långfristiga skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
<u>Räntebärande</u>				
Skulder till dotterföretag			3.928	4.036
Konvertibellån	74.625	-	74.625	-
Övriga långfristiga skulder	848	848	-	-
	75.473	848	78.553	4.036
<u>Ej räntebärande</u>				
Skulder till dotterföretag			3.886	3.886
Övriga långfristiga skulder	-	-	848	848
	-	-	4.734	4.734
Summa	75.473	848	83.287	8.770
Varav förfaller till betalning efter mer än fem år	0	0	0	0

För mer information om konvertibellån se förvaltningsberättelsen på sidan 33.

Not 19 – Övriga kortfristiga skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
<u>Räntebärande</u>				
Skulder till dotterföretag			43.600	-
Övriga skulder	236	4.568	-	-
	236	4.568	43.600	-
<u>Ej räntebärande</u>				
Skatteskulder	13.536	-	18.048	5.736
Skulder till dotterföretag			243.060	242.247
Övriga skulder	31.054	23.550	25.790	14.648
	44.590	23.550	286.898	262.631
Summa	44.826	28.118	330.498	262.631

Not 20 – Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
Ej räntebärande				
Upplupna lönekostnader	44.336	36.140	27.922	26.113
Upplupna sociala kostnader	19.930	19.748	14.677	13.624
Upplupna pensionskostnader	21.572	17.956	13.451	17.956
Tullavgifter	50.882	85.718	50.202	85.536
Övrigt	35.128	30.366	27.216	16.085
Summa	171.848	189.928	133.468	159.314

Not 21 – Specifikation av aktier och andelar

MODERBOLAGETS AKTIER I DOTTERFÖRETAG

	Org. nummer	Säte	Antal aktier	Kapital- andel %	Bokfört värde
Karlshamns Sweden AB	556377-1574	Karlshamn	1.000	100	144.778
Tefac AB	556283-5214	Karlshamn	1.000	100	40.050
Binol AB	556111-3472	Karlshamn	20.000	100	3.000
Karlshamns Crushing & Feed AB	556026-0811	Karlshamn	81.000	100	9.238
Belico Holding AB	556537-0904	Karlshamn	9.000	100	750
Karlshamns Lipid Specialities AB	556283-5156	Karlshamn	20.000	100	3.040
Gnikiv East Holding AB	556379-1598	Karlshamn	1.000	100	100
Karlshamns Baltic Holding AB	556381-8664	Karlshamn	1.000	100	100
UAB Karlshamns Baltic, Litauen		Vilnius	254	100	-
Karlshamns spol. s.r.o. , Tjeckien		Prag	-	100	-
Karlshamns Polska Sp.z o.o. , Polen		Warszawa	100	100	-
Lipex AB	556345-4585	Karlshamn	1.000	100	100
Filium AB	556305-9426	Karlshamn	20.000	100	230
Binol Vegetabiliska Oljor AB	556345-4577	Karlshamn	2.000	100	200
Karlshamns Re AG, Schweiz		Zug	1.090	100	8.050
Karlshamns BV, Nederländerna		Zaandijk	500	100	2.145
Karlshamns UK Holdings Plc. , Storbritannien		Hull	4.848.499	100	69.960
Karlshamns International Plc. , Storbritannien		Hull	50.000	100	-
Chambers & Fergus Ltd , Storbritannien		Hull	900.000	100	-
Karlshamns Ltd , Storbritannien		Hull	1.500.000	100	-
Karlshamns (M) Sdn. Bhd. , Malaysia		Kuala Lumpur	1.500.000	100	2.806
Karlshamns Far East Sdn. Bhd. , Malaysia		Kuala Lumpur	500.000	100	133
Karlshamns Specialty Fats Sdn. Bhd. , Malaysia		Kuala Lumpur	2	100	0
Summa					284.680

KONCERNENS OCH MODERBOLAGETS AKTIER I INTRESSEFÖRETAG

	Org. nummer	Säte	Antal aktier	Kapital- andel %	Bokfört värde	Koncernens andel av rörelse- resultat 2002	Koncernens andel av eget kapital 2002
Utländska							
Akoleo S.A., Schweiz		Geneve	60	20	282	511	2.609
Summa					282	511	2.609

KONCERNENS OCH MODERBOLAGETS AKTIER OCH ANDELAR I ÖVRIGA FÖRETAG

	Org. nummer	Säte	Antal aktier	Kapital- andel %	Bokfört värde
Svensk Raps AB	556220-7406	Malmö	300	10,0	59
Elektronikcentrum i Svängsta AB	556254-0905	Svängsta	1.609	8,7	90
Föreningsandelar och mindre aktieposter			5	0	1
Summa					150

Not 22 – Ansvarsförbindelser

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
Borgensförbindelser				
Till förmån för dotterföretag	-	-	35.179	25.055
Övriga	34.378	25.501	7.890	8.187
Summa	34.378	25.501	43.069	33.242

Not 23 – Arvode till revisorer

	Koncernen		Moderbolaget	
	2002	2001	2002	2001
Öhrlings PricewaterhouseCoopers				
Revisionsuppdrag	1.492	1.221	600	445
Andra uppdrag	944	8.447	644	8.362
Övriga revisorer				
Revisionsuppdrag	0	103		
Andra uppdrag	0	50		

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.

Not 24 – Inköp och försäljning mellan koncernbolag

Prissättning mellan koncernbolag sker enligt marknadsmässiga villkor. Moderbolagets försäljning till andra koncernbolag uppgår till 9 procent av nettoomsättningen och inköpen uppgår till 10 procent av rörelsekostnaderna.

Karlshamn den 12 mars 2003

Melker Schörling
Styrelsens ordförande

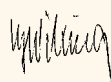
Clas Eriksson

Håkan Hellmo

Mikael Ekdahl

Gösta Wiking

Irene Friberg-Johansson

Leif Håkansson

Jerker Hartwall
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 12 mars 2003
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Åke Christiansson
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Karlshamns AB (publ)
Org nr 556478-1796

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Karlshamns AB (publ) för år 2002. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskaphandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskaphandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag

för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av bolagets och koncernens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Karlshamn den 12 mars 2003

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

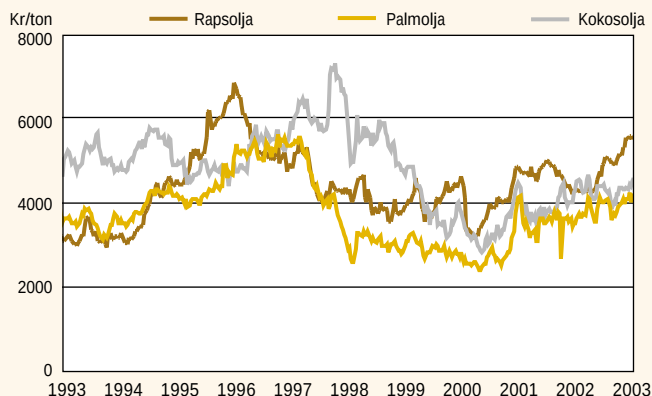
Åke Christiansson
Auktoriserad revisor

Prisutveckling av kakaosmör 1990 – 2002

Priset på kakaosmör steg kraftigt i början av 2002 och dämpades under maj-september för att åter stiga i slutet av året.

Råvaruprisutveckling av raps-, palm- och kokosolja 1993 – 2002

Råvarupriserna steg under andra halvåret 2002.

Risk- och känslighetsanalys

Genom sin internationella verksamhet är Karlshamns exponerat för ett flertal verksamhetsrelaterade risker. Affärsmässigt ingångna avtal innebär kontrakts- och kreditrisker, andra risker är förknippade med råvaruprisutveckling. Därtill kommer även ett antal finansiella risker och då framför allt valuta- och ränterisker.

Riskhanteringen styrs av fastlagda policies och rutiner. I kreditpolicyen fastställs hanteringen av kredit- och kontraktsrisker. Den råvarurelaterade riskhanteringen styrs främst efter koncernens råvaruinköbspolicy. Finanspolicyen klargör hur de valuta-, ränte- och likviditetsrelaterade riskerna skall hanteras. En centralt styrd instruktion samordnar hanteringen av företagets risker som avsätts på den internationella försäkringsmarknaden.

Karlshamns tillsatta Risk Manager har ett övergripande ansvar för att koncernens risker identifieras, följes upp och hanteras.

Råvaruprisrisker

Råvaruanskaffningen administreras av en koncerngemensam inköpsfunktion, som kontinuerligt övervakar och styr koncernens råvaruexponering. Råvarukostnaden för koncernen uppgår årligen till ca tre fjärdedelar av försäljningen. Då merparten av produkterna prissätts till aktuellt världsmarknadspris för råvaran plus en konkurrensutsatt bearbetningsersättning, påverkas Karlshamns resultat endast marginellt av förändringar i råvarupriserna. Däremot påverkas koncernens omsättning och behov av rörelsekapital.

Prisfluktuationen på råvarumarknaden är stor och Karlshamns har som policy att inte spekulera i prisrörelser på råvaror. En prioriterad uppgift är därför att kontinuerligt övervaka och styra koncernens råvaruexponering för att begränsa resultatpåverkan av fluktuerande råvarupriser. För att effektivisera inköpsprocesserna tillåts dock råvaruhandlarna att, enligt styrelsens fastställda ramar, ta begränsade råvaruprisrisker.

En stor del av koncernens råvaror köps i Sydostasien, med

långa ledtider från köp till försäljning. Inköp av råvaror och försäljning av bearbetade råvaror prissäkras löpande genom handel med standardiserade råvarukontrakt på råvarubörser eller via mäklare. Då råvaruinköparna i samband med inköp samtidigt säljer samma kvantitet på terminsmarknaden kan prisfluktuationernas inverkan på resultatet minimeras genom att terminerna senare köps tillbaka allteftersom försäljning sker med aktuellt världsmarknadspris som bas. För mer exotiska råvaror, bl a sheanötter, finns ingen fungerande råvaruhandel, vilket innebär mindre möjligheter till prissäkring.

Kakaosmör

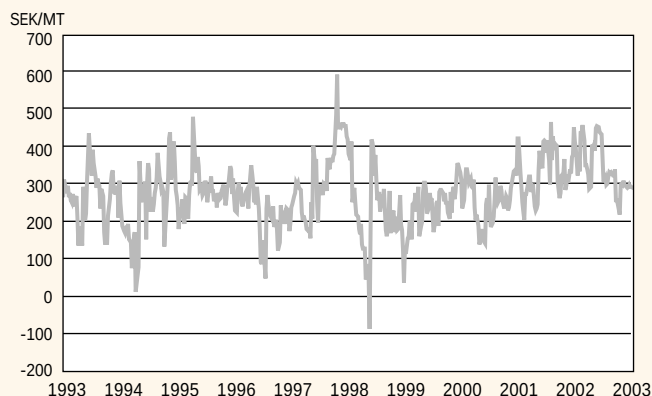
Genom pressning av kakaoböner utvinns kakaopulver och kakaosmör. Kakaosmör används till stor del som ingrediens vid tillverkning av choklad. Priset på kakaosmör påverkas främst av priset på kakaoböner, men även av balansen i efterfrågan mellan kakaopulver och kakaosmör.

Karlshamns CBE-fetter utgör ett alternativ till kakaosmör. Prisbildningen på CBE-fetter påverkas för närvarande framför allt av konkurrenssituationen på marknaden. Historiskt påverkades priset på kakaosmör CBE-fetternas marginaler eftersom priserna på de råvaror (palm- och sheaolja) som användes för att tillverka CBE-fetter endast i mindre grad påverkades av priset på kakaosmör. Ett högt pris på kakaosmör ökar dock incitamentet för choklادتillverkare att ersätta kakaosmöret med det billigare CBE-alternativet.

Bearbetningsersättning på rapsfrö

Med bearbetningsersättning avses skillnaden mellan det försäljningspris Karlshamns kan ta ut för en bearbetad produkt och det inköpspris koncernen betalar för de råvaror som ingår i produkten. Bearbetningsersättningen från utvinning av rapsolja och rapsmjöl varierar kraftigt över tid och påverkar därigenom lönsamheten inom affärsområde Feed Materials.

Bearbetningsersättning av rapsfrö 1993 – 2002

Bearbetningsersättningen sjönk under första halvåret för att därefter stiga under andra halvåret.

Genom att sälja rå rapsolja och rapsmjöl på terminsmarknaden i samband med köp av rapsfrö elimineras prisrisken på rapsfrö samtidigt som bearbetningsersättningen säkras. Affärsområde Feed Materials råvaruprissäkrar samtliga inköp av rapsfrö och all försäljning av fodermjöl och rapsolja via koncernens centrala funktion för råvaruinköp.

Valuta- och ränterisker

Karlshamns berörs på flera sätt av förändringar i valutakurser.

- Kommersiella flöden med in- och utbetalningar i olika valutor ger upphov till en transaktionsrisk.
- Utländska dotterföretags resultat påverkas av förändringar i valutakurser när de omräknas till svenska kronor.
- Koncernens egna kapital påverkas när de utländska dotterföretagens egna kapital omräknas till svenska kronor.

Stora delar av koncernens försäljning av produkter, liksom inköp av råvaror, sker i främmande valuta. Karlshamns policy är att valutasäkra alla försäljnings- och råvarukontrakt i den valuta som används i landet där bolaget har sin verksamhet. Bearbetningsersättningen i varje försäljningskontrakt är därmed valutasäkrad i respektive bolags hemvaluta.

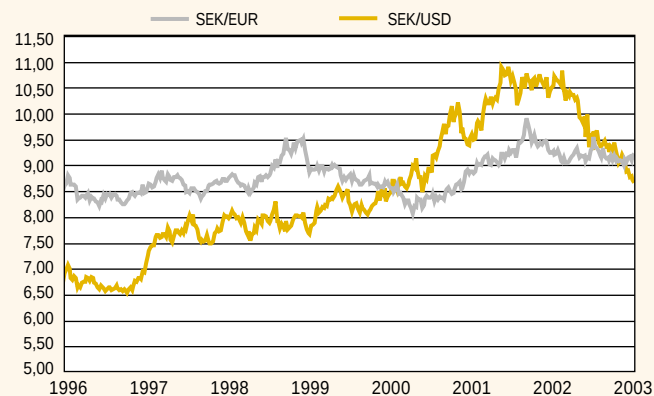
Koncernens totala valutaexponering avseende såväl kommersiellt som finansiellt flöde hanteras inom den centrala finansfunktionen. Omfattningen på koncernens valutasäkringar bestäms av styrelsen. De utländska dotterbolagens egna kapital, vilka är relativt låga, valutasäkras ej.

Karlshamns svenska tillverkningsenheter konkurrerar framför allt med företag vars kostnader är kopplade till euro. Karlshamns lönsamhet är således till stor del avhängig av växelkursen mellan svenska kronor och euro.

Utvecklingen, av de för koncernen viktigaste valutorna under 2002 har framför allt kännetecknats av en betydligt starkare krona relativt US-dollar.

En försvagad kronkurs gentemot euro, respektive euro gentemot US-dollar, innebär en positiv resultatpåverkan. Växelkurserna ger en fördröjd påverkan på resultatet efter ca sex månader.

Valutakursutveckling 1996 – 2002; SEK/EUR och SEK/USD

En försvagning av SEK mot EUR och av EUR mot USD innebär en positiv resultatpåverkan.

Ett svenskt inträde i EMU kommer endast marginellt att påverka Karlshamns, eftersom priserna redan idag är transparenta för merparten av kunderna.

Koncernen har en nettouplåning på 154 Mkr, vars genomsnittliga räntebindningstid ligger på cirka 6 månader.

Valutahandling, likviditetsförvaltning och upplåning sköts centralt av moderbolagets finansfunktion.

Kontraks- och kreditrisker

Med kontraks- och kreditrisk avses risken att koncernen förlorar pengar till följd av att motparten inte kan fullfölja sina åtaganden. Drygt en fjärdedel av koncernens försäljning sker till länder där de kommersiella och politiska riskerna är högre än i Norden och Västeuropa.

Relationen med koncernens kunder sker i respektive affärsdrivande enhet. Kontraks- och kreditrisken hanteras därför inom respektive affärsdrivande enhet men följs kontinuerligt upp centralt för hela koncernen.

Övriga risker

Hantering av skaderisker ombesörjes centralt för hela koncernen, vilket resulterar i samordningsvinster i form av lägre försäkringspremier och ett enhetligt försäkringsskydd för de olika enheterna.

Riskfaktorer	Förändring	Påverkan på koncernen		
		Resultat	Omsättning	Rörelsekapital
Råvarupriser (säkrade)	+/- 10%	0	+/- 7%	+/- 8%
Växelkurser				
SEK/EUR	+/- 10%	+/- 30 Mkr	–	–
SEK/USD	+/- 10%	+/- 5 Mkr	–	–
Bearbetningsersättning				
Rapsfrö	+/- 25 kr/ton	+/- 5 Mkr	–	–

Karlshamnsaktien

Karlshamnsaktien är sedan 1997 noterad på Stockholmsbörsens O-lista. Under 2002 omsattes 4.119.479 (5.018.493) aktier till ett värde av 323.950 816 kronor (338.799.296 kr), vilket motsvarar en omsättningshastighet på 19,6 procent.

Den genomsnittliga handeln i Karlshamnsaktien per börsdag var 16.478 aktier (20.000). Vid årets slut var kursen 89,00 kronor (80,50) och Karlshamns marknadsvärde 1.870 Mkr (1.690), vilket innebär en ökning med 11 procent jämfört med föregående år. Lägsta betalkurs under året var 68 kronor och högsta kurs var 99 kronor

Aktiekapital

Det nominella aktiekapitalet i Karlshamns uppgår till 210.020 tkr, fördelat på 21.002.000 aktier om vardera 10 kronor. Varje aktie medför lika rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst. Varje aktie har

en röst och vid bolagsstämman får röstberättigad rösta för fulla antalet av innehavaren ägda och företrädna aktier utan någon begränsning i röstetalet.

Aktieägarkontakt

Karlshamns ledning har som målsättning att kontinuerligt arbeta för att höja kunskapen och förståelsen för företaget. Karlshamns pressreleaser distribueras genom Waymaker och finns även tillgängliga på www.karlshamns.com. Ledningen är tillgänglig för frågor på telefon 0454-820 00, fax 0454-828 20 eller e-post, info@karlshamns.se.

Förslag till utdelning

Karlshamns styrelse föreslår att för verksamhetsåret 2002 dela ut 3,50 kronor per aktie. Räknat på aktiekursen vid årets slut innebär den föreslagna utdelningen en direktavkastning på 4,0 procent.

Fördelning av aktieinnehav per 2002-12-31

Antal aktier	Antal aktie-ägare	Andel av alla aktie-ägare i %	Andel av aktiekapital och röster i %
1-500	4.335	71,79	4,21
501-1.000	934	15,48	3,90
1.001-2.000	389	6,45	3,18
2.001-5.000	218	3,61	3,58
5.001-10.000	73	1,21	2,71
10.001-20.000	30	0,50	2,02
20.001-50.000	32	0,53	4,99
50.001-100.000	7	0,17	2,40
100.001-	16	0,26	73,01
Totalt	6.034	100,00	100,00

De största aktieägarna 2002-12-31

	Antal aktier	Andel av aktiekapital och röster i %
Melker Schörling AB	6.512.823	31,0%
Lantmännen Invest AB	4.454.245	21,2%
AMF Pension Fondförvalt AB	1.035.000	4,9%
AMF Pensionsförsäkring AB	738.600	3,5%
KF Pension & Försäkring	666.600	3,2%
Livförsäkringsbolaget Skandia	489.011	2,3%
Andra AP-fonden	328.835	1,6%
CF Odey European Trust	328.600	1,6%
Småbolagsfonden Sverige, Robur	221.400	1,1%
Försäkringsbolagets pensionsgaranti	183.400	0,8%
Alecta	167.742	0,8%
Övriga aktieägare	5.875.744	28,0%
	21.002.000	100,0%

Data per aktie

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Antal aktier, tusental	14.000	21.000	21.000	21.000	21.000	21.000	21.002
Utestående optioner och konvertibler, tusental	–	–	–	168	168	168	912
Antal aktieägare	–	4.686	4.971	5.203	4.964	5.510	6.034
Börskurs bokslutsdagen, kr	–	124,00	60,00	70,50	67,00	80,50	89,00
Utdelning, kr	10,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50¹⁾
Direktavkastning, %	–	2,8	5,8	5,0	5,2	4,3	3,9
Utdelningsandel efter skatt, %	88,6	40,3	51,5	59,9	258,8	55,4	55,4¹⁾
Vinst per aktie före konvertering och utnyttjande av optionsrätter, kr	11,84	8,68	6,80	5,84	1,35	6,32	7,23
Vinst per aktie efter konvertering och utnyttjande av optionsrätter, kr	11,84	8,68	6,80	5,80	1,34	6,27	6,93
Eget kapital per aktie före konvertering och utnyttjande av optionsrätter, kr	45,96	33,10	36,77	39,14	37,20	40,46	43,59
P/E tal efter skatt, kr	–	14,3	8,8	12,1	49,6	12,7	12,3
Börskurs/Eget kapital	–	3,7	1,6	1,8	1,8	2,0	2,0

1) Föreslagen utdelning
Definitioner, se sid 61

Personalkonvertibel 1999

Bolagsstämman den 18 maj 1999 beslutade, att moderbolaget skulle upptaga förlagslån om nominellt högst 2.825.000 kronor genom emission av skuldebrev med högst 565.000 optionsrätter till nyteckning av aktier. Totalt tecknades 167.800 optionsrätter av det totalt erbjudna antalet om 546.400 optionsrätter. Priset på en optionsrätt fastslogs till 7,20 kr och teckningskursen för tiden 1 september 1999 – 31 augusti 2001 till 101 kr per aktie samt för tiden 1 september 2001 – 1 juli 2004 till 79 kr per aktie. Utspädning vid full konvertering blir 0,8 procent. Förlagslånet löpte med en årlig ränta på tre procent och förföll till betalning den 1 juli 2000.

Personalkonvertibel 2002

Bolagsstämman beslutade i april 2002 att erbjuda de fast anställda i Sverige, Storbritannien och Nederländerna att teckna konvertibla skuldförbindelser i moderbolaget om totalt 93.700.000 kr. Av det totala erbjudandet tecknades konvertibler för totalt 74.625.000 kr, eller cirka 80 procent. Utspädningseffekten vid full konvertering blir cirka 3,5 procent av aktiekapitalet och rösterna. Lånebeloppet förfaller till betalning den 20 juni 2007 i den mån konvertering inte ägt rum dessförinnan. Konverteringskursen fastställdes till 100 kr och lånet kan konverteras från 10 maj 2005 till 10 maj 2007. Förlagslånet löper med en årlig räntesats motsvarande STIBOR med avdrag av 0,50 procentenheter.

Utdelningspolicy

Styrelsens avsikt är att utdelningsnivån skall anpassas mot beaktande av bl a finansiell ställning, resultat, kassaflöde och förväntad lönsamhet. Med denna målsättning i beaktande är det styrelsens målsättning att Karlshamns skall dela ut 35-50 procent av koncernens resultat efter skatt.

Ägarförändringar

Antalet ägare uppgick den 31 december 2002 till 6.034 (5.510), vilket innebär en ökning med cirka 10 procent sedan 31 december 2001.

De senaste större ägarförändringarna inträffade dels under 1999 då KF Invest överlät sitt innehav i Karlshamns AB till Kooperativa Förbundet Ekonomisk Förening (KF Finans), dels under 2000 då Melker Schörling AB förvärvade 1.960.257 aktier i Karlshamns AB motsvarande 9,3 procent av aktiekapital och röster. Melker Schörling är därmed den

enskilt största aktieägaren i Karlshamns AB och innehar totalt 31 procent av aktiekapital och röster.

Den största antalsmässiga förändringen under 2002 ägde rum i gruppen med ett innehav upp till 500 aktier. Där ökade antalet aktieägare med 383 personer till 4.335

Institutionsandelen uppgick vid utgången av 2002 till 26,3 procent (26,2). Andelen svenska institutioner minskade något till 23,3 procent (23,7) och andelen utländska institutioner ökade till 3,0 procent (2,5).

Svenska privatpersoners ägande är i stort sett oförändrade 20,9 procent (20,7). Motsvarande del för utländska privatpersoner ökade till 0,6 procent (0,3). Det totala utlandsägandet uppgick vid utgången av 2002 till 3,6 procent (2,8), vilket motsvarar 749.948 aktier (578.461).

Av totala antalet aktier var 66,4 procent direktregistrerade (68,6). Totalt var 13.947.651 aktier direktregistrerade (14.403.627) fördelade på 2.816 ägare (2.632).

Andelen förvaltarregistrerade aktier uppgick vid årets slut till 33,6 procent (31,4) eller 7.054.349 aktier (6.596.373) fördelade på 3.218 ägare (2.878).

De största ägarna vid årsskiftet 2002/2003 framgår av tabellen på sidan 58.

Analytiker som följer Karlshamns

Carnegie

Thomas Johansson

thojoh@carnegie.se

www.carnegie.se

Tel 08-676 88 00

Enskilda Securities

Anders Knudsen

anders.knudsen@enskilda.dk

www.enskilda.dk

Tel 036-97 75 34

Nordea Securities

Christina Rinman

christina.rinman@nordeasecurities.com

www.nordeasecurities.com

Tel 08-407 92 75

Swedbank

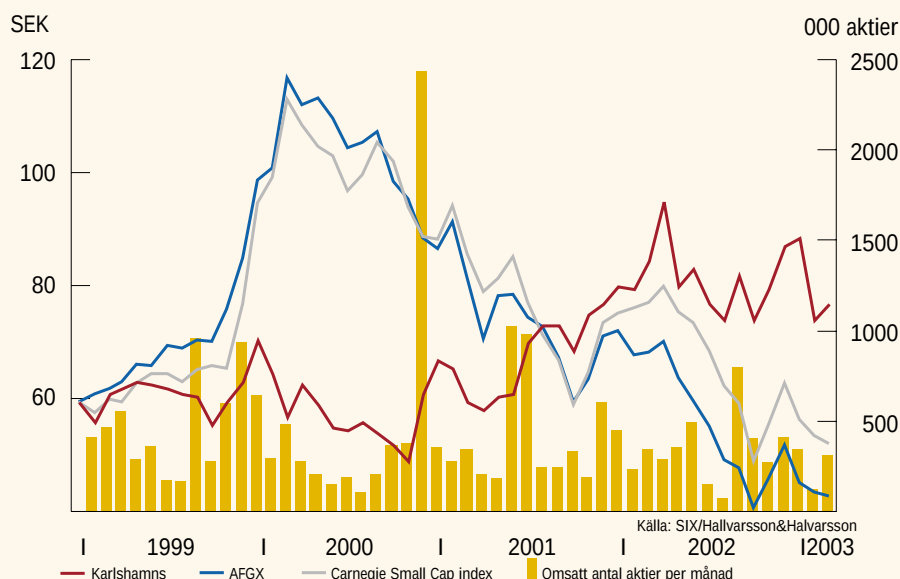
Mats Larsson

mats.larsson@foreningssparbanken.se

www.foreningssparbanken.se

Tel 08-58 59 25 42

Karlshamnsaktien

Flerårsöversikt

Mkr om annat ej anges	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Resultaträkning						
Nettoomsättning	3.188	3.163	3.000	2.728	2.942	3.249
Utlandsandel av nettoomsättning, %	57,9	60,6	62,9	61,5	62,0	62,2
Bearbetningsersättning	862	833	817	759	892	962
Rörelseresultat	252	210	199	63	196	211
Resultat efter finansiella poster	239	194	185	52	182	200
Årets resultat	182	143	123	28	133	152
Rörelseresultat per affärsområde						
Oils & Fats	210	162	155	6	143	146
Technical Products	23	31	29	39	36	36
Feed Materials	19	17	15	18	17	29
Balansräkning						
Anläggningstillgångar	537	632	687	736	770	760
Omsättningstillgångar	899	1.006	939	926	1.045	1.011
Eget kapital	695	772	822	781	850	915
Avsättningar	106	113	103	97	132	111
Skulder	635	753	701	784	833	745
Operativt kapital	930	1.185	1.108	1.101	1.264	1.180
Nettolåneskuld	159	318	183	223	282	154
Nyckeltal						
Avkastning på operativt kapital, %	30,3	19,8	16,0	5,6	16,4	16,7
Avkastning på eget kapital, %	27,2	19,5	15,5	3,4	16,4	17,5
Soliditet, %	48,4	47,2	50,6	47,0	46,8	51,7
Nettoskuldssättningsgrad, ggr	0,23	0,41	0,22	0,29	0,33	0,17
Andel riskbärande kapital, %	53,7	53,3	56,2	52,3	53,6	57,3
Räntetäckningsgrad, ggr	16,0	11,2	11,2	4,0	9,4	11,0
Kapitalomsättningshastighet, ggr	3,9	3,0	2,4	2,4	2,5	2,6
Kassaflöde från den löpande verksamheten	139	76	307	131	137	310
Direktinvesteringar i anläggningstillgångar	124	160	136	117	109	103
Forskning och utvecklingskostnader	33	34	34	35	36	38
Medelantal anställda	806	787	782	761	751	754
varav i Sverige	629	617	619	620	611	611
varav utanför	177	170	163	141	140	143
Löner och ersättningar	225	223	226	229	239	259
Aktiedata						
Antal aktier, tusental	21.000	21.000	21.000	21.000	21.000	21.002
Utestående optioner och konvertibler, tusental	–	–	168	168	168	912
Vinst per aktie före konvertering och utnyttjande av optionsrätter, kr	8,68	6,80	5,84	1,35	6,32	7,23
Vinst per aktie efter konvertering och utnyttjande av optionsrätter, kr	8,68	6,80	5,80	1,34	6,27	6,93
Eget kapital per aktie före konvertering och utnyttjande av optionsrätter ¹⁾ , kr	33,10	36,77	39,14	37,20	40,46	43,59
Utdelning per aktie ²⁾ , kr	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50 ³⁾

1) Före föreslagen utdelning. Utdelning för 2001, som betalades ut i maj 2002, var 73,5 Mkr eller 3,50 kronor per aktie.

2) Beslutad utdelning.

3) Föreslagen utdelning.

Definitioner

Nyckeltal

Andel riskbärande kapital

Eget kapital, minoritetens andel av eget kapital och uppskjuten skatteskuld dividerat med balansomslutningen.

Avkastning på eget kapital

Årets resultat i procent av genomsnittligt eget kapital.

Avkastning på operativt kapital

Rörelseresultat dividerat med genomsnittligt operativt kapital.

Bearbetningsärsättning

Rörelseintäkter minus varukostnader.

Börskurs/Eget kapital

Börskursen dividerat med eget kapital per aktie.

Direktavkastning

Utdelning per aktie i procent av börskursen.

Eget kapital per aktie

Eget kapital dividerat med antal aktier på balansdagen.

Kapitalomsättningshastighet

Nettoomsättning dividerat med genomsnittligt operativt kapital.

Likvida medel

Kassa och bank plus kortfristiga placeringar.

Vinst per aktie

Årets resultat dividerat med antal aktier på balansdagen.

Nettolåneskuld

Summa räntebärande skulder minus räntebärande tillgångar.

P/E-tal

Aktiekursen dividerat med vinst per aktie.

Räntetäckningsgrad

Rörelseresultat plus finansiella intäkter dividerat med finansiella kostnader.

Rörelsekapital

Ikke räntebärande omsättningstillgångar minus icke räntebärande skulder exklusive uppskjuten skatteskuld.

Nettoskuldsättningsgrad

Nettolåneskuld dividerat med eget kapital inklusive minoritetsintressen.

Soliditet

Eget kapital inklusive minoritetsintressen i procent av balansomslutningen.

Operativt kapital

Summa tillgångar minus likvida medel, räntebärande fordringar och icke räntebärande rörelseskulder, men exklusive uppskjuten skatteskuld.

Utdelningsandel

Utdelning per aktie i procent av vinst per aktie.

Corporate Governance

Ordinarie bolagsstämma hölls den 24 april 2002 i Karlshamns Rådhus. På stämman omvaldes de ordinarie styrelseledamöterna Håkan Hellmo, Clas Eriksson, Jerker Hartwall, Gösta Wiking, Mikael Ekdahl och Melker Schörling. Den tidigare styrelseledamoten Lars Lindegren hade inför bolagsstämman förklarat att han avböjt omval.

Arvode till styrelsen skall oförändrat utgå med 900.000 kronor att enligt styrelsens beslut fördelas mellan de ledamöter som inte är anställda i bolaget.

Stämman fastställde enligt styrelsens förslag utdelningen till 3,50 kronor per aktie. Avstämningsdag för utdelningen fastställdes till måndag den 29 april 2002. Utdelningen gjordes genom VPC AB:s försorg fredag den 3 maj 2002.

Styrelse

Vid konstituerande möte den 24 april 2002 bekräftade styrelsen den arbetsordning som reglerar arbetsfördelning och ansvar mellan styrelsen, dess ordförande och VD. Vid samma tillfälle fastställdes även ekonomisk rapporteringsinstruktion för VD.

Styrelsen har till uppgift att fastställa strategier, affärsplaner och budgetar, delårsrapporter och bokslutskommuniké samt se till att dessa kontinuerligt utvärderas och följs upp. Vidare har styrelsen att övervaka verkställande direktörens arbete, tillsätta och avsätta VD samt besluta om betydande förändringar i Karlshamns organisation och verksamhet. Styrelsen ansvarar även för bolagets externa ekonomiska rapportering.

Styrelsen har sedan ordinarie bolagsstämma hållit fem sammanträden fram till fastställandet av denna årsredovisning. Vid mötena, vilka koordineras med den ekonomiska rapporteringen, har styrelsen behandlat de fasta punkter som förelegat vid respektive styrelsemöte, bl a affärsläge, marknadsläge, likviditet och investeringar. Därutöver har vid valda styrelsemöten behandlats frågor om årsbokslut, delårsrapporter, budget, prognoser

samt övergripande frågor om strategi- och omvärldsanalys. Bolaget har under det gångna året även utarbetat interna delegeringsinstruktioner i ambitionen att kunna tydliggöra respektive befattningshavares ansvar och befogenheter inom organisationen.

Vid det styrelsemöte där årsbokslutet presenteras deltar företagets revisorer för att meddela iakttagelser från revisionen.

Stefan Sjölin, CFO, har under året fungerat som styrelsens sekreterare.

Ordföranden

Vid konstituerande möte återvalde styrelsen Melker Schörling till ordförande. Styrelseordföranden följer aktivt verksamhetens utveckling och ansvarar för att övriga ledamöter fortlöpande får den information som krävs för att styrelsearbetet skall kunna utövas med god kvalitet och i enlighet med aktiebolagslagen. Ordföranden företräder även bolaget i ägarfrågor.

Verkställande direktören

Verkställande direktören leder verksamheten i enlighet med de instruktioner som styrelsen har lagt fast. Denne ansvarar för att styrelsen erhåller information och om nödvändigt beslutsunderlag samt är föredragande vid styrelsemötena. Verkställande direktören håller kontinuerligt styrelsen och ordföranden informerade om bolagets och koncernens finansiella ställning och utveckling.

Koncernledningsmöten

Verkställande direktören leder koncernledningens arbete och fattar beslut efter samråd med dess medlemmar. Koncernledningen utgörs av cheferna för

affärsområden och staber, totalt 15 personer. Under 2002 har koncernledningen haft 28 formella samt ett mycket stort antal informella möten.

Kommittéer

Sedan februari 2003 behandlas revisions- och ersättningsfrågor i kommittéer, vilka skall förelägga styrelsen förslag till beslut.

Bildandet av en nomineringskommitté kommer att föreslås på kommande bolagsstämma.

Betydande policies

Karlshamns verksamhet regleras bland annat genom ett antal policies, vilka syftar till operationell effektivitet och ett korrekt uppträdande internt och externt. Gemensamt för Karlshamns policies är att de skall bidra till ökad professionalism och öppenhet samt ett långtgående kvalitets- och miljöarbete. Karlshamns målsättning är att i alla lägen uppfattas som en professionell aktör, såväl i relationen till den enskilda medarbetaren som i relationen till kunder och övrig omvärld. Karlshamns position som den ledande industrin i staden med samma namn förpliktar även till ett samhälleligt engagemang, vilket bl a tar sig uttryck i att Karlshamns aktivt deltar i arbetet med att utveckla staden ur flera aspekter.

Till Karlshamns mest centrala policies hör:

- Finanspolicy
- Miljöpolicy
- Medarbetarpolicies
- Inköspolicy
- Råvaruinköspolicy
- Kreditpolicy
- Insiderpolicy

Melker Schörling Clas Eriksson Håkan Hellmo Mikael Ekdahl Gösta Wiking Jerker Hartwall Irene Friberg-Johansson Leif Håkansson Bo Ohlsson Christer Svantesson

Styrelse

Styrelseledamöter valda av bolagsstämman

Melker Schörling

Styrelsens ordförande.
Född 1947.
Ledamot sedan 2001.
Övriga styrelseuppdrag: Ordförande i Securitas, Hexagon, Attendo Senior Care. Vice ordförande i Assa Abloy. Ledamot i H&M och Skandia.
Aktieinnehav genom bolag: 6.512.823.
Optioner: 0.
melker.schorling@securitasgroup.com

Clas Eriksson

Verkställande direktör
Lantmännen Invest AB.
Född 1949.
Ledamot sedan 1994.
Övriga styrelseuppdrag: Styrelseledamot i AnalyCen Nordic AB, Lantmännen Invest AB, Svalöf Weibull AB, Melacure Therapeutics AB, Swecon Anläggningsmaskiner HB, SweLog Skogsmaskiner HB.
Aktieinnehav: 0.
Optioner: 0.
clas.eriksson@lantmannen.se

Håkan Hellmo

Verkställande direktör
Svenska Lantmännen.
Född 1941.
Ledamot sedan 1997.
Övriga styrelseuppdrag: Ordförande i Lantmännen Invest AB, Lantmännens Maskinimport AB, Lactamin AB, AnalyCen AB, Doggy AB. Styrelseledamot i Svenska Lantmännen, Cerealia AB, Svalöf Weibull AB, Spintab, Solanum AB.
Aktieinnehav: 2.000.
Optioner: 0.
hakan.hellmo@lantmannen.se

Mikael Ekdahl

Advokat och delägare i Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB.
Född 1951.
Ledamot 2001.
Övriga styrelseuppdrag: Ordförande i Marco AB. Styrelseledamot i Konstruktionsbakelit AB och Bong Ljungdahl AB.
Aktieinnehav: 8.000.
Optioner: 0.
mek@msa.se

Gösta Wiking

Född 1937.
Ledamot sedan 1997.
Övriga styrelseuppdrag: Styrelseordförande i Mölnlycke Health Care AB, Tribon Solutions AB och Angiogenetics AB.
Vice styrelseordförande i S E B samt styrelseledamot i Bong Ljungdahl AB.
Aktieinnehav: 300.
Optioner: 0.
g.wiking@telia.com

Jerker Hartwall

President and CEO.
Född 1952.
Ledamot sedan 2001.
Aktieinnehav: 30.300.
Konvertibler motsvarande 63.500 aktier.
Optioner: 0.
jerker.hartwall@karlshamns.se

Styrelseledamöter utsedda av personalen

Irene Friberg-Johansson

Karlshamns AB.
Utsedd av PTK.
Född 1945.
Ledamot sedan 1993.
Aktieinnehav: 0.
Konvertibler motsvarande 650 aktier.
Optioner: 200.
irene.friberg@karlshamns.se

Leif Håkansson

Karlshamns AB.
Utsedd av Industrifacket.
Född 1957.
Ledamot sedan 2001.
Aktieinnehav: 0.
Konvertibler motsvarande 650 aktier.
Optioner: 300.
leif.hakansson@karlshamns.se

Suppleanter

Bo Ohlsson

Karlshamns AB.
Utsedd av PTK.
Född 1948.
Suppleant sedan 2000.
Aktieinnehav: 200.
Konvertibler motsvarande 1.500 aktier.
Optioner: 2.000.
bo.ohlsson@karlshamns.se

Christer Svantesson

Karlshamns AB.
Utsedd av Industrifacket.
Född 1951.
Suppleant sedan 2002.
Aktieinnehav: 0.
Konvertibler motsvarande 650 aktier.
Optioner: 0.
christer.svantesson@karlshamns.se

Revisorer

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Åke Christiansson

Auktoriserad revisor.
Född 1954.
Bolagets revisor sedan 1999.
(ej med på bild)

Tommie Holmberg

Jan-Olof Lidelfelt

Bo Svensson

Stefan Sjölin

Björn Samuelsson

Magnus Jörsmo

Johan Sandberg

Håkan Christensson Hans Nilsson

Jerker Hartwall

Thomas Carlsson

Ulf Hansson

Helen Olsson

Jan-Ove Aspeblad

Jan Gunnerdal

Ledande befattningshavare

Jerker Hartwall

President and CEO
Född 1952. Anställd sedan 2000.
Aktieinnehav: 30.300.
Konvertibler motsvarande 63.500 aktier
Optioner: 0.
jerker.hartwall@karlshamns.se

Jan-Ove Aspeblad

Economic and Administration Manager.
Född 1952. Anställd sedan 1986.
Aktieinnehav: 33.000.
Konvertibler motsvarande 4.250 aktier.
Optioner: 2.000.
jan-ove.aspeblad@karlshamns.se

Thomas Carlsson

Global Production Manager.
Född 1949. Anställd sedan 1974.
Aktieinnehav: 33.000.
Konvertibler motsvarande 5.250 aktier.
Optioner: 2.000.
thomas.carlsson@karlshamns.se

Håkan Christensson

President Business Sector Edible Oils.
Född 1962. Anställd sedan 1986.
Aktieinnehav: 0.
Konvertibler motsvarande 26.500 aktier
Optioner: 2.000.
hakan.christensson@karlshamns.se

Jan Gunnerdal

President Business Sector Lipids for Care.
Född 1946. Anställd sedan 1970.
Aktieinnehav: 35.700.
Konvertibler motsvarande 4.250 aktier.
Optioner: 0.
jan.gunnerdal@karlshamns.se

Ulf Hansson

Global R&D and Quality Manager.
Född 1963. Anställd sedan 1988.
Aktieinnehav: 200.
Konvertibler motsvarande 26.500 aktier.
Optioner: 2.000.
ulf.hansson@karlshamns.se

Tommie Holmberg

President Tefac AB.
Född 1945. Anställd sedan 1970.
Aktieinnehav: 72.000.
Konvertibler motsvarande 5.750 aktier.
Optioner: 0.
tommie.holmberg@karlshamns.se

Magnus Jörsmo

President Binol AB.
Född 1965. Anställd sedan 1986.
Aktieinnehav: 0.
Konvertibler motsvarande 26.500 aktier
Optioner: 2.000.
magnus.jorsmo@karlshamns.se

Jan-Olof Lidelfelt

Strategic Marketing Manager.
Född 1948. Anställd sedan 1980.
Aktieinnehav: 0.
Konvertibler motsvarande 4.250 aktier.
Optioner: 0.
jan-olof.lidelfelt@karlshamns.se

Hans Nilsson

Vice President, Strategic Raw Material Sourcing.
President Feed Materials.
Född 1950. Anställd sedan 1986.
Aktieinnehav: 34.400.
Konvertibler motsvarande 4.250 aktier.
Optioner: 2.000.
hans.nilsson@karlshamns.se

Helen Olsson

Vice President, Human Resources & Organisation Development.
Född 1965. Anställd sedan 1989.
Aktieinnehav: 300.
Konvertibler motsvarande 26.500 aktier.
Optioner: 0.
helen.olsson@karlshamns.se

Björn Samuelsson

President Business Sector Chocolate and Confectionery Fats.
Född 1956. Anställd sedan 1977.
Aktieinnehav: 1.200.
Konvertibler motsvarande 26.500 aktier.
Optioner: 2.000.
bjorn.samuelsson@karlshamns.se

Johan Sandberg

Vice President, Strategic Business Development.
Född: 1945. Anställd sedan 1971.
Aktieinnehav: 31.600.
Konvertibler motsvarande 4.250 aktier.
Optioner: 2.000.
johan.sandberg@karlshamns.se

Stefan Sjölin

Vice President and CFO.
Född 1955. Anställd 2001.
Aktieinnehav: 200.
Konvertibler motsvarande 26.500 aktier
Optioner: 0.
stefan.sjolin@karlshamns.se

Bo Svensson

Vice President and CIO.
Född 1951. Anställd sedan 1974.
Aktieinnehav: 300.
Konvertibler motsvarande 26.500 aktier.
Optioner: 2.000.
bo.svensson@karlshamns.se

Informationstillfällen

Karlshamns kommer att lämna ekonomisk information för verksamhetsåret 2003 vid följande tillfällen:
Delårsrapport 1:a kvartalet presenteras vid ordinarie bolagsstämma den 24 april.

Halvårsrapport presenteras den 19 augusti.

Delårsrapport för 3:e kvartalet presenteras den 21 oktober.

Bokslutskommuniké för verksamhetsåret 2003 presenteras i februari 2004.

Rapporter och pressreleaser finns även tillgängliga på engelska och kan beställas från Karlshamns AB, Corporate Communication, 374 82 Karlshamn. Telefon 0454 820 00, fax 0454 828 20

E-post: info@karlshamns.se

Mer information om Karlshamns finns på företagets webbplats: www.karlshamns.com.

Bolagsstämma

Karlshamns AB:s (publ) ordinarie bolagsstämma äger rum torsdagen den 24 april 2003 kl. 14.00 i Rådhusalen, Rådhuset i Karlshamn. Entrén till stämmolokalen öppnar kl. 13.00 och registrering måste ha skett före kl. 14.00 då röstlängden fastställs.

Rätt att delta i stämman

Rätt att delta i stämman har den aktieägare som, dels är registrerad i den utskrift av aktieboken som görs måndagen den 14 april 2003, dels har anmält sitt deltagande till stämman senast kl. 16.00 onsdagen den 16 april.

Registrering i aktieboken

Bolaget är ett sk avstämningsbolag. Detta innebär att aktieägare, för att ha rätt att delta i bolagsstämman, måste vara införd i den av VPC AB förda aktieboken senast den 14 april 2003. Den som låtit förvaltarregistrera sina aktier måste tillfälligt inregistrera aktierna i eget namn för att kunna delta i stämman. Detta bör ske i god tid före nämnda datum.

Anmälan

Aktieägare som önskar delta i bolagsstämman skall anmäla sig till bolaget antingen per post under adress:

Karlshamns AB, Kerstin Wemby, 374 82 Karlshamn eller på telefon 0454 823 12 / 825 38, på fax 0454 828 20, via e-post: kem@karlshamns.se eller via webbplatsen: www.karlshamns.com så snart som möjligt och senast kl. 16.00 onsdagen den 16 april 2003, då anmälningstiden går ut.

Vid anmälan skall namn, adress, telefonnummer, person- eller organisationsnummer samt aktieinnehav uppges.

Kallelse till bolagsstämman

Kallelse till bolagsstämman annonseras i Post- och Inrikes Tidningar, Svenska Dagbladet samt i Blekinge Läns Tidning och Sydöstran, där samtliga stämмоörenden kommer att framgå.

Adresser

Karlshamns AB

Koncernkontor
Karlshamns AB (publ)
374 82 Karlshamn
Besöksadress: Västra Kajen
Telefon 0454 820 00
Telefax 0454 75 20 19
info@karlshamns.se
www.karlshamns.com

Oils & Fats

Karlshamns AB

Oils & Fats
374 82 Karlshamn
Besöksadress: Västra Kajen
Telefon 0454 820 00
Telefax 0454 828 88
info@karlshamns.se

Karlshamns BV

P.O.Box 17
NL-1540 AA Zaandijk
NEDERLÄNDERNA
Besöksadress: Kreeftstraat 1,
Zaandijk
Telefon +31 75 627 84 00
Telefax +31 75 627 84 78
oilsfats@karlshamns.nl

Karlshamns Ltd

220 Wincolmlee
Hull
GB-HU2 OPX
East Yorkshire
STORBRITANNIEN
Telefon +44 1 482 58 67 47
Telefax +44 1 482 58 70 04
edibleoils@karlshamns.co.uk

Karlshamns SPOL.S.R.O

P.O.Box 263
CS-11121 Prag 1
TJECKIEN
Besöksadress: Václavské nám. 64
Telefon +420 2 22 21 04 06
Telefax +420 2 22 21 20 87
karlshamns@iol.cz

Karlshamns (Malaysia) SDN.BHD

4th floor, Menara Boustead
69 Jalan Raja Chulan
MY-50200 Kuala Lumpur
MALAYSIA
Telefon +60 321 481 831
Telefax +60 321 419 192
alex@karlshamns.com.my

Karlshamns Polska Sp.Z o.o.

vl. Walecznych 44/3
PL-03-916 Warszawa
POLEN
Telefon +48 226 164 182
Telefax +48 226 160 255
jbogusz@karlshamns.pl

Feed Materials

Karlshamns AB

Feed Materials
374 82 Karlshamn
Besöksadress: Västra Kajen
Telefon 0454 829 00
Telefax 0454 829 66
crushing@karlshamns.se

Technical Products

Tefac AB

374 82 Karlshamn
Besöksadress: Västra Kajen
Telefon 0454 823 00
Telefax 0454 75 20 05
tefac@karlshamns.se

Binol AB

374 82 Karlshamn
Besöksadress: Västra Kajen
Telefon 0454 828 00
Telefax 0454 75 20 70
binol@karlshamns.se

Karlshamns Baltic

Kalvariju 125
LT-02648 Vilnius
LITAUEN
Telefon +370 2 70 06 06
Telefax +370 2 70 04 40
karlshamns.baltic@takas.lt

Karlshamns affärsidé

Karlshamns ambition är att nå ledande globala positioner inom definierade specialområden, baserade på vår kärna av kunskap om vegetabiliska oljor och fetter.

Vi vill också utveckla relaterade affärsområden till denna kunskapsbas. Innovation, kundnärhet och hög produktivitet är företagets kritiska framgångsfaktorer.

Karlshamns AB (publ)

374 82 Karlshamn

Besöksadress: Västra Kajen

Telefon: 0454 820 00

Telefax: 0454 828 20

www.karlshamns.com

info@karlshamns.se

Org.nr. 556478 – 1796

